

23

ಕರ್ಧಿಗಳ ವಿವರ

ಪುಟಗಳು

ಭಾಸ (ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ ೫೦೦)

(ಇ) ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಗಂಥರಾಯಣ .. ೮—೨೨

(ಉ) ಸ್ವಾಸ್ಥಾನಾಸನದತ್ತ .. ೨೮—೩೨

ಕಾಲಿದಾಸ (ಸು: ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ ೬೦೦)

(ಇ) ವಿಕ್ರಿವೋಪಾಶಿಧಿಯ .. ೩೮—೯೨

ವಿಶಾಖಿದತ್ತ (ಸು: ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ ೭೫೦)

(ಇ) ಮುಂದಾರಾಕ್ಷಸ .. ೯೮—೧೪೮

ನಷ್ಟ
ಮಾತೃದೇವತೆಗೆ

ಮುನ್ನಡಿ

ಸಂಸ್ಕृತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಾತನವಾದುದು. ಭರತಿಲಂಡದ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕृತ ಮಾತೃಸಾಧನದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಸಂಸ್ಕृತಿಯ ಸಂಕೇತವೂ ಆಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಟಕಗಳ ಏಳಿಗಿಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕृತದಿಂದ ಸ್ವಾತಿತ್ಯಾಗಿ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ದೊರಕಿನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕृತನಾಟಕಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪರಿಚಯ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ ದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕृತ ನಾಟಕಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಭಾಸಮಹಾಕವಿಯ ‘ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯೋಗಂಧರಾಯಣ’ ಮತ್ತು ‘ಸ್ವಷ್ಟವಾಸವದತ್ತ’, ಮಹಾಕವಿ ಕಾಲಿದಾಸನ ‘ವಿಕ್ರಮೋವರ್ತಿಯ’, ವಿಶಾಖದತ್ತಕವಿಯ ‘ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ’. ಉಳಿದವನ್ನು ಮುಂದಿಂದು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮುಂಚೆ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕृತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈವರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ನಾಟಕ ಕಥಾನುವಾದಗಳನ್ನೂ, ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಓದಿ ಉಪಕೃತನಾಗಿ ರುವೆನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಅನುಜಿತವಾಗಲಾರದು. ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲನಾಟಕಗಳ ಸಂವಿಧಾನ ಕೆಡದಂತೆಯೂ ಕಥೆಗಳು ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದಂತೆಯೂ ಎಚ್ಚರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಸ್ಕृತ ನಾಟಕಗಳ ಮತ್ತು ಕವಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಿನುರ್ಬಿ ಸಂತೋಧನೆ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಎಂ.ಎ. ಅವರ

‘ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ’ ಮತ್ತು ‘ಭಾಸಕವಿ’, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟ್ ರಾಮಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ., ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ. ಅವರು ‘ಭಾಸಮಹಾಕವಿ’ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂ. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ‘ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಚರಿತೆ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒದಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನಾರು.

ಈ ಪುಸ್ತಕ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಬರುವ ನೋಡಲು ಇದನ್ನು ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿ, ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಮಿಶ್ರಿಗೂ, ಅತ್ಯಲ್ಪಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಸ್ತಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಪ್ರಕಟಿಸಿಗೆ ನೆರವುಕೊಟ್ಟು ಎಸ್. ಎಸ್. ಎನ್. ಪುಸ್ತಕಾಲಯದವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

‘ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ ಕಥಿಗಳು’ ನೋಡಲನೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಓದುಗರೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯವರೂ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟಿಸಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬಿದೆ. ಅಡಕಾಡಿಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೃತ್ವಾವಕರಣದ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು }
೨೯-೫-೧೯೪೨ }

ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀ

ಸಂಸ್ಕಾರ ನಾಟಕ ಕಥೆಗಳು

ಪ್ರತಿಚಾಳ್ಯ ಯೋಗಂಧರಾಯಣ

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ವಶ್ವರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಾಶಾಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಉದಯನನೆಂಬ ದೊರೆ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಿರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪಾಠ್ಯನ ವಂಶದವನಿವನು. ಇವನೆ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಶತಾನಿರ್ಕ. ಇವನಿಗೆ ಉದಯನನೆಂಬ ಹೆಸರಿಗಿಂತಲೂ ವಶ್ವರಾಜನೆಂಬ ಹೆಸರೇ ಒಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು ತು. ಗಾಂಧರ್ವವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗಜಬಂಧನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನಿಗೆ ಸರಿಸಮರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರೂಪ ಗುಣ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಅಸಮಾನತೀಜಸ್ವಂಪನ್ನನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ದೊರೆಯನ್ನು ಪ್ರಜಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇದ್ವೇವನೆಂದೇ ಗಾರನಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ದೊರೆಯೂ ಅವರನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಸಲಹುತ್ತಿದ್ದನು.

ಉದಯನನು ಕಡುಗಲಿ. ಎಳೆಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಗೆಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಷಾಗಲಿ ಪ್ರಜಿಗಳಾಗಲಿ ಯಾವ ಈತಿಬಾಧೆಗಳೂ ಕುಂಡುಕೊರತೆಗಳೂ ಇಲ್ಲದಂತಿಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ತಾನೇ ನಿಂತು ಆಡಳಿತದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ನಡಸೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಯೋಗಂಧರಾಯಣನೇ ವೋದಲಾದ ಮುಂತ್ರಮುಖೀರಿಗೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು, ತಾನುಮಾತ್ರ ರಾಜೋಚಿತವಾದ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಕೆಲಕಾಲ ಸುಖಸಂಶೋಷಗಳಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇವನೆಬಳಿ ನಂತಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಾಲಿತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಫೋಷ ವತ್ತಿಯೆಂಬ ವೀಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿದ್ದಿತು. ಈ ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಸ್ನೇಹಿತ್ಯದಿಂದ ಎಂಥ ಮಂದದಾನೆಯನ್ನಾದರೂ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕಟ್ಟಿವ ವಿದ್ಯೆ ಇವನಿಗೆ ಒಲಿದಿದ್ದಿತು. ಈ ವಿನೋದಕ್ಷಾಗಿಯೇ ಇವನು ಎತ್ತಿತ್ತುಣಿ ನಾಗವನಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತುತ್ತೊಡಗಿದನು.

‘
ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ ಕಥಿಗಳು

ಹೀಗೆ ವಶ್ವೀಶ್ವರನು ಆಡಳಿತದ ಗೊಡವೆಗೇಹೋಗದೆ ಮೃಗಯಾ ವಿನೋದದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕೆಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗಿಯ ಏರುಪೇರುಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ರುಮಣ್ಣಂತನು ತೊಂದರಿಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊದಲೇ ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೋವಾಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು. ಅವನು ಹಗಲಿರುಳೂ ತನ್ನ ಪ್ರಭುವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಯಾವೋಂದು ಆಪತ್ತಾ ಬಾರದೆಂತೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯನಾದ ಯಾಗಂಧರಾಯಣ ನಾದರೋ ಶತ್ರುರಾಜರಿಗಲ್ಲ ಸಿಂಹಸ್ತಪುಷ್ಟವೇ ಆಗಿದ್ದನು. ನೇರವಿಗಿದ್ದ ಸೇನೆ ಸಂಬಿಕೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಬಗಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಶತ್ರುಗಳು ವಶ್ವರಾಜ್ಯದ ಮೇಲಾಗಲಿ, ವಶ್ವೀಶ್ವರನ ಮೇಲಾಗಲಿ ಕೈಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಉದಯನ್ನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದ್ದಲ್ಲ; ಕೆಲವಂದ್ದರು. ಪ್ರದೋಽತನೆಂಬವನು ಅವರಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಭಾಲ. ಇವನು ಕೌಶಾಂಬಿಗೆ ಬಹು ಸನ್ವಾಹದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಉಜ್ಜ್ವಲಿಯನಿಯ ದೊರೆ. ಅಪಾರವಾದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಶತ್ರುರಾಜರಿಗಲ್ಲ ಅಜೇಯನೆನಿಸಿದ್ದ ದರಿಂದ ಇವನು ಮಹಾಸೇನನೆಂದು ಎಲ್ಲೆಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಪಡಿದ್ದನು. ವಶ್ವರಾಜನೊಬ್ಬನನ್ನುಳಿದು ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಇವನಿಗೆ ಸಾಮಂತರೇ ಆಗಿದ್ದ ದರಿಂದ, ಇವನು ಹೇಗಾದರೂ ನಾಡಿ ವಶ್ವರಾಜನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಚಕ್ರೀಶ್ವರನೆನಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಗಲಿರುಳೂ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಉದಯ ನನು ಗಜಬಂಧನ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ನಾಗವನಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಇವನಿಗೆ ಬೇಕುಗಾರರ ಮೂಲಕ ಮುಟ್ಟುತು. ಹೊಸದಿಂದಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುತರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರದೋಽತನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಪ್ರದೋಽತನು ಇಷ್ಟೇಲ್ಲ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಜೀರೋಂದು ಕಾರಣವೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನಿಗೆ ವಾಸವದತ್ತೀ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಇವಳು ಅನುಪಮ ಲಾವಣ್ಯವತಿ, ಚದುರಿ, ವಿದ್ಯಾವತಿ; ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯವಾದ ವಯಸ್ಸು ಆಗಿದ್ದಿತು. ಇವಳಿಗೆ

ತಕ್ಕು ವರನೆಂದರೆ ಪಶ್ಚಾರಾಜ ಉದಯನನೇ. ಆದರೇನು? ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿ ಒಸ್ಟಿಸಿ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡುವುದು ತನ್ನ ಸಾಥವೊನ ಗಳಿಗೂ ಮಹಾಸೇನನೆಂಬ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಗೂ ತುಂಬಾ ಕಡವೆಯೆಂದು ಪ್ರದೋಽತನ ಎಣಿಕೆ. ಭೂಮಂಡಲದ ರಾಜಮಂಡಲಯೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಅಪ್ಯಂತೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಉದಯನನು ಮಾತ್ರ ಸಗ್ರದೆ ತನಗೂ ಮೇಲಾದ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ನಡುಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಇವನಿಗೆ ಅನೂಯೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪರಾಕ್ರಮವು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಂದು ಪ್ರದೋಽತನು ಕವಟಿವನ್ನು ನೆಮ್ಮೆದನು.

ಮಹಾಸೇನ ಪ್ರದೋಽತನು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ. ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಉದಯನನಿಗೆ ಕಾಶಲವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬಲವಾದ ಗೀಳೂ ಇರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ರಿತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದಲೇ ಆವನು ಮಾಟಿದಾನೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಈಡೆರಿಸಬಯಸಿ ಜತುರಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಕನ್ನೆಟ್‌ದಿಲೆಯಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವಣವಾಗಿಯೂ ಯಂತ್ರಸಹಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆನೆಯೊಂದನ್ನು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಅಮಾತ್ಯ ಶಾಲಂಕಾಯನನ ಸೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರಯೋಧರನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಅದನ್ನು ಉದಯನನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆನೆಕಾಡಿನ ದಟ್ಟವಾದೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ದೂರದಿಂದ ಸೋಡಿದವರಾರೂ ಅದನ್ನು ಯಂತ್ರವೆನ್ನುವಂತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುಗಜಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಜಕ್ಕುವತ್ತಿಹಸ್ತಿಯಂತೆಯೇ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಉದಯನನು ಆನೆ ಹಿಂಡನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವನದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಒಮ್ಮೆನವುದಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅದರ ಬಳಯ ಬಿಡಿರುಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆನೆ ಹಿಂಡನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳೊಡನೆ ನಾಗವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ನಾಗವನವು ಪಶ್ಚಾರಾಜ್ಯದ ಗಡಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಉಜ್ಜಳಿಯನೀರಾಜ್ಯ. ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮದಯಂತಿರಪರ್ವತ. ಇನ್ನೂ ಅದರ ಬಳಗ್ಗೆದದಿರುವಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಯ ತಟಾಕವೊಂದರಿಂದ ಮೇಲಿದ್ದ ಆನೆವಿಂಡು ಉದಯನನ ಧೃಷ್ಟಿ

ಯನ್ನು ಸೇಕೆಯಿತು. ಒಕ್ಕೆಯ ಬೇಟಿ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಅವರಿಗೆ ಕಂಡರಿಯದ ಯಾವನೋಽಂಭಿ ಒಬ್ಬ ಕಾಲಾಳು ಅವನ ಬಳಸಾರಿ, “ಒಡೆಯ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೂರಂಬಿನ ದೂರ ದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಹಬ್ಬಿದ ಸಾಲವೃಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಮೈ ಹುದುಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಉಗುರು ದಂತಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೆಳ್ಳನೆ ಬೆಳಗುತ್ತೆ, ನೀಲವಣಿ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿವ, ಆನೆಯೊಂದು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಅರಿಕೆನೂಡಿದನು.

ಕಾಲಾಳು ಒಕ್ಕೆಣಿಸಿದ ಆ ನೀಲಹಸ್ತಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೊಡನೆ ಉದಯನ್ನಿಗೆ ಪರವಾನಂದವಾಯಿತು. ಅದು ಗಜಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟಿಸಿರುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಹಸ್ತಿಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಹಿಡಿದು ಹಿಗ್ಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶುರಪೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ಕಾಲಾಳಗೆ ನೂರು ಹೊನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚುಕೊಟ್ಟು, ಪರಿವಾರ ದವರನ್ನು ಕುರಿತು, “ನೀವು ಈ ಆನೆವಿಂಡನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿರಿ; ಈಗ ನಾನು ಕೇಳಿದುದು ನೀಲಕುವಲಯತನುವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಹಸ್ತಿ. ಘೋಷವತೀಯ ನೇರವಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹಿಡಿದುತರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣಿನೂಡಿ ಹೊರಡಲನುವಾದನು.

ಈ ನೂತನ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಂತ್ರಿ ರುಮಣ್ಣಂತನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ರುಮಣ್ಣಂತನು ಮಹಾಮೇಧಾವಿ. ಅವನಿಗೆ ಇದೇನೋ ಕಪಟವಿರ ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. “ಅಂಥ ಗಜಶ್ರೀಷ್ವನಾದರೆ ಹಿಂಡನ್ನುಗಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿರುವುದೇ?” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಂತೂ ಅದು ಕಪಟವೆಂದೇ ನಿಧರಿಸಿದನು. ಆದರೂ ‘ಬೇಡ, ಹೋಗಕೂಡದು’ ಎಂದು ಒಡಿಯನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಹಾಗೆಂದು ಅವನು ಹೊರಟ್ಟು ನಿಷ್ಘಾರಣವಾಗಿ ತೊಂದರಿಗೀಡಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂತು? ಏನು ನೂಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಧೈಯರ ತಂದುಕೊಂಡು ಬಹು ಚಮತ್ವಾರವಾಗಿ, “ಸಾಮಾನ್ಯ! ಬಿರಾವಣವೇ ಮೂದಲಾದ ದಿಗ್ಜಿಗಳ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಅಸಾಧಾರಣ ವಾದುದು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಡುಗಳು ನಾವಿವರೆಗೂ ಕಂಡರಿಯದವು.

కాణద కాఁడుగళల్లి కుందుగళు తుంబిరుత్తవే. మేలాగి ఇదు గడినాదు. హగెగళు ఇంధ కడెగళల్లియే హేంజి సేదు తిరిస బయసుత్తారే. ఒడెయురొబ్బరే మున్నగుబారదు. ఈ సేవకను తమ్మన్న హింబాలిసుత్తానే” ఎందు చిన్నయిసిదను.

రుముణ్ణంతన నూతు పరాక్రమియాద ఉదయనవిగి రుజిస లిల్ల. అదు తన్న వ్యక్తిత్వాక్షే తచ్చుదల్లవేందు అసవాధానపూ ఆయితు. యారూ తనెబ్బడనే బరకొడదెందు తడిదు, పట్టుద కుదురీయాద సుందరవాటిలవన్నేరి, సూయునినమ్మ బాననడువే గీరదిరువాగలే ఇప్పత్తు మంది కాలాళుగళొడనే మాత్ర ఆ ప్రదేశక్షే హోరటేబిట్టును. రుముణ్ణంతను ఆవనన్న హోగ దంతి తడియులు మాడిద ప్రయత్నవేల్ల విఫలవాయితు. ఆవన వ్యుదయ యాప్తదో ఒందు అశుభవన్నారెంకిసి తల్లణిసితు.

ఉదయనను గురుతరియద ఆ కాలాళు తోరిద కాదియన్నే హడిదు కెలదంర హోదను. ఆల్లియే సాలవ్యక్తుగళ తోప్ప. కష్టానే కవిదువ ఆ మరగళ నెళలన్న నెమిత్త, దూరదింద ఐట్టి సలు ఇదు నెళలినింద బేరియేందే గురుతిసలారదష్టు సహజవాగ తోరుత్త, మృయల్లదేయే కేలిసి బెళ్లనే బెళగుత్తిరువుదో ఎన్నవంతిరువ దంతముకులగళంద దివ్యవాగిద్ద, ఆ మాటడానే ఆళు హేళిదంతి సూరంబుగళ దూరదల్లియే కాణిసికొండితు. ఉదయనను కుదురీయిలదు దేవతెగళగ ప్రణామమాడి ఫోష వతియన్న కృగే తెగెదుకోండను. శ్రుతిమాడి నుడిసతోడగువష్ట రల్లియే ఆ గజయంత్రదల్లడగిద్ద భటరీల్లరూ ఇద్దక్కేద్దంతి హోర నుగ్గ బందు ఆవన సుత్త ముత్తిదరు. అదు కృతకగజవేందు ఉదయనవిగి ఆగ హోళియితు. రోషవావరిసి మృయినమ్మ నడుగితు. బెళ్లడే బెదరదే ఆ ఆపత్తన్న దిట్టితనదింద ఎదురిస బయసిదను. ఒడనెయే ఖడ్గవన్న హిరిదు సుందరవాటిలవన్నేరి హగెగళమేలే నుగ్గ హోరటను.

କାଳିଗକ୍ଷେ ମୋଦଲାଯିତୁ. ବୁଢ଼ୀଯ ଆପିଗାରନ୍ତମେ ଆ ନତ୍ତେ ଶ୍ଵରନୁ କେତ୍ତିଯନ୍ତୁ ରୁଖପିସି, ହଲବରନ୍ତୁ ସଦେଦନୁ. ଅନେକରୁ ଗାଯଗୋଂଦୁ ଉଠିଲାଦରୁ. ଆଦରେନୁ? କାଳିଗ ବହଚହୋତ୍ତୁ ନଦୀଯିଲାରଦିହୋଇଲାଯିତୁ. ବଂଟିଗନାଗି ହଲପୁ ମୁଂଦ କଟ୍ଟାଳୁ ଗଛୋଡ଼ନେ ସେଣସିନିଂତ ଆ ଉଦୟନନ୍ତୁ, ନେସରୁ ନଦୁନେତ୍ରିଯନ୍ତୁ ମୁଦୁତ୍ତିରଲୁ, ଅଦେଷ୍ଟୁହୋତ୍ତୁତାନେ କାଳିଗପାଦିଯାନୁ? ହଗେଗଳ ହୋଦିତ ବଲନାଗୁତ୍ତି ବଂଦୁ ବଲପୁଦୁଗିତୁ. କୁ ଆଯାନ, ବିଶିଳିନ ବେଗ—ଏରକୂ ନେଇ ଏଷ୍ଟେଷ୍ଟୁ ଯୁତ୍ୱିସିଦରକୁ କାଳିଗପନ୍ତୁ ମୁଂଦୁ ପରିଶଲୁ ଆଵନୀଂଦ ସାଧ୍ୟବାଗଲିଲୁ. ତେର ବଲକୁଣ୍ଠ ଇଦ୍ଧ କୃଦ୍ଧଂତେଯେ ଆଵନୁ ମୂଳଭିତନାଗି ବିଦ୍ଧନୁ.

ଆଗ ଦଯେଦାକ୍ଷେଣ୍ଟିଗଳେନା ଇଲ୍ଲଦ କେଲ୍ଲେ ଦେଯ ହଗେଯାଇଗଲୁ ଯାବନେହେ ବ୍ୟବ୍ ‘ଯୁକ୍ତଶ୍ଵରନ’ନନ୍ତୁ ଏଂତୋହେ ଅଂତୁ, ମୂଳଭିତନାଗି ବିଦ୍ଧିଦ୍ଧ ଆଵନନ୍ତୁ ବଳଯଲ୍ଲିଦ୍ଧ କାଢୁବଳ୍ଜିଗଳିଂଦ ଜୈନାୟିଗି ବିଗିସିକଟ୍ଟିଦରୁ. ହାଗେ ବଲନାଗି ବେରହାରିଦ୍ଧ କେଲପରଂତା “ଇନ୍ତୁ ନନ୍ତୁ ତମ୍ଭନନ୍ତୁ କୋଂଦନୁ. ଇନ୍ଦେନେ ନନ୍ତୁ ତମଦେଯନ୍ତୁ ତେରିଣି ଦଵନୁ. ଇନ୍ଦେନେ ନନ୍ତୁ ମଗନନ୍ତୁ, ଗେଳିଯନନ୍ତୁ କୋଂଦନୁ” ଏଂଦୁ ଆଵନ ପରାକ୍ରମନନ୍ତୁ ବେରହାଂଦୁ ବଗେଯାଗି ବଣ୍ଣେ ମୁତ୍ତ ମୁନ୍ତୁ ଗା ଆଵନନ୍ତୁ ତେରିଣିଯେବିଜବେକେଂଦୁ ହବଣ୍ଟିସିଦରୁ. ବ୍ୟବ୍ ଫୋତୁକନ୍ତମତୀ ଆଵନ ଶିଖେଯନ୍ତୁ ହିଦିଦୁ ଲିଙ୍ଗ ଦିଂଦ ଶିରସ୍ତନ୍ତୁ କଣିଯୁପୁଦରଲ୍ଲେ ଇଦ୍ଧନୁ. ଉଦୟନନ ଭାଗ୍ୟ ଜୈନାୟିଗିଦିନୁତୁ. ଆ କେସରୁନେଲିଦଲ୍ଲି କାଲୁଜାରି ଆ ପାପି ନେଲକ୍ଷେ ବିଦ୍ଧିହୋଇନୁ. “ଦୋରି ଧର୍ମଷ୍ଟନାଗିଦ୍ଧରେ, ଶତ୍ରୁଗଳୁ ତୁଦୁକଦଂତେ, ଆଵନ ଧର୍ମ, ଆଵନ ନାନ କେଦଦଂତେ ଧରେ ଆଵନନ୍ତୁ କାଯୁଦ୍ଧକୋଳ୍ପନୁମୁ.”

ଇଦୁଵରେଗା ନଦୀଦ ଦୁରଂତ ଅଲିଦ୍ଧ ଆମାତ୍ୟ ଶାଲଂକାଯନ୍ ନିଗ ତିଳିଦିରିଲିଲୁ. ଆଵନୁ ଉଦୟନନ କୁଂତପ୍ରକାରଦିଂଦ ମୂଳଭିତହୋନିଦିନୁ. ତନ୍ତ୍ର କଣିଯ ନୋରଟିରୁ ଉଦୟନନନ୍ତୁ ପଥିନ ଶୋଭିଦିନ ଆ ସମୟଦଲିଯେ ଆଵନିଗ ଏଜ୍ଞରନାଯିତୁ. କୋଡଲେ

ఆవను అల్లిగి హోగి ఆవరన్ను తడిదను. ఉదయస్నిగే ఒడగిద్ద ఆవస్థియన్ను కండు మనమరుగి, ఆవసిగే ఆ కాలదల్లి దులభి వాద రాజోచిత ప్రకావనవన్ను మాడిదను. ఆవన వ్యుగే కష్టిద్ద బళ్ళ కట్టుగళ్ళనైలాల్ బిడిసి ఉపచరిసి సాంత్రవజనగళన్నాడి ఆవనన్ను గౌరవిసిదను. ఆవన వ్యువేలే ఆనేక పెట్టుగళ్ల బిద్ద గాయగళాగిద్ద దరింద అత్తిత్త కదలలూ ఆరద దుస్తియల్లిద్ద ఆవనన్ను హేగల కాసిగియల్లి మలగిసి ఉజ్జులునిగే కరెదొయ్యును.

హోగి ఉదయస్నను ప్రదోషీతన సేరేగొళగాదను. ఆదరి ఉదయస్నన ముఖ్య మంత్రియాద యూగంధరాయణసు యావ రిథియల్లియూ ఆజాగరూకనాగిరలిల్ల. కృతక నీలహస్తియ మూలక మహాసేన ప్రదోషీతను తన్న ప్రభువన్ను నోసగొళిస లేళిసిద సుద్ది చేపినవరింద ఆవనిగే వోదలే తిళదిద్దితు. ప్రభు నాగవనవన్ను ప్రవేశిసువ వోదలే ఆవనిగే ఈ సుద్దియన్ను తిళసలోసుగ ఆవను పత్రదొడనే ఆళన్ను కఱుహిసలు త్వరిగొళ్ళు, తీద్దను. యారు ఎష్టే ఎళ్ళరనాగిద్దరూ విధి బలవత్తరవే!

ఆ సమయచ్చే సరియాగి, ప్రభువినోడనే బేటిగే హోగిద్ద హంసకనేంబవను ఆమాత్యనన్ను కండు దురంతవేల్లవన్నో అరుహిదను. ఉదయస్నిగే సంభవిసిద ఈ బగియు విషట్టన్ను కేళి దొడనేయే ఆ ప్రభుభక్తి సంపన్నన హ్యదయక్కాద వేదనేయ ఆళపు మితినిారిదుదాయితు. ఆవన ధైయు చుగితు. దైన్య ఆవరిసితు. “అక్షటా, నోసనాయితు. ప్రదోషీతన భాగ్యవే భాగ్య. తన్న తలేయ వేలిద్ద ఒందు దొడ్డ భారవన్ను ఇళుహి కోండను. ఆహక, ఇందినింద వత్సరాజ్యద సచివర ఆసావధ్య, అయితస్సు, ఎరడూ ప్రతిష్టితవాగిహోయితు” ఎందు ఆవను సంచటపట్టను. జోతియల్లియే విస్మయమూ ఆవనల్లి మూడితు. “మహా బుద్ధి శాలియాద రునుణ్ణంతను సమాపదల్లియే ఇద్దా ఆసను బలదింద కూడిద కుదురె పడియిద్దూ ఒడియను శత్రుగళిగే

ವರ್ತನಾದುದೆಂತು?" ಎಂದು ಅವನು ಚಿಂತಿಸಿದನು. ಆಗ ಹಂಸಕನು ಆ ಉಹಳ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಲಾಲ್ ಯಥಾರ್ಥ ವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. ಒಡೆಯನ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಬಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಆ ಸಾಪ್ತಮಿಭಕ್ತನು, "ಅಯೋಃ, ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಾಕೃತರ ಪ್ರಧರ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದನಲ್ಲವೆ? ರನ್ನ ಕಡಗ ಗಳನ್ನು ತೊಡುವ, ಬಿಲ್ಲಿನ ನಾರಿಯನ್ನೇ ತೇದಿಳಿದು ಮೂರಂಬಿಗಟ್ಟಿದ ಮಣಿಗಟ್ಟಿನ, ಪಾರ್ವತನ್ನಿಂದಿಸುವ, ಗಳಿಯರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕುದಾಗಿ ಬಲಿತು ದಪ್ಪವಾದ ಹೆಗಲುಬ್ಬೆಯ ಆ ನಮ್ಮೊಡಿಯನ ಕೋನುಲವಾದ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೆ?" ಎಂದು ಹಲುಬಿಡನು. ಪ್ರಭು ಸೇರಿ ಯಾಭಾಗಿ ಉಜ್ಜವಿನಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮರಳಿಯೂ, "ಸಾಪ್ತಮಿಯ ಆ ಪ್ರದೇಶೋತನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಣ್ಯನೆಂದು ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವನನ್ನೇ ಗೌರವಿಸಿ ಕಾಣಬೇಕಾಯಿತು. ನರಲೋಕದ ಮನ್ನಾಗಿ ಪಾತ್ರವಾದ ಶಾಸನವಳ್ಳಿ ಆ ನಮ್ಮೊಡಿಯನು ಅನರ್ಹ ಪುರುಷರ ಭಾಷಿತವನ್ನೀಂತುತಾನೇ ಕೇಳಿ ಯಾನು? ಸೇರಿಗೊಳಗಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲೂ ಆರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಾತಿ ಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆತನು ನಿಷ್ಣಲವಾದ ರೋಷವನ್ನು ತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ತಿಥಿ (ಹಬ್ಬಿಹರಿದಿನಗಳ ದೇವ) ಪೂಜನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪಟಿಹದ್ವಾನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಆತನು ಈಗ ತನಗೆ ತೊಡಿಸಿರುವ ನಿಗಡಗಳ ಸದ್ಗುಣನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರ ಬೇಕಾಯಿತು. ಅಯೋಃ ಕಷ್ಟ. ಒಡೆಯನ ಉಪ್ಪು ತಿಂದು, ಇಂಥ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸುಮೃದ್ಧಿರುವ ನಾವು ಇಡ್ದ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?" ಎಂದು ಮರುಗಿದನು. ಕಡೆಗೆ ಆಗಿ ಹೊಡುದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಧೈಯರ ತಂದು ಕೊಂಡು, ಸಾಪ್ತಮಿಯ ಕಡೆಯ ಸಂದೇಶವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು, ಆಮೇಲೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸೋಣವೆಂದು ಹಂಸಕನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಹಂಸಕನು "ಆಯರ, ಒಡೆಯನು ಕಂಬನಿ

ప్రతిజ్ఞా యోగంధరాయి ॥

దుంబి ఆదేనోరి బహువాగి హేళబయసిద్దరూ ఉక్కె బరుత్తిరువ దుఃఖింద హేళాగ్ని ఏనస్తూ హేళది—హోగు, యోగంధరాయణనస్తు కాణు—ఎందు మాత్ర హేళదసు” ఎందు ఆరికే మాడిదను.

ఈ మాతన్ను కేళిమోడనే యోగంధరాయణనిగే రాజు భక్తియోడనోడనేయే ఒందు బగియు నాచికేయూ, హిందేయే రోషవూ బందితు. “హంసక, సజివమండలియస్తేల్లా బట్టు యోగంధరాయణనస్తే కాణు—ఎందు ప్రభు ఆణతియిత్తద్దరే నాను కృతశ్శ్వనేందు ఆతన ఎణికేయిరచేచు. ఈ విషట్టన్ను పరిహరిసలు ననగే యోగ్యతెయిల్లవేందు ఆతను బగెదిరబేచు. ననగిత్త రాజుశత్యారక్కే తక్షంతి నాను నడిదిల్లవేందు ఆతన నిధార విరచేచు” ఎందు ఆవను పరితసిసిదను. కేళుత్తిద్ద హంసకను, “కివ కివా, ఇదేను హీగే హేళువిరి!” ఎందు ఆళ్ళరిగొండను. యోగంధరాయణన స్వామి భక్తి ఆవుగే ఖచితవాగి తిళదిద్దితు. యోగంధరాయణను హంసకన్ను ముందేనూ హేళగోడదే, “హంసక, ప్రభు నన్నున్న నన్నున్నాగి అల్ల, బేరోబ్బునన్నాగియే కాణువను. శత్రు రాజుధానియల్లగలి, సేరియల్లగలి, బన దల్లగలి ఒందు వేళి మృత్యువడసిదరి పరలోకదల్లియే ఆగలి నన్న ప్రభు నన్నున్న సమభక్తి సంపన్ననన్నాగియే కాణుత్తానే. ఆథవా గెద్దేనెందు హగ్గుత్తిరువ ఆ మహాసేన ప్రదేశ్యితనన్ను ప్రతియాగి వంచిసి నన్నొన్నిడియను మత్తి రాజ్యవన్ను పడిదందు ఆతన మన్నఁఁగి పాత్రనాగువ నన్నున్న తన్న పాక్షదల్లియాదరూ కండే కాణువను” ఎందు వీరవాగి నుడిదను.

ఇదే సమయదల్లియే రాజాంతపురద కడియింద రోదన ధ్వని కేళబందితు. ఉదయనను సేరిసిక్కి ఉజ్జుయినిగే ఒయ్యలాద వాతీ ఆ రోదనక్కే కారణ. ఆదన్ను కేళ ఆ ముఖ్యమాత్మను “అహహ, ఈ హంగళియరు ఆతనాద మాడి ఆ మాలక దుఃఖ

ವನ್ನು ತೊಡಿದುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ವರಾತ್ರಿ ವರ್ಣಿಸ ತೊಡಿದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರತೀ ಹಾರಿಯೂ ಬಂದು, ರಾಜವಾತೀಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಆತ್ಮಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ದಳು: “ಇಂಥ ಗೆಳೆಯಿರಿದ್ದೂ ವಶ್ವರಾಜನಿಗೆ ಈ ಪಾಠಾಯಿತು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಗತಿ. ಗೆಳೆಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೌರವಿಸಿ ನಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಯಾರಾದರೆ ಇಂಥ ಇಕ್ಕೆಟ್ಟು ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧೈಯರುಗಿದದೆ, ತಾನೇ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದರೂ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪದೆ, ಮೋಸಕೊಳಗಾದರೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬನ್ನು ತಾಳದೆ, ಕಾಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಳಿಯದಿರುವನೋ ಅಂಥ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ವಶ್ವನಿಗೆ ವೊದಲು ಗೆಳೆಯ. ಆನೀಲೆ ಅನೂತ್ಯ. ಪುತ್ರಕ! ನನ್ನ ಪುತ್ರಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.”

ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ಈ ನಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲಿ ವಿಾರಿದ ಉತ್ಸಾಹ ಬಂದಿತು. ಪ್ರಭು ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಬಗೆಯ ನಂಬುಗೆಯನ್ನೂ ರಾಜವಾತಿ ತನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ ಪರಿಯನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ತಕ್ಕಂತೆ ನಡಿದು ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಮಹಾಸೇನನ ಕಪಟತಂತ್ರವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಸಹಿಸಿ ಲಾರದಷ್ಟು ರೋಷನೇ ಉಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಕಪಟಕ್ಕೆ ಕಪಟವನ್ನೇ ಹೊಡಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ನಾಡುವನವನಾಗಿ, “ಹಂಸಕ, ಸಾಮಾನ್ಯಾಯ ಏನು ಹೇಳಿದನು?” ಎಂದನು. ಹಂಸಕನು, “ಯಾಗಂಧರಾಯಣನನ್ನು ಕಾಣು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು” ಎಂದನು. ಮತ್ತೆ ವಿಜಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ವಿಜಯೆ, ರಾಜವಾತೀಯೆಂದುದೇನು?” ಎನ್ನಲು ಅವಳು, “ಪುತ್ರಕ, ನನ್ನ ಪುತ್ರಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾರೆಂದಳು” ಎಂದಳು. ಆಗ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ರಾಜವಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವನಾಗಿ, “ವಿಜಯೆ, ರಾಹುತುಡುಕಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶತ್ರುನೇನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಬಿಡಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನೇ ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ಧೀರ

ప్రతిజ్ఞ మాడిదను. ప్రతిహారియాద నిజయే ఆ సంతోషద సుద్దియన్న రాజవాతీగరులు హోరటుకోయిదఱు.

ఇష్టరల్లియే ఇత్త అరవునేయ భోజనశాలేయల్లి ఒందు అద్భుత నడియితు. దొరియ శాంత్యధావాగి సమారాధనే నడియు త్తిరలు, భరతకులదల్లి అత్యంత వాష్టల్యవిరువ భగవాన్ కృష్ణ దైవ్యప్రవాయనముని ఉన్నత్త బూర్ఘ్యణవేషదింద అల్లిగి బందు, ఉంటక్కే కుళిత్తిద్ద బూర్ఘ్యణరీల్లరన్న కురితు, “ఆయ్యా, నీవు సావకాశవాగి తృస్తియాగి ఉంటవాదిరి. ఈ రాజ కులక్కే అభ్యదయవాగువుదు” ఎందు హేళ కణ్ణరేయాదన్తంతి. ఆతను ధరిసిద్ద ఉడుపుగఱు అల్లియే బిద్దిద్దవు. విప్రనేంబ్రన ముంలక యోగంధరాయణనిగి ఆ సుద్ది తిళియితు. “భగవానును ననగి ఉపదేశ మాడలోఁసుగనే బందను” ఎందుకొండు ఆవను అదే ఉన్నత్తవేషదిందలే తన్న ప్రతిజ్ఞయన్న ఉడేరిసి రాజవాతీయన్న సంతోష పడిసువుదాగి సంకల్పిసిదను. “ఉత్సాహతీఁలరాగిరువనరిగి సాధ్యవాగదదు యావుదూ ఇరువు దిల్ల. సరియాద మాగ్రవన్న హిదిదు పూరంభిసిద ప్రయత్న గళల్లవు ఫలిసిదిరదు. కడికడిదంతి కట్టగెయల్లి కిడి హట్టుత్తదే. అగిదగిదంతి సేలవు నీరు కొడుత్తదే” ఎందు ఆవను మత్తమ్మ ఉత్సాహగొండు శ్రమణక వేషవన్న తాళిద్ద రుముణ్ణంత, డిండిక వేషద రాజవయస్య వసంతక— ఇవరిచ్చ రోడనే ప్రదీష్యితన రాజధానియాద ఉజ్జ్వలినియన్న సేరిదను.

ఉజ్జ్వలినియల్లి మహాసేనను తాను హూడిద తంత్ర ఫలిసితోఁ ఇల్లవోఁ ఎందే చింతిసుత్తిద్దను. శాలంకాయనను ఇన్నూ సుద్దియన్న కళుహిసలిల్లవేకెందు ఆవను తహతిసుత్తిద్దను. వశ్వరాజను హేగాదరూ సరిసిక్షేయానే; గజశాస్త్ర వాండిత్య గన్ఫవిద్దరూ గుణశాలియే ఆద ఆవను తన్ననేష్టిమ్మ నమస్కరిసియానే; మహాసేననెంబ తన్న బిరుదు సాధాకవాదితే?

ಎಂದು ಹಗಲಿರುಳೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರ ಮೇಲಾಗಿ, ಹಲವು ಮಂದಿ ರಾಜಪುತ್ರರು ಅವನ ಮಗಳಾದ ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ಮಂದುವೆಯಾಗ ಬಯಸಿ ಆಗಿಂದಾಗೆ ದೂತರನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರದೇಶೀತನು ಅವರಾರಿಗೂ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರ ಲಿಲ್ಲ. ವತ್ಸರಾಜನೇ ತನಗೆ ಅಳಿಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಬಯಕೆ. ಶಾಖ್ಯವಾದ ಕುಲ, ದಯೆ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ, ರೂಪ, ತೇಜಸ್ಸು, ಪರಾಕ್ರಮ — ಎಲ್ಲವೂ ವತ್ಸರಾಜನಲ್ಲಿರುವವೆಂದು ಅವನಿಗ ತಿಳಿದಿದ್ದಿತು. ತಂದೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಕನ್ಯೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವರ ದೊರಕೆಬೇಕು. ಇನ್ನುಳಿದು ದೆಲಾಲ್ ಅವಳ ಅದ್ವಷ್ಟ—ಎಂದು ತನಗೆ ಸಲಹೆಕೊಡಬಂದ ಕಾಂಚುಕೆಯ ನಿಗೆ ಅವನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವನ ರಾಣಿ ಅಂಗಾರವತಿ, ಮಗಳು ವೀಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕಲಿಯ ಬಯಸಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇರಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾಗಲೂ ಅವನು ಮಂದುವೆಯ ಸಮಾಸಿಸಿರುವಾಗ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೇತಕ್ಕೆ, ಗಂಡನೇ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ—ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. “ಹಾಗಾದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು?” ಎಂದು ಅವಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಪ್ರದೇಶೀತನು “ಇನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಅಂಗಾರವತಿ “ಏನು, ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲವೇ?” ಎನ್ನಲು ಅವನು “ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅಳುಕಿದೆ, ಕೊಟ್ಟಿದಾಯಿತೆಂದರೆ ಇತಿಗೊಂಡೆ, ಧರ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ತೊಳಳುವುದೇ ತಾಯಿಯರ ಸ್ವಭಾವ” ಎಂದು ಹಾಸ್ಯವಾಡಿ, ಕಾತಿರಾಜನ ಕಡೆಯಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ನಾದ ಆಯಂಜ್ಯವಂತಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅಂಗಾರವತಿ ಏನೂ ಹೇಳಿದೆ, “ಕೊಟ್ಟಿ ವ್ಯಧೇಪದ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡಿ” ಎಂದಳು. ಪ್ರದೇಶೀತನು, “ಹೇಳುವುದು ಬಹುಸುಲಭ, ಆಮೇಲೆ ಆಕ್ರೋಪಣಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಕಷ್ಟ. ನನಗೀಕೆ, ನೀನೇ ನಿಶ್ಚಯವಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಗುಣಾಧ್ಯರಾದ ರಾಜರ ಹೆಸರು ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ನೋಡಲುಮಾಡಿದನು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಂಚುಕೆಯನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ವತ್ಸರಾಜನು ಸೆರಿಸಿಕ್ಕಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅರಿಕೆವಾಡಿದನು. ಪ್ರದೇಶೀತ-

ನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ನೊದನೊದಲು ಅವನಿಗೆ ನಂಬುಗೆಯೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. “ಉದಯನ, ಶತಾನೀಕನ ಮಗ, ಸಹಸ್ರಾನೀಕನ ವೋಮೃಗ್, ಕೌಶಾಂಬಿಯ ಒಡೆಯ, ಗಾಂಧರ್ವ ವಿದ್ಯಾಧನ ವಶ್ವರಾಜನೇ! !” ಎಂದು ದೀಪ್ರವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಕಾಂಚುಕೀಯನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ‘ಹಾದು, ಹಾದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದವೇಲೆ ಸಂತೋಷದ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಓಲಾಡಿ, ಆಮೇಲೆ ಏನೋ ಒಂದು ಸಂಶಯ ಮಾಡಲು, “ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಮೃತನಾದನೋ? ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. “ಇಲ್ಲ, ಬದುಕಿ ದಾಢಿನೆ. ರಾಜಧಾನಿ ಕೌಶಾಂಬಿಯಲ್ಲಿದಾಢಿನೆ” ಎಂದು ಕಾಂಚುಕೀಯನು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. ಪ್ರದೇಶೀತನು, “ಹಾಗಿದ್ದರೆ ವಶ್ವರಾಜನನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವುದು ಸುಳ್ಳು,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಇದು ನಿರಾಶನಾದನು. ಆದರೆ ಕಾಂಚುಕೀಯನು ಅವಾತ್ಯಾಂಕಾಯನನೇ ವಶ್ವರಾಜನನ್ನು ಹೇಸರಕ್ತಿಗಳು ಹೂಡಿದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದವೇಲೆ ಅವನು ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆಯೋ ನಂಬಿದನು. ಕಡೆಗೆ ಅದು ದಿಟ್ಟವೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಹಿಗ್ಗಿಗೆ ನಿತಿಯಿಲ್ಲವಾಯಿತು. “ಇನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ನಿರಾತಂಕ ವಾಗಿರಲಿ. ಇಂದಿಗೆ ನಾನು ಮಹಾಸೇನನಾದೆ!” ಎಂದು ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ತಳೆದನು. ಮಹಾರಾಣಿ ಅಂಗಾರವತಿಯೂ, “ಅವಾತ್ಯನು ಉದಯನನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದಿದಾಢಿನೆ. ವಾಸವದತ್ತೀಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

ಪ್ರದೇಶೀತನು, ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಸತ್ಯಾರದಿಂದ ಉದಯನನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ, ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದ ಯಾರನ್ನೂ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಕೂಡದೆಂದೂ ಭರತರೋಹಕನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವಾತ್ಯಾಂಕಾಯನನಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಯಂತಮಾಡಿದನು. ಆದಿನ ಅವನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವವಾದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಂಚುಕೀಯನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಶಾಲಂಕಾಯನನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ವಶ್ವರಾಜನ ಘೋಷವತ್ತೀ ವೀಣಾರತ್ನ

ವನ್ನು ತಂದೊಷ್ಟಿಸಿದನು. ಪ್ರದೋಷೇತನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆನಂದವಾಯಿತು. ವೀಕಣಯನ್ನು ಕಲಿಯಬಯಸಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟುನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ವಶ್ವರಾಜನ ಕಡೆಗೆ ಸುಳಿಯಿತು. ಹೇಗಿರುವನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಕಾಲಿಗೆ ಸಂಕೋಳಿಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಕಾಳಿಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಾಯಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ನಡೆಯಲಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಹೆಗಲ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಮಧ್ಯವು ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದಿರುವರೆಂದು ಕಾಂಚುಕೆಯನು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರದೋಷೇತನಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಯಿತು. ಆ ರೀತಿ ಅವನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೂಡಲೇ ಸರಿಯಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಏರ್ಫಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಭತರರೋಹಕನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ರಾಜೋಽಚಿತವಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಇಂಗಿತವನ್ನರಿತು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಇದ್ದ ಮಯೂರಯಸ್ವಿಭವನ ಅವನ ಸಾಫಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂದೂ ಮಣಿಭೂಮಿಕಾಭವನದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬೀಡಾರವಾಡಿಸತಕ್ಕುದೆಂದೂ ಅಪ್ಪಣಿಮಾಡಿದನು.

ಅಂತು, ವಶ್ವೀಶ್ವರನು ಮಹಾಸೇನನ ಬಂದಿಯಾಗಿ ಉಜ್ಜಳಿಯನ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕರ್ಣಿವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದನು.

ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಉನ್ನತವೇಷದಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಸಂಗತಿ ಪ್ರದೋಷೇತನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಉದಯನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದಾಯಿತೆಂದು ಅವನು ನಿಶ್ಚಯಿಂದಿದ್ದನು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಅವನ ಈ ನಿಶ್ಚಯಿತ ನಿರಾತಂಕವಾದ ಮಾರ್ಗವನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ರಾಜನಿತಿಯನ್ನು ಬಹುಚೆನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನು. ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಯಾಸಮಯಗಳನ್ನರಿತು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವಂಥ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಬೇಹುಗಾರರನೇಕರನ್ನು ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಿಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವರು ಮಾರುವೇಷಗಳಿಂದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ

ప్రత్యేవమానవాడువుదు ఈగిన నన్న జల. వాసవదత్తీయ అపహరణవే ఇదక్కు తక్కు ప్రత్యేవమానవెందు నన్న ఎణకే. నన్నన్న కేవల చామప్రధానసేందు అమాత్యను భావిసదిరలి ” ఎందు హేళబిట్టును.

వయస్య వసంతకను దొరియ ఈ హోస మసోపృతీయన్న అమాత్యనిగి తిళిసలు మనస్సుమాడిదను. అమాత్యను తన్న ఆప్త రోడనే మంత్రాలోఽచనే నడసలు రహస్యవాద స్ఫురిందన్న ఏప్రదిసికోండిద్దను. ఆదు ఖజ్జలియినియ హోరచ్ఛినల్లి, జన సంచార హచ్ఛాగి ఇల్లదిచియ జిఓఫ్ దేవాలయ. దిండికనేషద వసంతకను ఆమాత్యన ఆగమనవన్నే కాదు అల్లి గణపతియ ముందే కుళితు, కళవాద తన్న కడుబిన పాత్రియన్న హుడుకు వవనంత నటిసత్కాడగిదను. ఆగలే ఖన్ఱత్తువేషద యోగంధ రాయణను బందుదన్న కండు ఆవను మంత్రాలోఽచనేగాగి ఏప్రదిసికోండిద్ద సంకేతభాసేయల్లి సేరిమనేయ సుద్దియన్నెలల్ల ప్రస్తుతిసిదను. వసంతకనూ యోగంధరాయణనూ కండవరి గేల్లా నగిబరువంతి యుసిజగళవాడుత్తరువల్లియే శ్రవుణకనేషద రుముణ్ణంతనూ ఆల్లిగి బందను.

హీగే యావుదోఇ నేపదింద ఆ మూవరూ సోణపూ ప్రవేతీ సద ఆ మురుకు దేగులద ఒళమనేయన్న హోక్కు నిభయవాగి రాజకాయిద విషయవాగి మాతనాడతోడగిదరు. యోగంధ రాయణను మారసేయ దినవే స్వామియన్న సేరియింద బిడిసి కోండు హోగలు తాను మాడిరువ ఏపాటటుగళీల్లవన్నూ తిళిసుత్తు, “ వసంతక, నాను హిందేయే ప్రభువిన బిడుగడియ విచారవన్న నినగి తిళిసిద్దేనే. నాళియే ఆ కాయివన్న సాధిస బేకు. నీను ప్రభువిగి ఆరికేమాడు: బగి బగియ మంత్రాషధి గళ ప్రయోగదింద ప్రదోషేన పట్టదానెయాద నళాగిం కుచ్ఛ హిడిసిదుదాగిదే. గజతాలీయబల మనిగళగేల్లా బింకి

ಹೊತ್ತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ತುಷ್ಟು ಬೆದರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಧಾರಪಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಎದುರಾನೆಗಳ ಮಂದಗಂಧವನ್ನು ಮಾಸಿನೋಡಿಸಿ ಶಂಖದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ವೋಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ಉನಾಳದ ಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಸರಪಣಿಗಳನ್ನು ಕಿರುತ್ತುಕೊಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾರಿಗೂ ಅಸದಳವಾಗಿ ನುಗ್ಗಿಹೊರಟ್ಟಿ ಉಜ್ಜವಿಯಿನಿಯನ್ನೆಲಾಲ್ಲ. ಅದು ಕೊನ್ನೀಭೇಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಪ್ರದೇಶ್ಯೇತನು ಸಾಮಾನ್ಯವಿಯಲ್ಲಿಗೇ ಶರಣಬರುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರುವಿನ ಸಮೃತಿಯಿಂದಲೇ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯೋಂದಿ, ಘೋಷ ವತ್ತಿಯನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಭು ಅದನ್ನು ನುಡಿಸಿ ನಳಾಗಿರಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯದಿನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಏರಿಯೇ ಕಾಶಾಂಬಿಗೂ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಆನೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸೆರಿಸಿಕ್ಕಿದ ಸಾಮಾನ್ಯವು ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ವಿನೋಜನಹೊಂದಿದೆಂತಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದನು.

ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಯಾದ ಯೋಗಂಧರಾಯಣನು ಹೇಳಿದುದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಯಾದವೇಲೇ ವಸಂತಕನು ಸಾಮಾನ್ಯವು ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ “ಅಯಾಃ, ಮಹತ್ತರವಾದ ನಿಷ್ಠೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲಾಲ್ಲ ಹಾಳಾಗಿಹೊಂಗುವುದಲಾಲ್ಲ ಎಂದೇ ನನ್ನ ಯೋಜನೆ” ಎಂದನು. ಯೋಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ಸಿಡಿಲುಬಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರುತ್ತಾಹವೂ ಮಾಡಿತು. “ವತ್ತೀಶ್ವರನು ಇಷ್ಟ್ವಾ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸೆರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಯವಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ರಾಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಹುದೇ?” ಎಂದು ಅವನು ಖಿನ್ನನಾದನು. ಒಂದು ಕ್ಷಣಿಕಾಲ ಆ ಸಾಮಾನ್ಯಭಕ್ತಿನಿಗೆ ಏನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದ ವೋದಲ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. “ಅಚುರನೆನು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನೇಂತೋ, ಆನೆಯು ಪದ್ಯಲತೆಯನ್ನೇಂತೋ ಅಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಪ್ರಭು ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಣ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಯೋಗಂಧರಾಯಣನೇ ಅಲ್ಲ.” ಮತ್ತುಷ್ಟು ಉತ್ತಾಹವನನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, “ವಾಸವದತ್ತಾ ವತ್ತರಾಜರನ್ನೂ ಘೋಷವತ್ತಿ ನಳಾಗಿರಿಗಳನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದಿದ್ದರೆ ನಾನು

ಯಾಗಂಧರಾಯಣನೇ? ” ಎಂದು ಅವನು ಮೂರನೆಯ ಸಾರಿಯೂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ವಸಂತಕೆನಿಗೂ ರುಮಣ್ಣಂತನಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಮೂವರೂ ಆ ಜೀರ್ಣದೇವಾಲಯ ದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿ ತೆರಳಿದರು.

ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ನೋಡಲೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಂತೆ ನ್ಯಾಗಿರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯಾಯಿತು. ಅದು ಯಾವ ಉಪಾಯಕ್ಕೂ ಸಗದೆ ನಗರದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಸುತ್ತಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಗಾಸಿಪಡಿಸಲು ನೋಡಲಿಟ್ಟಿತು. ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಪ್ರಚೆಗಳಿಗೂ ತನಗೂ ಅದರಿಂದ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿರಲು ಮಹಾಸೇನನು ಏನುಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೋಚದೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಕಲು ಉದಯನನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡಿಸಾಡಿದನು. ಸೈರ್ವಣವತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉದಯನನು ನ್ಯಾಗಿರಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದನು.

ಇದಾದಬಳಿಕೆ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಣಯಿಯೆಂದೂ, ತನಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರಚೆಗಳಿಗೂ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದವನೆಂದೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚು ಲೆಂದೂ ಅಂತೂ ಪ್ರದೇಶ್ಯೇತನು ಉದಯನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಿಬಂಧದಲ್ಲಿರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕೆಲದಿನಗಳು ಕಳೆದ ತರುವಾಯ ಇತ್ತು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ರಾಜಕುಮಾರಿಯೊಡನೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಕೌಶಾಂಬಿಗೆ ಹೊರಡಿಸಲು ಹನಣಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯಾದ ಭದ್ರವತಿಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನತನಾದ ಗಾತ್ರಸೇವಕನ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಕೂಲವಾದ ಬಳಿಕೆ ಒಂದು ದಿನ ವತ್ತೀಶ್ವರನು ವಾಸವದತ್ತಿಯೊಡನೆ ಭದ್ರವತಿಯನ್ನೇರಿ ಪ್ರದೇಶ್ಯೇತನ ಭಟ್ಟರೆಲ್ಲರೂ ಅಜಾಗರೂಕರಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಳಿಯನಿಯಿಂದ ಹೊರಟ್ಟುಹೋದನು. ಹಲವು ಹರಿದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಂಧ್ಯಾಟವಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕೌಶಾಂಬಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ವಶ್ವರಾಜನ ಶಾಯಿಗೂ, ಪ್ರಚೆಗಳಿಗೂ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಅನಂದವಾಯಿತು.

ಇತ್ತು ಉಜ್ಜ್ವಲಿನಿಯಲ್ಲಿ ವಶ್ರೀಶ್ವರನು ವಾಸವದತ್ತೀಯನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದ ವಾರ್ತೆ ಬಹುಬೀಗನೆಯೇ ನಗರದ ಮೂಲೆನೂಲೆಗಳಿಗೂ ಹರಡಿತು. ವಾಸವದತ್ತೀಯ ವಿಹಾರದವೇಳಿಗೆ ಭದ್ರವತಿ ಬಾರದಿರಲು ರಾಜಭಟನು ಅದರ ಮಾನುತನಾದ ಗಾತ್ರಸೇವಕ ನನ್ನ ಹುಡುಕಬಂದನು. ಗಾತ್ರಸೇವಕನಾದರೋ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರಿಗೂ ಕಳ್ಳುಕುಡಿದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತು ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಆಲಿಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜಭಟನು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು, ಭದ್ರವತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನೇತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅಮಲೇರಿದವನಂತೆ ಗಾತ್ರಸೇವಕನು ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತು ಉತ್ತರಕೊಡತೊಡಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ವಶ್ರೀರಾಜನು ರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ವಾಸವದತ್ತೀಯನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದ ವಾರ್ತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ ತಾನಾಯಿತು. ಆಗ ಗಾತ್ರ ಸೇವಕನು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ನಿಂತು “ಸ್ವಾಮಿಗಿ ವಿಜಯವಾಗಲಿ! ಆತನ ಪ್ರಯಾಣನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ!!” ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಕೂಗಿಟ್ಟಿನು. ಆಗಲೇ ಅವನು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನ ಬೇಹುಗಾರನೆಂಬ ಸಂಗತಿ ರಾಜಭಟನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇದೇನೆಂದು ಅವನು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳ್ಳತ್ತಿರು ನಂತೆಯೇ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ವಶ್ರೀರಾಜನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಹೊರಟ ಮಹಾಸೇನನ ಸೇನೆಗೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದ್ದ ತಡೆತೆಗಿದ ಕರಿನಾಗರಗಳಂತೆ ದಿಗ್ಗನೆದ್ದು ನಿಂತ ವಶ್ರೀರಾಜ್ಯದ ಬೇಹುಗಾರರ ಪಡೆಗೂ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ವೊದಲಾಯಿತು.

ಆಗ ರುಮಣ್ಣಂತನೂ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನೂ ಆ ಕಡುಗಲಿಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಕತ್ತಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಉನ್ನತ್ವವೇಷವನನ್ನು ತಿಗೆದತ್ತ ನೂಕಿ ತಲೆಗೆ ಬೆಳುವಾಗನಿಟ್ಟು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ದುಳಿಸಿಸುತ್ತಾ ರಭಸದಿಂದ ಮುನ್ನಗ್ಗಿ ಹೊರಟ ಆ ವೀರ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಪ್ರತಿ ಪಕ್ಷದವರ ವೇಗವನ್ನು ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮುರಿದು ನೇರಿದನು. ದುಡ್ಡವನಶದಿಂದ ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಡ್ಡತರುವ ಪ್ರಸಂಗವ್ಯೋಂದು ನಡೆಯಿತು. ಶತ್ರುಗಳ ಕಡೆಯ ಸಲಗವ್ಯೋಂದರ ದಂತದ ನೆಟ್ಟಿತಾಕಿ ಅವನ ಕೈ ಕತ್ತಿ ಮುರಿಯಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿಂದ್ದಂತೆಯೇ ಹಗೆಯಾಳುಗಳು

ఆవనన్న ముత్తి సేరిహిదిదరు. ఆదరూ నగరద తుంబ వశ్వరాజ్యద దూతర పడియీ తుంబితుంబుకుత్త కాళగవన్న ముందువరిసు త్తిద్దరు. ఈ భయంకర దృశ్యవన్న సోదుత్తిద్ద రాజభటను “ఆహ! ఏనీ ఆద్భుత? ప్రాకార తోరణగళన్న లదు ఉజ్జ్వలియిని యెల్లా కొతాంబియాగిరువుదల్లా!” ఎందు దిగ్ంబరుమేహిదిదు తన్న ప్రాణక్షేత్రి సంచకారబరువుదో ఎందు బెదరి బేసత్తు, ఒడనేయీ అల్లింద తీరణ ప్రధానానామాత్మనాద భరతరోజుకనిగే ఆ విషయవేలువన్ను ఆరికెనూడిదను.

సేరిసిక్కేదుదరింద యూగంధరాయణన మనస్సిగి యావ బగేయ చింతియాగ ఆగలిల్ల. ఆవను తన్న ఒడెయినన్న కొతాంబిగే సేరిసి ప్రతిజ్ఞేయన్న సాధిసిద్దను. ఆ ధిరోదాత్తును స్వామియు ఉప్పుతిందుదక్కే ఆన్యాన్యవన్న పడిదాయితిందు తృప్తిగొందిద్దను. పరిణామాదింద మాత్రమే ఖాషిసలు సాధ్యవాగి ప్రతిపక్షుద ఆమాత్మరేల్లర మనస్సిగి కేవల దిగ్ంబరున్న బీసువ మంతోరోపాయ ప్రయోగగళింద జగత్తన్నో విస్తృయగొళసువ ఆ ఆమితమేధావియు స్వదోషదింద శత్రుగళ సేరిగొళగాగడి కేవల శస్త్రదోషదిందలే ఆ రీతియాదుదు ఆవనిగే యావబగే యల్లియా ఆళుకన్నంటుమాడలిల్ల. దిట్టవాగియాగ ఆవను ఆ సన్నివేశదల్లి ఆ రీతి సేరిసిక్కేదుదు రాజనితిజ్ఞరేల్లర దృష్టి యల్లి శాలఫోనీయవేసితు. “మనోరథవేల్ల ఈడేరిదవర బీళోరమణియవాదుదే.”

ప్రదేశ్యోతన భటిరు ఆ ఆమాత్మముఖ్యనన్న బంధిసి, ఆవనన్న ఘలకెశయనదల్లి ములగిసి రాజబిధిగళల్లి కొత్తుత్తందరు. ఉజ్జ్వలియినియే జనవేల్ల కుండె తావు కండ ఉన్నత్తవేషద వ్యక్తియీ మాయాత్మనాద యూగంధరాయణనేందూ, ఆతన ఆద్భుతప్రభావవే వశ్వీత్వరన పలాయనక్కే మాలకారణవేందూ తిలదు ఆవనన్న సోదిబయసి నగరద ఎత్తుత్తందలూ బందు కిశ్చరిదుహోదరు.

ರಾಜಭಟ್ಟರು ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಫಲಕಶಯನವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಟ್ಟರು ಆ ಸಂದರ್ಭಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲಾಗದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಬಂಧಿತನಾಗಿದ್ದ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದರು. ಜನರಗುಂಪು ಮತ್ತಪ್ಪ ಉತ್ತಮಹದಿಂದ ಮುನ್ನಗ್ಗ ತೊಡಗಿತು. ರಾಜಭಟ್ಟರು ಜನರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಲು ವೋಡಲಿಟ್ಟಿರು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು, “ಅಯ್ಯಾ, ನನ್ನನ್ನು ಸೋಡಬಂದಿರುವ ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಶೋಂದರೆಕೊಡಬೇಡಿ. ಪರಾಕ್ರಮಶೀಲರಾದ ರಾಜಪುರುಷರಾದಿಯಾದ ಈ ಜನವೆಲ್ಲ, ರಾಜಭಕ್ತಿಯ ನಿಯವಾನುಸಾರ ವಿಪತ್ತಿಗೊಳಗಾಗಿ ಅಳಿಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕಣ್ಣಂಬ ಸೋಡಲಿ. ‘ನಾನು ಅಮಾತ್ಯನೆನಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಬಯಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೋಡಿ ಸ್ಥಿರವಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಆಳದರೂ ಆಳಯಲಿ” ಎಂದನು.

ಭಟ್ಟರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೆವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಿದೆ “ಅಯ್ಯಾ! ದೂರ ಸರಿಯಿರಿ, ನೀವು ಆಯ್ಯ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನನ್ನು ವೋಡಲೇ ಸೋಡಿಲ್ಲವೇ? ನಡೆಯಿರಿ” ಎಂದು ಗಜರಿ ಜನರ ಗುಂಪನ್ನು ಚಡುರಿಸಿತ್ತೊಡಗಿದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಭಟ್ಟನೊಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಿಗೆಬಂದು, “ಆಯ್ಯ, ನಿನಗೊಂದು ಪ್ರಿಯವಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ವಶರಾಜನನ್ನು ಹಿಡಿದುಹಾಕಿದರಂತೆ” ಎಂದು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶಚಯವಾಯಿತು. “ಭದ್ರವತಿಯನ್ನೇರಿ ವಿಂಧ್ಯವನವನ್ನು ಸೇರಿ ಈವರಿಗಾಗಲೇ ಹಲವಾರು ಹರಿದಾರಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಿರುವ ನಮ್ಮ ವಶ್ವೀಶ್ವರನನ್ನು ಇವರು ಹಿಡಿದಂತೆಯೇ” ಎಂದುಕೊಂಡು, “ಅಯ್ಯಾ, ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದರಿಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದೆ?” ಎಂದನು. ಭಟ್ಟನು “ನಳಾಗಿರಿಯನ್ನೇರಿಹೋಗಿ ಹಿಡಿದರಂತೆ” ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ಆ ಮಾತುಕೇಳಿ ಅದು ಶುದ್ಧಸುಳ್ಳಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಹೋಯಿತು. “ನಳಾಗಿರಿಗೇನೋ ಅಂಥ ವೇಗ, ಅಪ್ಪ ಸಾಮಧ್ಯರ್ ಉಂಟು—ಮಾವುತನಿದ್ದರೆ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಲ್ಲಿದೆ ಅದನ್ನು ನಡಿಸಬಲ್ಲ ಧೀರನು ಮತ್ತಾರು?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನು ಸಮಾಧಾನತಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಈ ಸುದ್ದಿ

యిన్నాదరూ హేళి ఆతనన్ను ఉడ్చేగగొళిసలు రాజభటిను వూతిద ప్రయత్న విఫలవాయితు. ఆ నూతన్నల్లిగిరి బిట్టు అవను “ఆయ్య, నమ్మి అవూత్యరు—ఆయ్యను ఆయుధాగారదల్లిరచీకు, ఆ స్థితచ్చే రష్టుటే బలవాగిదే—ఎందు హేళిదరు” ఎంబుదాగి భరతరోధకను సందేశవన్ను తిలిసిదను. యూగంధరాయణిగి తుంబ నగే బంతు. “ఏను కాస్యద వూతిదు? ప్రదేశ్యోతన మంత్రిగళీల్ల కాలివల్లద కాలదల్ల జాగరూకరాగిరువవరే! వత్సీ శ్వరనేంబ అగ్నియున్న బంధనదల్లిరిసి ఎల్లీల్లియూ కావలట్టు కావాడబేకాద కాలదల్లియే మలగినిద్విసి ఇదిగ అవనే తప్పిసి కొండు హోరటుహోఁదమేలి అవన మంత్రియాద ననగి కావలు! ఏను జోఁద్యవిదు? రత్న కళవాదమేలి బరణియున్న భద్రపడిసిద రెంతే!” ఎందు ఆవను గంగపిసి నక్కను. భటరు అవనన్ను అల్లిర గొళిసడి ఆయుధాగారక్కే కరితందు, భరతరోధకను ఆణతియంతి ఆవన కట్టుగళన్నెల్లా బిజ్ఞ, అపనిగి తక్కష్ట విశ్వాంతియున్న కొట్టురు.

స్పౌల్ హోత్తూదమేలి ప్రదేశ్యోతన మంత్రి భరతరోధకను అల్లిగ బందను. ఈ హోత్తిగాగలే ఆవను యూగంధరాయణన గంభీరవాద రాజనీతిన్నేపుణ్యచ్చే సోఁతు బెరగాగిహోగిద్దను. నీలగజద వూటదింద తాను అవనన్ను వంచిసిదుడచ్చే ఆదే గజవ్యాజదిందలే ఆవను తనోన్నదియనన్న వినుక్కునన్నాగిసి కృతకృత్యనాగిరువుదరింద తన్నన్న కాస్యవూడదిరనేందు ఆవన మనస్సు అళుకుత్తిద్దితు. ఆదరూ నివాయవిల్లది అవనన్ను కాణలేబేకాగిద్దదరింద ఆయుధాగారవన్ను ప్రవేత్తిసిదను. అవనన్ను సోఁడి, “ఆయ్యా, నిన్నన్న కాణది నిన్న హసరన్న మాత్ర కేళిద్ద.. భాగ్యవశదింద నిన్నన్న కండద్వాయితు” ఎందు జీపచారికవాగి ఒందు మాతన్నాదిదను. యూగంధరాయణను “ఏనేను! భాగ్యవశదింద నన్నన్న కండనేందియా? సోఁడు

ನೋಡು ನನ್ನನನ್ನು. ರಕ್ತಸಿಕ್ತವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ವೀರಾಧಿವೀರರ ನಿಯಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ತಂದಿಯನ್ನು ಕೊಂಡ ಘಾತುಕನನ್ನು ಸದೇದು ಶಾಂತನಾದ ಅಶ್ವತಾಮವನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನನ್ನು ಕಣ್ಣಂಬ ನೋಡು!” ಎಂದನು.

ಈ ಮಾತು ಭರತರೋಹಕನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆವನು ಆ ಮಂತ್ರ ಶ್ರೀಷ್ಟನ ಜಾಣ್ಯಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸೋತು ಸೇರಿಗೊಳಗಾಗಿ ರುವ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಪ್ರಕಂಸೆಯ ಮಾತನ್ನಾದಿದನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನಿಸೂ ಸಮನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಆ ಭಾವವನನ್ನು ತೋರ್ಫಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುದೇ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ತನವನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, “ಆಹ! ಇಷ್ಟಂದು ಆತ್ಮಪ್ರಕಂಸೆಯೇ? ನೋಸದಿಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು—” ಎಂದು ಆಳಕನಾಡಲು ಯಶ್ವಿಸಿದನು. ಯೋಗಂಧರಾಯಣನು “ಏನು? ನೋಸವೆಂದೆಯಾ? ಹಿಂದೆ ನೀನು ಮಲ್ಲಿಕಸಾಲವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟು ಗಡಯಂತ್ರವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ನಾನೂ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲವಲ್ಲಾ!” ಎಂದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯತ್ತರಕೊಡಲು ಭರತರೋಹಕನಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಮಾರಿಸಿ ಅವನು “ಅದಿರಲಿ, ಮಹಾಸೇನನ ಮಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕೆವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಆ ಪ್ರಭು ಹರಣಮಾಡಿದ್ದ ನಾಯಯವೇ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಯೋಗಂಧರಾಯಣನು “ಹಾಗನ್ನು ಬೀಡ ಭರತರೋಹಕ, ಇದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವೇ! ಭರತವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಶ್ವರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾಗಿ ‘ಇವಕ್ಕನ್ನು ಮಡದಿ’ ಎಂದೆಣಿಸದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭು ಅವಳಿಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನೆ?” ಎಂದನು.

ಭರತರೋಹಕನು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ. ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನಿಗೆ ಇದೇ ಖತ್ತರ ಬರುತ್ತದೆಯಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಅವನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, “ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ಮಹಾಸೇನನಾ ವಶ್ವೀಶ್ವರನಿಗೆ ಸತ್ಯಾರವನ್ನೇ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನಲ್ಲವೆ? ಅದನ್ನೇಕೆ ಲೆಕ್ಕಿಸು

ವುದಿಲ್ಲ ?” ಎಂದನು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಭರತರೋಹಕನನ್ನು ವಿಾರಿಸಿದ ಮೇಧಾವಿ; ಅವನು ಭಯ ಚಮತ್ವಾರವಾಗಿ, “ಹಾಗಲ್ಲಿ ಭರತರೋಹಕ, ನಳಾಗಿರಿಯು ಗಜಶಾಸ್ತ್ರಾಜ್ಞರ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸ್ವಶರಿರರಕ್ಷಣೆ, ಕೇತೀರ್, ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಜೀವ ದಾನ—ಲಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭು ಮಹಾಸೇನನು ವತ್ತೀಶ್ವರನನ್ನು ಸೆರಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡಿಮಾಡಿದು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

“ಹಾಗೋ ? ನಳಾಗಿರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲೋಸುಗವೇ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಬಿಡುಗಡಿಮಾಡಿದ್ದು ನಿಜವಾದರೆ ಆತನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಿಡಿದು ಹಾಕಲಿಲ್ಲವೇಕೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ “ನೋಡಿದವರು ಏನೆಂದುಕೊಂಡಾರು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಭರತರೋಹಕನು ಸುಮೃದ್ಧಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಯಾಗಂಧರಾಯಣ, ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಅವರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯೆಂದು ಜನ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಾಳಿಗದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಶತ್ರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ದಿಟ್ಟಿತನ ದಿಂದ “ವಢಿ ” ಎಂದನು. “ವತ್ತರಾಜನು ವಧಾರ್ಣನಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭು ಆವಳನ್ನು ಸತ್ಯರಿಸಿದ್ದೀಕೆ ?” ಎಂದು, ಸುರಸವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಭರತರೋಹಕನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಆ ಮಂತ್ರ, ಬೆಂಜ್ಬಿಂತಿ, “ಆಯ್ಯ ಇದನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲವೆ ಪ್ರದೇಶೀತನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದುದು !” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅರ್ಥವಾಗದವನಂತೆ ನಂಟಿಸುತ್ತ ಭರತರೋಹಕನು, “ಏನೇನು ? ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭು ಇದೂ ಸಂಭವವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವನೋ !” ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿದನು. “ಸಂದೇಹವೇನು, ಭರತರೋಹಕ ? ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ದೊರೆಯನ್ನು ಆ ನಾಧು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದನು. ನಳಾಗಿರಿಯನ್ನೇರದೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಕೇತೀರ್ಧ್ವಾಜವನ್ನು ಕೆಡವಲಾಗುತ್ತದ್ದಿತೋ !” ಎಂದು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಅದೇ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. ಭರತರೋಹಕನಿಗೆ ಕೋಪ ಮಿತಿವಿಾರಿತು. “ಆಗಲಾಗಲಿ, ಮಹಾಸೇನನಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ

ವಾಗಿ ನಡೆದು ಕೊಶಾಂಬಿಗೆ ಓಡಿಹೋದ ನಿಮ್ಮ ದಣಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಏನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ?” ಎಂದು ರೇಗಿ ನುಡಿದನು. ಯಾಗಂಧ
ರಾಯಣನು “ಅಯ್ಯಾ, ಏನು ಹಾಸ್ಯದ ಮಾತನ್ನಾಡಿದೆ? ನಮ್ಮ ಪ್ರಭು
ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದೆಯೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದನಂತೆ,
ಇನ್ನುಳಿದ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೇಕೆ? ಹೆನ್ನರವನ್ನೇ ಕೆಡವಿಯಾದ
ಮೇಲೆ ರೆಂಬಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತುರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಭರತರೋಹಕನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿರುತ್ತರನಾದನು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ
ಸರಿಯಾಗಿ ಶಾಂಚುಕೀಯನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಕೆವಿಯಲ್ಲೇನೋ
ಉಸುರಿದನು. “ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಹೇಳು” ಎನ್ನಲು, ಶಾಂಚುಕೀಯನು
“ಹಲವು ರಾಜಕಾರಣಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಲ್ಲವೂ
ನಮಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿದವು. ಗುಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ರವೇನು?
ಭ್ರಂಗಾರವನ್ನು (ಮೆಚ್ಚಿನ ಒಡವೆಯನ್ನು) ಕೈಕೊಳ್ಳು” ಎಂದು
ಪ್ರದೇಶ್ಯತನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು
ಕೇಳಿದೂಡನೆಯೇ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ಬಂದು ಬಗೆಯ ಕಿಂಕೃತಿ
ಯುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಉಜ್ಜಳಿಯನಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ
ಹೊತ್ತಿಸಿ ಉರಿಸಿದ್ದ ಮನಿಗಳನ್ನೂ ಆರಿರಲಿಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಗಗೊಂಡಿದ್ದ
ಪ್ರಜೆಗಳ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ
ಮೇಲಾಗಿ, ತಾನು ದಂಡನೆಗೆ ತಕ್ಕವನು. ಅಂಥ ತನಗೆ ಪ್ರದೇಶ್ಯತನು
ಪೂಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಪರಾಧಿಗೆ ಸತ್ಯಾರವನೆಂಬುದು ಮರಣ
ದಂಡನೆಯೇ! ” ಎಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತಲ್ಲಣಿಸಿಹೋಯಿತು.

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೋಲಾಹಲ
ಕೇಳಬಂದಿತು. ಭರತರೋಹಕನು “ಅದೇನು ತಿಳಿದುಬಾ” ರೆಂದು
ಶಾಂಚುಕೀಯನನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದನು.

ವಾಸವದತ್ತೀಯ ಅಪಹರಣದ ಅವನಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ
ಮಹಾಸೇನನ ಮಡದಿಯಾದ ಅಂಗಾರವತಿ ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ
ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದು ಅಸುದೊರಿಯುವುದರಲ್ಲಿರಲು ಮಹಾಸೇನನು
ಅವಳನ್ನು ತಡೆದು, “ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಕಾವುತ್ತಿರುವುಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಕ್ತ

వాగి ఏనూ నెడిదిల్ల. ఈ వరను ఎల్ల బగేయల్లియూ నమగి సమృతసే. సంతోషపడబేకాద సుసనుయదల్లి సంతాపగొళ్ళునే యేకే?" ఎందు సమాధానగొళిసిదను. "క్షేయార కన్యాదాన మాడి సోఎడువ భాగ్యవిల్లదిద్దరూ వాసవదత్తు-వత్సేశ్వరర చిత్రగళగాదరూ కల్యాణమహాశ్రవసన్న నేరవేరిసు" ఎందు ప్రేరిసిదను. ఆంతియే ఆరమణయల్లి హంగళియరెల్ల సేరి సంతోషాధిక్షేద కంబనియన్న సురిసుత్త ఆ కల్యాణ మహాశ్రవసన్న సంభ్రమదింద నడసుత్తద్దరు.

కాంచుకీయను ఆరమణిగే హోగి ఈ ఎల్ల సంగతిగళన్ను అరితు బందు భరతరోహకనిగి అరికెమాడిదను. అదన్న కేళు త్తద్ద యోగంధరాయణనిగి అపరిమితవాద ఆనందవాయితు. మహాసేనన చైదాయి ॥ అవనన్న తణిసితు. "హీగో! ? మహాసేన ప్రదేహీతను - వాసవదత్తు-వహరణవన్న నంటిస్తి కే యన్యాగి భావిసువనే? హాగాదరి భృంగారవన్న కొడిరి" ఎందు ఆ బహుమతియన్న స్నేచరిసిదను.

భవంత్వరజసో గావః పరజక్తో ప్రతామ్యతు ।

ఇమాముషి మహిం కృతస్మం రాజసింధః ప్రతాసు నః ॥

స్పృష్టవాసవదత్త

వాసవదత్తీయోదనే వక్షీత్తరను కొశాంబిగే బంద
తరువాయ కేలకాల సంతోషదింద రాజ్యవాళుత్తద్దను.
యోగంధరాయణనే వోదలాద రాజునీతి నిష్ఠారు బహు
జాగరూకతేయింద ఆడళత సూత్రగళన్ను నడెసుత్తద్దరు. ఇదరింద
ఆవనిగే బేకాదష్టు బిడువు దొరితు వాసవదత్తా సాహజయుఁవే
స్రవోద హేతువేసి, ఆ సుందరియోదనేయే ఆవను ఏకాంత
దల్లిద్దుచిట్టను. ఆదరే ఈ.ఆనంద బహళకాలవిరలిల్ల. భాగ్యపంక్తి
హోరళతు.

వక్షరాజ్యద సేవింపదల్లియే ఆరుణీయ రాజ్య. ఆరుణీ
మోదలిన్నిందలూ ఉదయనన మేలి కగిచిట్టు నింతిద్దను. ఉదయ
నను రాజకాయుఁగళల్లి విముఖనాగి కేవల అంతఃపుర లోల
నాగిరువనెంబ సంగతి ఆవన కివిముట్టుతు. యాస్మిందు ప్రయ
త్తుపూవక్షరాజ్యచ్చే తిలియదంత ఏపడిసికోండు ఇద్ద క్షీద్దంతియే
బలవాద సేనేయోదనే నుగ్గి బందు వక్షరాజ్యద బహుభాగవన్ను
అక్రమిసిదను. ఈ విషషుసన్నివేశదల్లి యోగంధరాయణాదిగళు
ఎనూ వూడలారడి హోదరు. ఉదయనను రాజధానియన్ను
తోరెదు పరివారదోడనే లావాణకవేంబిడియల్లి సేలసబేచాయితు.
ఇష్వాదరూ ఆవను శత్రువాద ఆరుణీయన్ను అడగిసలు ఇనితాదరూ
ప్రయత్నమాడలిల్ల. వాసవదత్తీయ ప్రణయపోందే సకల
సాభాగ్యవేందు భావిసి ఆవను ఆగ్గా రాజకాయుఁవిముఖ
నాగియే కాలకళీయతోడిగిదను.

ఈ బగియ ప్రభువిన కశ్చవ్యపరాబుఖుతేయన్న కండు
యోగంధరాయణనిగే బహళ జింతిగిట్టుకోండితు. తన్నంధ
అసమసాహసియిద్ద తన్నోడియన యతస్సు ఆ రీతి కందిదుదు
ఆవనిగే జీవనదల్లియే బందు బగియ బేసరవన్ను తందితు.

ಹಗಲಿರುಳೂ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿ ಹಿಂದೊಮೆತ್ತೆ ಒಡಿಯನಿಗೆ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪದವಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ದೊರಕಿಸಿ ರೂಢಿಮಾಲವಾಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ತಪಸ್ಸಿ ಅದೊಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು.

ವಶ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಧರಾಜ್ಯನಿಡಿ ತು. ರಾಜಗೃಹ ಮಂಗಧರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿ. ದರ್ಶಕನೇಂಬುವನು ಅಲ್ಲಿಯ ದೊರೆ. ಇವನಿಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬ ಸಹೋದರಿಯಿದ್ದಳು. ಇವಳು ಅಸದ್ಯಕ ರೂಪವತಿ. ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಇವಳು ಉದಯನನ ಮಂಡಿಯಾಗುವ ಶೆಂದು ಮುನ್ನಡಿದಿದ್ದರು. ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಭವಿಷ್ಯವೆಂದರೆ ಯಾಗಂಧ ರಾಯಣನಿಗೆ ತುಂಬಿನಂಬಿಕೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ಪದ್ಮಾವತಿ ಯನ್ನು ಉದಯನನಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಬಲನಾದ ದರ್ಶಕನ ನೇರವು ದೊರೆತು ಆ ಮಾಲಕ ಆರುಣಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಬಹುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ವಾಸವದತ್ತಾದೇವಿ ಜೀವಂತಭಾಗಿರುವಾಗ ಉದಯನನು ಪದ್ಮಾವತಿ ಪರಿಣಯಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಮೃತಿಸಲಾರನೇಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಉದಯನನಿಗೆ ವಾಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರೇಮಾವನನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರು ತಾನೇ ಮಂದುವೆಯ ಮಾತನ್ನೆತ್ತುವ ಘ್ರೇಯರವನ್ನು ಮಾಡಿಯಾರು? ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೂ ಇದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿತಾದರೂ ರಾಜನ ಶ್ರೀಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ತಾನು ಮುಂದುವರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಎಣಿಸಿದನು. ಆ ಶ್ರೀಯಃ ಸಾಧನೆಗೆ ಎಂಥ ಅಸಾಧ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿಯ ದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಸ್ವಾನು ಭಕ್ತನು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನೇ ನೇಮಿಸುತ್ತಿದನು. ಮಹಾರಾಣಿ ವಾಸವದತ್ತಿ, ಸ್ವೇನಾಂಧಿಪತಿ ರುಮಣ್ಣಂತ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಾಂತ ವಾಗಿ ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಉಚಿತವರಿತು ನಿಮಿಶಿವಾಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಮೃತಿಸಲು ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದನು.

ಒಂದು ದಿನ ವಶ್ವೇಶ್ವರನು ಬೇಟೆಗಿ ಹೊಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬೀಡಾರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ವಾಸವದತ್ತಿಯೂ ಅವಳನ್ನು ಲುಹ

ಹೊಗಿ ಯಾಗಂಥರಾಯಣನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದರೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹರಡಿದನು. ಉದಯನನು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಪಾಠೀಯವೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಜನರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ವರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿ ಅವನ ಕಿವಿ ಮುಪ್ಪೆತು. ನಿಜವೆಂದೇ ನೆಚ್ಚಿ ಅವನು ಸಹಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ದುಃಖಕ್ಕೆಡಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸಿದನು. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಉರಿಯತ್ತೆಲೇ ಇದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯ ಬೆಂಕಿ ಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೂ ಬಿದ್ದ ಅಸುದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಅದರೆ ರುಮಣ್ಣಂತನು ಬಹು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಬಗೆಬಗೆ ಯಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವಾಡಲು ಯಶ್ವಿಸಿದನು. ಎನ್ನೀ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನ ದುಃಖ ಕಡವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಾಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೇಮ ಅನ್ವು ಗಾಢವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಅನಳೊಡನೆದ್ದ ದಿನಗಳ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನೇ ನೆನೆನೆನೆನೆದು ದಿಂಫ್ರೆ ದಿಂಫ್ರೆವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಅಡಿಗಡಿಗೂ ಮೂರಭೀ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು. ರುಮಣ್ಣಂತನು ಬಹು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆಯೋ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು; ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಬಳಿಕ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ನೆನಪು ಸುಳಿಯಿರಲೆಂದು ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬೇರೊಂದೆಡಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ಇತ್ತೀ ಯಾಗಂಥರಾಯಣನು ಅಳಿದುಳಿದ್ದ ವಶ್ವರಾಜ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮೇಲಾಗಿ ಪ್ರಭುವಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಈ ವರದು ಮಹತ್ವಾಯರ್ಗಳನ್ನೂ ರುಮಣ್ಣಂತನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ದರಿಂದ ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಧೈಯರ್ವಾಗಿ ಮುನ್ನುಗಿದನು. ಉಜ್ಜಳಿಯಿನಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿಯಾತ್ಮಿಕನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಮಾರ್ಧರಾಜ್ಯಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕೇಳಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಆಕೆ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಿಂದೂ ಪತಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೋ ದೇಶಾಂತರ ಗತನಾಗಿರುವುರಿಂದ ಆಕೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ತನ್ನದೆಂದೂ ಹೇಳಿತೋಡಿದನು. ಯಾರಿಗೂ ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಮಂಗಧರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಗುವ ದಾರಿ ಬಹುತೋಡಕಿನದು. ಬೆಟ್ಟೆಗುಷ್ಠೆಗಳ ಕಗ್ಗಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎಂದೂ ಒರಟು ನೇಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆದರಿಯದ ಮಹಾರಾಣ ವಾಸವದತ್ತ ಪತಿಯ ಶ್ರೀಯಸ್ವನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಯಾಸಪಟ್ಟು ಪಡದವಳಂತೆ ಉತ್ತಾಹವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡಿದಳು. ಅವರಿಗೂ ಅಮಿತ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ, ಕಷ್ಟದ ಸೋಕನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಆ ರಾಜಪುತ್ರ ಆ ರೀತಿ ಯಾವಳೋ ಒಬ್ಬಳಂತೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ಕಣ್ಣಾರ ಕೆಂಡು ಮನಸಾರ ಮರುಗಿದರೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿಗಾಗಿಯೂ ರಾಜ್ಯದ ಯಶಸ್ವಿಗಾಗಿಯೂ ಎಂಥ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳ ನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಕರಿಗಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೊರಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತ ನಡೆದನು.

ಬಹುದೂರ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಆ ಕಗ್ಗಡು ಕಳೆದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಾಜಗೃಹದ ಹೊರಗಣ ಸುಂದರ ವನಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಾವನವಾದ ಒಂದು ಆಶ್ರಮ. ಹಲವು ಮಂದಿ ತಾಪಸಿಯರೂ ನಿಯತ ಪ್ರತಿಗಳಾದ ತಪಸ್ಸಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಜನಾದ ದರ್ಶಕನ ತಾಯಿ ಪತಿವಿಯೋಗವಾದ ತರುವಾಯ ವಿರಕ್ತಯಾಗಿ ತಪೋವ್ನಿತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣ ವಾಸವದತ್ತಿಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂದು ದರ್ಶಕ ಸಹೋದರಿ ಪದಾರ್ಥವತಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ವಂದಿಸಿ ಹರಕೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲೋಸುಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರಾಗಿ ಜನಸಂದರ್ಭ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯವರು ಆ ಸಂದರ್ಭಯನ್ನು ಚೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. “ದೂರ ಸರಿಯಿರಿ ದೂರ ಸರಿಯಿರಿ” ಎಂಬ ಕೂಗು ಆಗಿಂದಾಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಖೇದಗಳು ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮನ್ವಯಿಸಿದುವು. “ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ತಪೋವನ; ಇಲ್ಲಿ ರುವನರೆಲ್ಲರೂ ತಾಪಸರು; ವಲ್ಲಾಲಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ

ಈ ಸ್ತುತಿ ನಾಟಕ ಕಥಗಳು

ಕೆಂದನೂಲ ಫಲಗಳಿಂದಲೇ ತೈಪ್ತರಾದವರು; ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೊಜ್ಯರು, ಹೆಡರಿಕೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ಅರಿಯದವರು. ಇಂಥವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ದೂಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ; ಇವನಾರೋ ಚಂಚಲಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಬೀಗಿ ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ತಪ್ರೋವನವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಕೊಂಡನು. ಸುಸಂಸ್ಕೃತೀಯಾದ ವಾಸವದತ್ತಿಯಂತೂ ಅಸಹ್ಯವಾದ ಆ ಚಯ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆಂಡು ಬೇಸರಗೊಂಡಳು. ಅವಳು ಅವರಿಗೂ ಅಂಥ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಅವರಿಚಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊರದೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದುದ್ದೀವ ತನಗೆ ಒದಗಿಸಿತೆಂಬ ಖೇದ ಅವಳಿಗೆ ಕಂಬನಿ ತಂದಿತು. ಯಾಗಂಥರಾಯಣನು “ಆಯ್ಯೆ, ಪೊಜ್ಯಾದ ನೀನೂ ಅನುತ್ತ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತೊರೆದಿರುವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಭಾಗ್ಯಪಂಕ್ತಿ ಚಕ್ರವರ ಪಂಕ್ತಿಯಂತೆ! ಕಾಲಕ್ರಮವಾಗಿ ಅದು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲೇಬೇಕು. ಭರ್ತನ ವಿಜಯದೊಡನೆ ಇದೇ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೇ ನೀಮು ಮತ್ತು ಪಡೆಯುವೆ” ಎಂದು ಸಂತವಿಟ್ಟನು. ಇನ್ನೂ ಅವಮಾನ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಕುಗಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು “ಅವಾಶ್ಚ, ದೇವತೆಗಳೂ ವೇಷಾಂತರದಿಂದಿರುವಾಗ ಅವಮಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಪಾಡೇನು? ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳು” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಯಾಗಂಥರಾಯಣನೂ ವಾಸವದತ್ತಿಯೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪದಾರ್ಥತಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜಮಾತೆಯ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಆಕೆಯ ಹರಕೆಯನ್ನೂ ಕ್ಷೇತ್ರಕೊಂಡಾದ ಮೇಲೆ ತಾನು ತಪ್ರೋವನಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರೀಸಿದ ಗುರುತಾಗಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಬಯಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಹುಮತಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಕಾಂಚುಕೀಯ ನಿಂದ ಉದ್ಘಾಟನಮಾಡಿಸಿದಳು. ಕಾಂಚುಕೀಯನು “ಆಯಾ! ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಾದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಬೇಕು. ಮಹಾರಾಜ ದರ್ಶಕನ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಈ ಪದಾರ್ಥತೀರ್ದೇವಿ ನಿಮಗೆ ಆಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಬಹುಮತಿಸಬಯಸಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾರಿಗೆ ಏನುಬೇಕಾದರೂ

స్తుతి వాసనదత్త

ఆదన్న సంభావిసువళు. ఆదుదరింద తిథోఽదక కెలశగళు నారుడే, గురుదక్షిణే ఏనుబేకాదరూ సీఎ ధారాళవాగి కేళబహుదు. సీఎవెల్లరూ సిమ్మ అపేశ్చైయన్న తిళిసి ఆకేయన్నను గ్రుహసచేరేందు బయిసుత్తుళే” ఎందను.

ఈవరిగే పదార్థవతియన్న దూరదిందలే సోఇ అవళ రూప మాధుయుక్తే మెళ్లే, తాపసియోడనే అవళు వినయపూవుక వాగి నడిదుకొండ రిథియన్నూ, ఆడిద మాతుగళన్నూ మనదందు తన్న తండె ప్రదేహ్యేతను ఆవళన్న తన్న మంగనిగే తందుకొళ్లు మాతు నడిసుత్తిరువనేంబ సుద్దియన్నూ ఆల్లి నడియుత్తిద్ద సంభావణదిందలే తిళిదబళిక వాసనదత్తాదేవి అవళల్లి ఆదోందు బగియే విశ్వాసనన్నూ ఆదచ్ఛౌ డెళ్చుగి భగినీస్సేఇ వన్నూ మనస్సినల్లియే. తాళిదళు. యోగంధరాయణనిగూ ఆ రాజ పుత్రియ రూప వినయ ధముత్రద్ధిగళు ఒస్పిదువు. అవళు కాంజ కేయన మూలక ఉద్ఘోషణవొడిసిదుదు ఆవన కాయుసాధనేగి నిరవాయితు. ఒడనేయే ఆవను కాంజుకేయన బళిగ్యేది వాస వదత్తియన్న తోరి, ఆకే తన్న తంగియేందూ ప్రోఫితభక్తుకే యాద ఆకేయన్న రాజపుత్రి కేలకాల పరిపాలిసచేరేందూ తన్న బయికేయన్న తిళిసిదను. “ననగే హణ భోగి బట్టిగళింద ఏనూ ఆగబేకాదుదిల్ల. జీవికేగాగి నాను కావియన్న తొట్టెల్ల. రాజపుత్రి స్థిరచిత్తి; ధముజ్జీ. నన్న తంగియ చారిత్రవన్నూ రక్షిసలు శక్తిలు. ఆష్టాదరే నన్న ఆభీష్ట నేరవేరిదంతేయే” ఎందు హేళిదను.

ఈ పారుధ్రనేయన్న కేళి పదార్థవతి తాను తప్పోవననక్కే బందుదు భాగ్యవతదింద సఘలవాయితిందు సంతోషపట్టిలు. తాపసియాదరో “ఈ తప్పోవనదల్లిరువనరెల్లరూ తృప్తరాదవరు. ఇవనారో ఆగంతుకనాగిరబేసు” ఎందుకొండళు. యోగంధరాయణను తన్నన్న ఆ రిథి ఇన్నోబ్బర రష్టుకేగే ఒస్పిసువనేందు వాసనదత్తి ఆవరిగూ బగిదిరల్లి. అవళిగంతూ పరమాశ్చయునే

ಆಯಿತು. “ಆಯ್ರಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ನನ್ನನ್ನು ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಡಲು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ. ಇರಲಿ, ಈತನು ಯೋಚಿಸದೆ ಯಾವ ಕಾಯ್ರವನ್ನೂ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡಳು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಂಚುಕೀಯನು ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ, “ಪೂಜ್ಯಜೀ, ಈತನ ಪೂರ್ಖನೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಣ ಪೂರ್ಣ ತಪಸ್ಸಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭ. ನ್ಯಾಸಸಂರಕ್ಷಣೆಯಂಬುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ” ಎಂದು ಅರಿಕೆನಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಪದ್ಮಾವತಿ ಸತ್ಯವತಿ. “ಆಯ್ಯಾ, ವೊದಲು ಯಾರು ಏನು ಕೇಳಿದರೂ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳಿ ಈಗ ಯೋಚಿಸುವುದು ಒಳ್ಳಿತಲ್ಲ. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಸು” ಎಂದಳು. ಕಾಂಚುಕೀಯನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಬೆರಗಾಗಿಹೋದನು. “ಅಮಾತ್ರ! ನಿನಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಿದೆ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಿಯರು ಅವಳನ್ನು ಚಿರಂಜಿವಿನಿಯಾಗಿಂದು ಹರಿಸಿದರು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಆಕೆಯ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಈಕೆ ಸತ್ಯಲಪ್ರಸೂತಿಯೂ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯೂ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ಉಂಟಿಸಿದಳು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನ ಕಾಯ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧರಭಾಗ ಮುಗಿಯಿತು. ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಅವನು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದಂತೆ ಯಾವ ವಿಷ್ಣುವೂ ಇಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಫಲಿಸಿದ್ದ ಕ್ಷಾಗಿ ಅವನಿಗಾದ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ರಾಜಪುತ್ರಿಪದ್ಮಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬು ನಂಬುಗೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲತು. “ಇವಳು ನನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನ ಮಡದಿಯಾಗುವಳಿಂದು ಸಿದ್ಧರು ವೊದಲೇ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಿಧಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಿಂತೆಂಬುದು! ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಸ್ವರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತಿಸ್ತಿತನಾದ ಬಳಿಕ ಮಹಾರಾಜ್ಯಿಯನ್ನು ಈತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಂದು ಆಕೆಯ ಚಾರಿತ್ರಕ್ಕೆ ಇವಕೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಅವನು ಎಲ್ಲರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಬಯಸಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಲಾವಣಕದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಬಂದನು. ಅನನ್ತ ಪ್ರಸಂಗವಕದಿಂದ, ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗ ಮುಗಿಯಿದ್ದರೂ ಆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಶ್ರಮದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ವಶ್ವರಾಜ ಉದಯನನು ಆಗ್ನಿದಗ್ಧಯಾದ ವಾಸವದತ್ತಿಗಾಗಿ ತಪಿಸಿಹೊಡ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಪದ್ಯಾವತಿಗೆ ಆವನೆಷ್ಟ ಮೃದುಹೃದಯನ್ನಿಸಿತು. ಅಂಥವನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿಯುವವಳಿ ಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ಭಾಗ್ಯ ತನಗುಂಟೇ ಎಂದೂ ಎನಿಸಿತು. ಪದ್ಯಾವತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಭಾವವನ್ನು ಅವಳ ಮುಖ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಅರಿತು ಯೋಗಂಧರಾಯಣನು ಇನ್ನುಳಿದ ರಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದನು.

ಇತ್ತೀ ಪದ್ಯಾವತೀದೇವಿ ತಾಪಸಿಯ ದರಕೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ವಾಸವದತ್ತಿಯೊಡನೆ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅವಳಿಗೆ ವಾಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾದ ಸ್ವೀಹ ಬೆಳೆಯಿತು. ಉಜ್ಜಳಿಯಿನಿಯಿಂದ ಬಂದವ ಶೇಂದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ಅಷ್ಟ ವಿಶ್ವಾಸ. ಇದರಮೇಲೆ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಗುಣಸಂಪತ್ತಿಯೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಇನ್ನುಷ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣಿಸಿತು. ಉಟ ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಆಟಪಾಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಸಾಹಚರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮೋದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದುದಲ್ಲಿದೆ ಅವಳನ್ನುಗಳಲು ಇನಿತಾದರೂ ಬಯಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ರಾಜದಾರಿಕೆ ಪದ್ಯಾವತಿ ಸಶಿಯರೊಡನೆಯೂ ವಾಸವದತ್ತಿಯೊಡನೆಯೂ ಚೆಂಡಾಟಿವಾಡಲು ಪ್ರಮದವನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆಡುತ್ತ ಆಡುತ್ತ ವಾಸವದತ್ತಿ ಪದ್ಯಾವತಿಯಾಗಿ ಆ ಹಾತು ಈ ಹಾತು ಬೆಳೆದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುರ್ಖವನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯಿತು. ವಾಸವದತ್ತಿ, “ಗೆಳತಿ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಚೆಂಡಾಟ ಆಡಿ ನಿನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳೂ ಕೆಂಪೇರಿ ನಿನ್ನನೇ ಅಲ್ಲವೂ ಎಂಬಂತಾಗಿವೆ” ಎಂದಳು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚೇಟಿ ಆ ಮಾತಿನ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಾರಾಂತರ

ವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, “ಆಡು, ಆಡು, ಒಡತಿ, ಕನ್ನಾಜಾವರವರವುಣೀಯವಾದ ಈ ಕಾಲವನ್ನು ಆಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆ” ಎನ್ನಲು, ಪದ್ಮಾವತಿ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿ, “ಆಯ್ರ, ಇದೇನು ನನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯವಾಡತೊಡಗಿದಂತಿದೆ!” ಎಂದಳು. ವಾಸವದತ್ತಿ “ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಈಗ ಬಹು ಸೋಗಸಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಾನು ಈಗ ಎತ್ತಿತ್ತಲೂ ನಿನ್ನ ವರಮಂಬಿವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು” ಎಂದಳು. ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಆ ವಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಜ್ಜೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನಿಸು ಎರಡೂ ಉಂಟಾಯಿತು. “ನೀನು ಹೊರಟುಹೋಗು; ನನ್ನನ್ನೇನೂ ಹಾಸ್ಯವಾಡಬೇಡ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನಿಸುದೊರಿದಳು. ವಾಸವದತ್ತಿ “ಇದೋ ಮಹಾಸೇನನ ಸೋಸೆಯೆ, ನಾನಿನ್ನ ವಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವಳ ಮನೋಭಾವವನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯೀಸುವ ವಾತನ್ನಾಡಿ ಸುಮ್ಮ ನಾಡಳು. ಆ ವಾತು ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮಹಾ ಸೇನನ ಮಗನನ್ನು ವರಿಸಬಯಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಹ್ಯಾದಯಫಲಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಾತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತ ನಾಗಿಧ್ನವನು ವಶ್ವೀಶ್ವರ ಉದಯನನೇ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, “ಯಾರವನು ಮಹಾಸೇನ?” ಎಂದು ಸೆಡುಕೆನಿಂದ ಮರುಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ವಾಸವದತ್ತಿ ಉಜ್ಜ್ವಲಿನಿಯ ಅರಸನಾದ ಪ್ರದೇಶೀತನ ಪ್ರಭಾವ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಮಹಾಸೇನನೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದು ದೆಂತಿಂಬ ಕಢಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ರಾಜಪುತ್ರಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳಿದವಳಂತೆ ಚೈದಾಸಿನ್ಯವನ್ನು ತೋರಲು ಚೇಷಿ, “ನಮ್ಮ ಒಡತಿ ಆ ದೊರೆಯೋಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ತನ್ನ ಒಡತಿಯ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಾನೇ ತಿಳಿಸುತ್ತು, ವಶ್ವರಾಜನಾದ ಉದಯನವಲ್ಲಿ ಆಕಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೇಮವಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಸಿದಳು. ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸೇ ಒಂದು ಬಗೆಯಾದರೂ ಆ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಹೊರಸೂಸದೆ, “ಅದೇನು ಕಾರಣದಿಂದಲೋ?” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಮರುನುಡಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಚೇಷಿ “ಬಹಳ ದಯಾಮಯನೆಂದು” ಎಂದಳು. ವಾಸವದತ್ತಿ ಅದೇಕಾರಣ

స్తుప్షువాసవదత్త

३२

దిందలే తానూ ఆవుగాగి క్యుచ్చు తళెదుదాగి తన్న లీయే యోచిసుత్త నింతశు. చేటి, “బడతి, ఒందువేళ ఆ దొరె కురుషియాగిద్దరే?” ఎందు నుడియలు, అదన్న సహసరారదే వాసవదత్తి “ఇల్ల ఇల్ల; ఆవు బక్ష దశనియ!” ఎందు ఖత్సుహదింద హేళిదళు. పద్మావతి, “ఆయ్య, నినగి హేగే గొత్తు?” ఎందు కేళిదళు. ఈ ప్రత్యేగి వాసవదత్తి స్తుల్ప యోచిసబేళాయితు. ఖదయుననల్లి ఆవళిగద్ద పశ్చవాతపు ఆవళన్న ఆ స్థితిగి తందిద్దితు. బక్ష జాణియాదుదరింద బము చమాత్మారవాగి, “ఖజ్జ యినియవరెల్ల హాగి హేళికొళ్నవరు” ఎందళు. పద్మావతి, “ఖదయునను ఖజ్జ యినియజనక్కె దులభ నాగియేనూ ఇరలిల్ల. ఇదరమేలాగి సౌందయింబుదు ఎల్లర మనస్సన్నూ సేళియువుదే అల్లవే?” ఎందు నుడిదు ఆ మాతన్న ఇరబహుదెందే భావిసిదళు. ఈనుంలకవాగియూ ఆవళిగే ఖదయు నన విషయదల్లి ఆంతరికవాగి మత్తష్టు ఆనురాగ నెలిగొండితు.

ఇష్టరల్లియే ఆరమనియ ధాత్రి ఆవసర ఆవసరవాగి ప్రమద వనక్కె బందు, ఖదయుననిగి పద్మావతియన్న కోట్టిదాయితెంబ సుద్దియన్న తిళిసిదళు.

వాసవదత్తాదేవిగి ఆ సమయదల్లాద మనోవ్యధి అష్టష్టల్లి. తాను జీవంతళాగిదాద్ద తన్న లీలి ఆ బగేయ ప్రేమవన్నిట్టు రువ తన్న ఇనియను మత్తొబ్బళన్న మదువేయాగువ ప్రసంగ దిట్టవాగియూ ఆవళ మనస్సన్న ఆగ బమువాగి కుగ్గిసిచిట్టుతు. ఆ తన్న స్థితియన్న హోరపడిసువంతియూ ఇరలిల్ల. హేగే హేగేయో ఛైయివన్న తాళి, దుఃఖవన్న నుంగి, ముఖభావవన్న సమ స్థితిగి తందుకొండు మత్తేనన్నూ కేళలారదిద్దరూ “ఆ రాజను కుతలియే?” ఎందు మాత్ర కేళిదళు. ఆ సమయదల్లి ఆవళిగ బేళాగిద్ద దు ఖదయునన యోగక్కేమ వాత్సయోందే. ధాత్రి “ఆతను క్షేమవాగిద్దానే. శాయాంతరదింద ఇల్లిగి బందిరు

ವನು. ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದಾಯಿತು” ಎಂದೆಳು. ವಾಸವದತ್ತಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಬಹಳ ದುಡುಕಿದ್ದಾಯಿತು” ಎಂದೆಳು. “ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುಡುಕಿದುದೇನು?” ಎಂದು ಧಾತ್ರಿ ಎನ್ನಲು, ಅವನೆಳು “ಸ್ತ್ರಿಯಾ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಆ ರೀತಿಯ ಸಂತಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಇಷ್ಟಬೇಗ ಆ ಸ್ತ್ರಿಯಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನನಾದಾನೇ?” ಎಂದೆಳು. ಧಾತ್ರಿ “ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಹೃದಯಗಳು ಬಹುಬೇಗನೆ ಸಮಾಧಾನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವಂಥವು. ಶಾಸ್ತ್ರ ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಿಡಿ. ಅದರ ಉಪದೇಶ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ಉದಯನನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಪದಾರ್ಥವತಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದನೆ, ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಉದಿಸಿ ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳಿದೆ. ಧಾತ್ರಿ “ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ, ಬೇರೊಂದು ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಆತನ ಕುಲ, ಶೀಲ, ವಯಸ್ಸು, ರೂಪ ಗಳನ್ನು ಕಂಡು ದರ್ಶಕನುಹಾರಾಜನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿನು” ಎಂದೆಳು. “ಇದೀಗ ಆಯರ್ಪಿತರನು ಅನಹರಾಧಿ!” ಎಂದುಕೊಂಡು ವಾಸವದತ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನತಂದು ಕೊಂಡೆಳು.

ಈ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಯೇ ಅರವನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಜೀಟಿ ಅಲ್ಲಿಗಬಂದು, “ಆಯರ್, ಜಾಗ್ರತ್ತಿಮಾಡು. ಇಂದೇ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ. ಕೊತುಕ ಮಂಗಲವನ್ನು ಇಂದೇ ನಡೆಯಿಸಬೇಕು—ಎಂದು ನಮ್ಮ ಒಡತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ಧಾತ್ರಿಯನ್ನು ತ್ವರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ವಾಸವದತ್ತಿ “ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟುಮಂಟ್ಟಗೆ ತ್ವರಿಗೊಳ್ಳುವುದೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟುಮಂಟ್ಟಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುತ್ತದೆ” ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಮರುಕ ಗೊಂಡೆಳು. ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಧಾತ್ರಿ ರಾಜಪುತ್ರಿ ಪದಾರ್ಥವತಿಯನ್ನು ತ್ವರಿಗೊಳಿಸಿ ಅರವನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದೆಳು.

ಅರವನೆಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಸಂಭ್ರಮ. ಅಂತಃಪುರದವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಜತುಶ್ವಾಲಿಕೆ (ಅರಮನೆಯ ಒಳತೊಟ್ಟು) ಸಂಶೋಧನದ ಕೋಲಾಹಲದ ತುಂಬು ಮನೆಯಾಗಿಹೊಗಿದ್ದಿಲ್ಲ ತು. ವೋದಲೇ ಮನದುಂಬ ಕತ್ತಲೆಕವಿದು ಏನೊಂದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲದಷ್ಟು ತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ವಾಸವದಶ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟಿಂದ ಒದಗಿಬಂದಿರುವ ಅಂತರಿಕವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಅಪ್ಯಾದವಿಲ್ಲದೆಹೋಯಿತು. ಎಂಥೂ ಅವಳಿಗೆ ಜತುಶ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಡನೆಯೇ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪ್ರಮಾದವನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಪ್ರಮಾದವನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಯೋಚಿಸ ಶೋಡಗಿದಳು. “ಅಯೋರೀ, ಅಯ್ಯಾಪುತ್ರನೆಂಬವನೂ ಪರಕೀಯ ನಾಗಿಯೇ ಹೋದನು. ಪತಿವಿರಹವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಹಿಸದೆ ನಾಣ ಗಳನ್ನೇ ತೋರಿಯುವ ಆ ಚಕ್ರವಾಕವಧು ತಾನೆನ್ನು ಧನ್ಯಾಚೋ! ನಾನಿನ್ನೂ ಜೀವಂತಭಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮಂದಭಾಗ್ಯಭಾದ ನಾನು ಮುಂದಾದರೂ ಅಯ್ಯಾಪುತ್ರನನ್ನು ಕಂಡೇಕಾಣಿವನೆಂಬ ಮನೋರಥವನ್ನು ಮುಂದುವರಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ಯಾ ಕಂಬನಿಗರೆದು ಅಲ್ಲಿಗೂ ತನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕೊಂಡು ತಣಿವಾಗದಿರಲು ಹಾನವನ್ನು ತಾಳಿ, ಮುಖವೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿರಲು, ದೀನಭಾಗಿ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿಂದರ ಮೇಲೆ ಸುಮೃಂತಿ ಕುಳಿತಳು.

ಹೆಚ್ಚುಹೊತ್ತು ಆ ದುಃಖವನ್ನುವಳು ತನ್ನ ಷಟ್ಕೆತ್ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅರಮನೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಜೀಟಿ ಅವಳನ್ನೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ವಾಸವದಶ್ತಿ ಮಹಾಸತ್ಯಾಲಪ್ರಸೂತಿಯೂ, ಸ್ವಿಗ್ರಹಿಯೂ ಬಹು ನಿಪುಣಿಯೂ ಆದುದರಿಂದ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ತುಕಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಅವಳೇ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಮಹಾರಾಣಿ ಜೀಟಿಯ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ್ದಳು. ಜೀಟಿ ಆ ಪ್ರಮಾದವನದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಾಶಾನ್ಯತ್ವದಯಭಾಗಿ, ಮಂಜಿನ ಹೊಡಿತದಿಂದ ಕಳಿಗುಂಡಿದ ಕಂದ್ರಲೇಖಿಯಂತೊಸ್ಸಿ, ಅಂದಿನ ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದರೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ನಿಸರ್ಗಸಾಂದರ್ಭದಿಂದ ಕಳಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು, “ಅಯ್ಯಾ ಅವಂತಿ, ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು

ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಬಲ್ಲೆಯಾ ?” ಎಂದಳು. ಯಾವ ಮಾತ್ರಾ ಬೇಕೆಲ್ಲ ವಾದರೂ ನಿರ್ವಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ವಾಸವದತ್ತಿ “ಆದೇಕೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಜೀಟಿ ಕೂತುಕಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. “ಇದನ್ನು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು ?” ಎಂದು ವಾಸವದತ್ತಿ ಕೇಳಲು, “ನಮ್ಮ ಬಡತಿ ಪದ್ಭಾವಂತಿಗಾಗಿ” ಎಂದು ಜೀಟಿ ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು.

ಸವತಿಯ ವಾದುವೆಗೆ ಪರಣಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವೂ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮಾಡುವುದೇನು? ಆಗ್ಗೆ ಅವಳ ಭಾಗದ ದೈವ ಆ ನುಟ್ಟಿದ ನಿರ್ವಾಕ್ಯಾಭಾವವನ್ನು ತಳೆದು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ವಿಚ್ಯಂಭಿಸಿದ್ದಿತು. ವಾಸವದತ್ತಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿತೊಡಗಿದಳು. ಜೀಟಿ ತಂದಿತ್ತ ಹೂಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿತ್ತೆ ವಾಸವದತ್ತಿ “ಎಲ್ಲಾ ನೀನು ಅಳಿಯನನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಹೌದು, ನಮ್ಮ ಬಡತಿಯಲ್ಲಿಯ ಸೈರ್ವಾಹಿಂದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಕುತ್ತಳ ಹಲದಿಂದಲೂ ನೋಡಿದೆ” ಎಂದು ಜೀಟಿ ಮಾರುತ್ತರವಿತ್ತಳು.

“ಹೌದೇ? ಹೇಗಿದ್ದಾನೇ?”

“ಆಯೆ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಇಂಥವನನ್ನು ಹೀಂದಾವಾಗಲೂ ನೋಡಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ !”

“ಎಲ್ಲಾ, ಹೇಳು ಹೇಳು. ಏನು, ಸುಂದರನಾಗಿದ್ದಾನೇಯೇ?”

“ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾಮದೇವನೇಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು !”

“ಇಷ್ಟೇ ನಾಕು.”

“ಆದೇಕೆ ತಡೆಯುವೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ?”

“ಪರಪುರುಷನ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಅಯುಕ್ತ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಬೇಗನೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟು.”

ವಂಂದಭಾಗಿನಿಯಾದ ವಾಸವದತ್ತಿ ಅಂತಯೇ ಕಟ್ಟಿತೊಡಗಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಎರಡು ಮೂಲಿಕೆಗಳು ಆವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಡ್ಡವು.

“ ఈ మంచికియ హసరీను ? ” ఎందు ఒందన్న ఎల్లి జీటి యన్న కేళళిదళు.

“ ఆదు ‘ అవిధవాకరణ ’ వేంబ మంచికి ! ”

(స్తుగత) “ ఇదన్న ననగాగియూ పద్మావతిగాగియూ మాలీ యల్లి అవశ్యవాగి సేరిసబీకు. (ప్రశాశ) ఈ మంచికి ? ”

“ ఇదు ‘ సపత్నీ మందున ? ”

“ ఇదన్న కట్టలే బారదు.”

“ ఆదేకి ? ”

“ ఆతన హేండతి తీరిహోగిద్దాళి. ఆదుదరింద ఇదు ఆప్రయోజక ” ఎందు హేళి వాసవదత్తి ఆ మంచికియన్నతు బిసుట్టు మాలీయన్న త్వరియింద ముగిసత్తొడగిదళు. ఆ సమయచ్చై సరియాగి మత్తొట్టబ్బి జీటి ప్రవేత్తిసి, “ ఆయ్మ జాగ్రత్త జాగ్రత్త మాదు. ఆళయను ముత్తైదేయరొడనే అంతఃపురద చతుర్భూలికే యన్న ప్రవేత్తిసుత్తిద్దానే ” ఎందళు. వాసవదత్తి ఆవేళగి ముగిద్దా మాలీయన్న ఆవళిగె కొట్టుళు. జీటియరిబ్బరూ “ ఎష్టు జేన్నాగిది ? ” ఎందు హోగళుత్తూ హొరట్టుహోఎదరు. వాసవదత్తి మత్తై వోదలిన మనోవృత్తిగే తుత్తాగి తళములిసి ముందే అల్లియూ సిల్లలాగడే ఆ హృద్యేగవన్ను, సిద్ధేబరావుదాదరే మలగియాదరూ కళేయువేసేందుకొండు హొరట్టుహోఎదళు.

పద్మావతియన్న ఉదయనైగి కొట్టుదాయితు. బహళ దినగళు ఆరమనేయల్లి తుంబుసడగరద ఉక్కన చెళ్లియితు. ఎల్లీ ల్లియూ రాజధానీయల్లి ఆదొందు హొసబగియ ఆనంద. ఉదయనన నమ్మసఱివనాద వసంతకన సంతోషక్యుంతూ ఎణీయీ ఇరలిల్ల. గేళేయన వివాహమంగలరమణీయవాద శుభ సమయ వన్న కాణువేసేందు ఆవను ఆవరిగూ కెనసుమనసుగళల్లియూ నేనేదిర లిల్ల. ఆవను మాత్రవే అల్లదే, పరివారదవరూ ఒడియున ఒడ నేయీ దుఃఖి మండువినల్లి ముళుగహోగిద్దరు. మత్తై అల్లింద

ಅನ್ವಯಬೇಗನೆ ನೇರಲಕ್ಷ್ಯೇಳುವೆನೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೋಬ್ಜುರೂ ಭಾವಿಸಿರೆ ಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆ ದುರ್ದಿನಗಳಲ್ಲಿವೂ ಕಳೆದುಹೋಡುವು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೀತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಉಡುಗಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದ ಆಶಾಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದ ಹೊಯಿಾಗು ರಿಣಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊಮ್ಮಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಮೋದವೋಂದೇ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಶ್ರನ ಭಾಗ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಂದೇ, ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸುಖವಡ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ರಾಸಚಿನ ವಸಂತಕೀಗಂತೂ ಪದ್ಮಾವತಿ—ಪತ್ನಿರಾಜರ ವಿನಾಶ ಪರಿಣಯ ತನ್ನ ಜೀವನಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿತು. ರಮಣೀಯವಾದ ಅರಮನೆಯು ಅಂತಃಪುರ ಭವನ ಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ. ಅಲ್ಲಿಯ ತನಿಗಂಪುರಕೂಡಿದ ತಿಳಗೊಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಾನ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ರುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮೇದುವಾದ, ಹದವಾದ, ನಸುಬಿಸಿಯಾದ ಕಡುಬುಗಳ ಉಂಟಿ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡವೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಿಶ್ರ ಉದಯನನ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಅಂತಃಪುರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವನೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಸವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ಅಳಿಯನ ಗೆಳೆಯನೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯವರು ಅವನಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉಪಚಾರವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೊರತೆ. ತಿಂದ ಆಹಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸುಪ್ರತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿದ್ದೆ ಬಾರದಿರಲು ಶರೀರಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಯು ಪ್ರಕೋಪವಾಗಿ ಮಯ್ಯಲಾಲ್ಲ ನೋವು ಹಿಡಿದು ಅವನಿಗೆ ‘ಸಾರಪ್ಪಾ ಈ ಭೋಗಿ!’ ಎನ್ನಿಸಾವನ್ನು ಬೇಸರವೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. “ಅಜೀಣರೋಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಉಟಪಾಡದಿರುವಾಗ ಸುಖವೆತ್ತುಣಿದು?” ಎಂದು ಅವನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉದ್ದಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಉದಯನನು ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಯವಾದಮೇಲೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು. ವಾಸವದತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು

ಒಂದರನೇಲೊಂದಾಗಿ ಒಡಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನಕ್ಕೆ ಪರೋಕ್ಷ ದುಃಖ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಗ್ಗಿಹೊಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಮನೋರಮಣನ ಶ್ರೀಯಸ್ಸೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದೆಂದೀಸಿ ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ಆತನ ಸಮಾಗಮವಾದಿತೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆಯೋ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಶ್ವರಾಜ ಉದಯನನು, ಅನುಪಮ ರೂಪಸಂಪನ್ಮೈಯಾಗಿ ಗುಣಗಳ ಕಣೆಯೇ ಆದ ಪದಾರ್ಥತ್ವ ಯನ್ನು ಪಡೆದ ಧನ್ಯನಾದರೂ, ಅವಳು ಆವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನವರೇ ಆದರೂ, ಶಿಷ್ಯೆಯೂ, ಪ್ರಣಯಿನಿಯೂ ಆದ ವಾಸವದತ್ತ ಯನ್ನು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಂದಾಗೇ ಅವಳ ನೆನಪ್ಪೆ ಅವನಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ರಿತುಕೋಳ್ಳಲು ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಸದವಕಾಶ ದೊರೆಯಿಲ್ಲ.

ಪದಾರ್ಥತ್ವ ಪ್ರಮಾದವನದಲ್ಲಿ “ಶೀಘ್ರಾಲಿಕಾ” ಲತೆಯೊಂದನ್ನು ಬಹು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನಟ್ಟು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ್ದಳು. ಅದು ಆಗತಾನೆ ಪುಷ್ಟಿಸಿ ಅಪೂರ್ವ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಮೆರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಸುಮಾಸವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ತನ್ನ ನಳ್ಳಿನಿಗೆ ತೋರಿ ಅವನೋಡನೆ ಸಮಸಂತೋಷ ಭಾಗಿನಿಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಪದಾರ್ಥತ್ವ ಪ್ರಮಾದವನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಉದಯನನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಬಸ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸಬಿಯರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮಧುರ ಪ್ರಸಂಗನಡೆದು ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನತಂದಿಲ್ಲ.

ಪದಾರ್ಥತ್ವ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದುದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು, ವಾಸವದತ್ತಿ “ಗೆಳತಿ, ನಿನ್ನ ಭರ್ತನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಯಾಗಿರುವನೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಪದಾರ್ಥತ್ವ ಬಹು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ, “ಆಯ್ರ, ಆದೇನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಆಯ್ರಪುತ್ರನನ್ನು ಗಲಿರುವುದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಉತ್ಸಂತಿತಯಾಗುವೆನು” ಎಂದಳು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಸವದತ್ತಿ ತಾನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದುದು ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಇದರಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೀಡವೇ ಆಯಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ಪದಾರ್ಥತ್ವಿಗೆ ಉದಯನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಮ

ಗಾಢವೇ ಆಗಿದ್ದ ತು. “ನಿನ್ನ ನೊನ್ನೆ ಮದುವೆಯಾದ ಈ ಹುಡುಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಶಿಷ್ಯೆಯಾಗಿ, ಪ್ರಣಯಿನಿಯಾದ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಅದೆಂತಹ ದುಷ್ಪರವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೇ”. ಎಂದು ಕೊಂಡಳು. ತಾನು ತಾಯಿ ತಂದೆಯರನ್ನು ಅಗಲಿ ಉದಯನೊಡನೆ ಹೊರಟುಬಂದುದು ತನಗೆ ಅವನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅನುಪಮವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿದ್ದರೂ, ಅಂತಹ ದುಷ್ಪರ ಪ್ರಸಂಗ ವಾಪುದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಇಷ್ಟು ಗಾಢವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪದ್ಯಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಅನೂಯೆಯೇನೂ ಉಂಟಾಗದಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಕಂಕೃತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳು ಹೀಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಪದ್ಯಾವತಿ “ಅದರಿನನಗೊಂದು ಸಂದೇಹ. ಆಯ್ರಪ್ರತ್ರನನ್ನು ನಾನು ಸ್ತ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ವಾಸವದತ್ತಾದೇವಿಯಾ ಸ್ತ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೇ?” ಎಂದಳು. ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದ ಉತ್ಸಾಹ ತಾನೇ ತಾನಾಯಿತು. ಆ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ತಾನು ವೇಷಾಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗ ವನ್ನೂ ಮರೆತಳು. ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಮೈಮರಿತು, “ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು” ಎಂದಳು. ಪದ್ಯಾವತಿ “ಅದನ್ನು ನೀನು ಹೀಗೆ ಬಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ವಾಸವದತ್ತಿ ತನ್ನ ಹೃದಯೇತ್ತರನಾದ ಉದಯನನಲ್ಲಿ ತನಿಗಿದ್ದ ಅನ್ಯಾದ್ಯಶವಾದ ಪ್ರೇಮ ಆಗಂದಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಾವಚ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು ಆ ರೀತಿ ನಗೆಗೀಡು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಎಚ್ಚರ್ತು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು: “ಗೆಳತಿ, ಆ ಸ್ನೇಹ ಅಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೆ ವಾಸವದತ್ತಿ ಸ್ವಜನವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಮಹಾರಾಜ ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳೇ?” ಪದ್ಯಾವತಿ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯು ಭಾವವೈಖರಿಯಿಂದ ‘ಇರಬಹುದು’ ಎಂದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಗೇಳಿತನದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಡಿಕೊಳ್ಳತ್ತಿರಲು ಪದ್ಯಾವತಿಯ ಚೇಷೆಯರಲ್ಲಿಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅದೇನೋ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಯೋಚನೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದಂತೆ “ಒಡತಿ, ಒಕ್ಕೆಯ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನೂ ವೀಣ ಕಲಿಯ

బయసుత్తేనే, ఎందు నీను నిన్న స్తుయసిగే హేళబారదే?" ఎందళు. పద్మావతి యావ రాగ సొచసేయం ఇల్లదే "ఎలో, వోదలే నాను కాగే కేళదే" ఎందళు. ఈ మాతు వాసవదత్తీ యల్లి బడళవాద చుతూహలవన్ను హుట్టిసితు. అదర పరిణామ వన్ను ఆరితుకోళ్ళబేకెందు తోరితు. "అదక్కే భత్సనేనేందను?" ఎందళు. "ఏనూ హేళదే దీఘో దీఘోవాగి నిట్టుసిరిట్టు సుమృనాగిబిట్టును" ఎందు పద్మావతి హేళలు, వాసవదత్తీ "అదరింద నీను ఉహిసువుదేను గేళతి?" ఎందు కేళదళు. "ఆయ్! ఆయ్యప్రత్తును వాసవదత్తీయ మధురగుణగళన్ను స్వీరిసి దుఃఖివిమృద్ధిసిబరలు, అదన్న హేగే హేగేయో ఒళగే అడగిసికోండు నన్నుల్లియ దాక్షిణ్యదింద నన్న ముండే ఆళలారదే వోనవన్ను తళేదనేందు నన్న ఉహే" ఎందళు. వాసవదత్తీయ మనస్సిగి ఉహేగూ నిలుకదష్టు తణేవాయితు. "ఇదు దిట్ వాగిద్దరే నన్నంతక ధన్యే యారూ ఇల్ల" ఎందుకోండళు.

హేగే గేళతియరెల్లరూ ఆ ప్రమాదవనదల్లి పరస్పర స్తుయాలావ గళన్న మాడుత్తిరువణ్ణరెల్లియే వోదలే గోత్తూ గిద్దంతి ఉదయను వసంత కసోడనే ఆల్లిగే బందను. ఆవను బరుత్తిద్దంతియే, "వసంతక, నాను ఉజ్జ్వలిసిగే హోదందు ప్రదేశ్యేతరాజచుమారియాద ఆ వాసవదత్తీయన్న కండాగ మన్మథను తన్న విదంబుగళన్నా నన్న మేలియే ప్రయోగిసి కృతకృత్యనాదను. ఆ అంబుగళు ఇందిగూ తల్యగళంతి నన్నదేయల్లి నాటియే ఇరువువు. ఇష్టాదరూ నిద్రయనాద ఆ మదను మత్తి నన్నన్న ఫోతిసిరువనేందరే ఆవనిగి ఆరనేయ అంబు ఎల్లింద దొరకితో ఆదే తోరదాగిదే" ఎందు మాతనాడుత్త ముందు వరిదను. వసంతకనిగి ఆ మాతిన అథ స్పృష్టవాయితు. మిత్రన ఆ బగెయ మనస్సన్న బేరోందు కడిగే సిళియలు, శరత్వాల నిమంలవాద ఆంతరిక్షదల్లి జిత్ర విచిత్రగళన్న మేరియుత్త

ನಿರಗ್ರಹವಾಗಿ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾರೆನ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದನು.
ಅದರಿಂದ ಉದಯನನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಲಿವೂ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಪದ್ಭಾವತಿಗೆ ದೊರೆ ಬಂದುದರ ಅರಿವಾಯಿತು.
ವಾಸವದತ್ತೀ ಪರಪುರುಷದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬೇಸರಿಸುವಕ್ಕೆಂಬಾದು ಅವಳಿಗೆ
ಗೂತ್ತಿದ್ದು ದರಿಂದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಬಳ್ಳಮನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮರೆಯಾದಳು. ಉದಯನನೂ ವಸಂತಕನೂ ಪ್ರಮಾದ
ವನದಲ್ಲಿ ಪದ್ಭಾವತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಆವಳು ಆ ಹೋತ್ತಿಗೆ ಬಂದು
ಅಲ್ಲಿಯೋ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವಳಿಂದೂ, ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ
ಬರಬಹುದೆಂದೂ ನಿರೀಕ್ಷೆಸಿ ಶಿಲಾತಲವ್ಯಾಂದರಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು.
ವಾಸವದತ್ತೀ, ತಾನು ಲಾವಾಣಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನೇಲೆ ಉದಯನನ್ನು
ಕಂಡುದು ಅದೇ ನೋಡಲು. ಅವನು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ಅವಳು
ಕಣ್ಣಾರ ಕೆಂಡು ಮನಸಾರ ಅನಂದಿಸಿದಳು. ಆ ಅನಂದ ಅವಳಿಗೆ
ಕಂಬನಿ ತಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಪದ್ಭಾವತಿಯ ಗೆಳತಿ ‘ಆಯ್
ಕಂಬನಿಗರೆವಂತಿದೆ?’ ಎಂದಳು. ವಾಸವದತ್ತೀ ‘ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ದುಂಬಿ
ಗಳ ಅವಿನಯದಿಂದ ಕಾಶ ಕುಸುಮಗಳ ದೂಳು ಬಿದ್ದು ಹಾಗಾಯಿತು,
ಅಷ್ಟೇ’ ಎಂದಳು. ಪದ್ಭಾವತಿ ‘ಇರಚೇಕು ಪಾಪ’ ಎಂದು ಸುಮೃದಾದಳು.

ವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ವಸಂತಕನಿಗೆ
ಒಂದು ಹೊಸ ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಉದಯನ ವಾಸವದತ್ತೀಯರ
ಅನೇಕ್ಯಾನ್ಯ ಪ್ರಣಯದ ವಿಚಾರ ಅವನಿಗೆ ಗೂತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಯ್ಯ ಮತ್ತಾರಿಗೂ
ಗೂತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಾಸವದತ್ತೀ ಅಗಲಿ ಹೋದನೇಲೆ ಹಲವಾರು
ದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿರುವ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಮನಸ್ಸು
ಅವಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂತಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಅವನಿಗೆ ಕುತೂಹಲ.
“ಆಯ್ ಮಿತ್ರ, ಈ ಪ್ರಮಾದವನದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇರುವವರು
ನಾನು ನೀನು ಇಬ್ಬರೇ. ನಾನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲೇ?”
ಎಂದನು. ದೊರೆ “ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಕೇಳು” ಎಂದನು. “ಆಗಿನ
ವಾಸವದತ್ತೀ ಈಗಿನ ಪದ್ಭಾವತಿ. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸ್ವಿಯತಮು
ರಾರು?” ಎಂದು ಅವನು ಕೇಳಿದನು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದಯನನನ್ನು

ಮಹಡತ್ತರವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿಸಿತು. ಅವನು ಯಾವ ಉತ್ತರ ವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ವೋದನೆಂದಲು ಸಮೃತಿಸಲಿಲ್ಲ. ವಸಂತಕನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತ್ರಾ ಆರಿಗಳಿಗೆಯೂ ನಿಲ್ಲಿವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೂ ವಸಂತಕನ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಲಾತ್ಮಾರಗಳಿಂದ ಅವನು ಮನಸ್ಸೋತು, “ವಸಂತಕ, ರೂಪ ಶೀಲ ಮಾಧುಯರ್ಥಗಳಿಂದ ಪದ್ಭಾವತಿ ನನಗೆ ಬಹುಮತಿಯಾದರೂ ವಾಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಟ್ಟು ಹೊಗಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅವಳು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಈ ಮಾತ್ರಾ ಬಳ್ಳಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅವಳ ಆನಂದ ಎಣಿಕೆಗೇ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಗಾಢವಾಯಿತು. ತಾನು ಅವರಿಗೂ ಪಟ್ಟಿ ವಾಡುಗಳಿಗಲ್ಲ ಅಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆದಂತಾಯಿತೆಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಹಿರಿಹಿಗ್ಗಿತು. ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಅದೆಷ್ಟು ಗುಣಸಂಪನ್ಮೂಲಾದುದೆಂಬುದು ಆಗ್ಗೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವಳು ಧನ್ಯತೆಗೂ ವಿಾರಿದ ಅದೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಳು.

ಪದ್ಭಾವತಿ ತನ್ನ ಮನಃಸ್ತಿಯನಾಡಿದ ಆ ಮಾತ್ರಾಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಾರ ಕೇಳಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ವಿಕಾರವನ್ನೂ ತಾಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಖ ಗೌರವ, ಅದಕ್ಕೂ ವಿಾರಿದ ಸ್ತ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಉಪರೆತೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆಯರ್ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಅನುಪಮಗುಣಸಂಪದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಆತನ ದೊಡ್ಡ ತನವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸೂಯಿಗೆ ಎಡೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತು ಉದಯನನು ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ವಸಂತಕನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ವಸಂತಕನು ವೋದನೋದಲು ವೋಂದುಹಿಡಿದು ಆಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಂತೆಯೇ ತಾನೂ ಮನಬಿಜ್ಞಿ “ವಾಸವದತ್ತಿ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಬಹುಮತಳೇ. ಪ್ರಾಣಿಭಾದ ಪದ್ಭಾವತಿ ತರುಣಿ, ಸುಂದರಿ. ಅವಳಿಗೆ ಕೊಪನೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ, ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲ. ಮಧುರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡು ತ್ವಾಳಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಳ್ಳಿಳ್ಳಿಸ್ತಭಾವದವನಳೂ ಹೋದಾ ಇನ್ನೊಂದು.

ದೊಡ್ಡ ಗುಣ ಅವಳಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಒಕ್ಕೆಯ ರಸರಸವಾದ ಭೀಜನ ವನ್ನು ಕೊಂಡು ಬಂದು ‘ವಸಂತಕನೆಲ್ಲಿ ಹೋದ’ ಎಂದೂ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ!” ವಸಂತಕನು ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದವೇಲೆ ಉದಯನನು ಹಿಂದಿನ ಉದಯನನೇ ಆಗ ಆದೇ ಭಾವಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಓಲಾಡುತ್ತೆ “ಇರಲಿ ಇರಲಿ, ವಸಂತಕ, ಇದನ್ನು ಲಾಲ್ ನಾಸವದತ್ತಾದೇವಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೀನೆ” ಎಂದನು. ನಾಸವದತ್ತೀ ಉಪರಶಿಯಾಗಿರುವಳಿಂಬುದನ್ನೂ ಮರಿತು ಉದಯನನು ಹಾಗೆಂದುದು ರಮಣೀಯವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ವಸಂತಕನು ಶುದ್ಧ ನೊರಟುತ್ತನವನ್ನು ತೋರಿ, “ಅಯೋರ್, ಎಲ್ಲಿರುವಳು ನಾಸವದತ್ತೀ? ಅವಳು ಮಡಿದ್ದ ಬಹುಕಾಲವಾಯಿತಲ್ಲವೇ!” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟುನು. ಇದರಿಂದ ಉದಯನನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೆಟ್ಟಿತು. “ಹೊದು ವಸಂತಕ, ನಾಸವದತ್ತೀ ಉಪರಶಿಯಾದಳು. ಈ ಪರಿಹಾಸದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆಟ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಅಭಾವಸಬಲದಿಂದ ಮಾತು ಈ ರೀತಿ ಮಿಡಿಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಂಬನಿಗೆದನು. ವಸಂತಕನು ಅವನ ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಂಬನಿದುಂಬಿದ ಅವನ ಮುಖ ಹಾಗಿರತಕ್ಕು ದಲ್ಲಿವೆಂದುಕೊಂಡು ಮುಖೋದಕವನ್ನು ತರಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ತರಳಿದನು. ಮರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಸವದತ್ತೀ ಇನ್ನು ತಾನಿಲ್ಲಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ತುಯನನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಲು ಪದ್ಧಾವತಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ನೊರಟುಹೋದಳು.

ಪದ್ಧಾವತಿ ನಾಸವದತ್ತೀಯ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಉದಯನನ್ನು ಕಾಣಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ವಸಂತಕನು ತಾವರೆಯೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತರುತ್ತಿದ್ದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪದ್ಧಾವತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಳ್ಳಿದನು. ವಿಷಯವೇನೆಂದು ಪದ್ಧಾವತಿ ಕೇಳಲು, ವಸಂತಕನು, “ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾಶಕುಸುಮಗಳ ದೂಳು ಮಿಶ್ರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಡ್ಡ ಕಂಬನಿಯಿಂದ ಮುಖ ಕಡಡಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಇದು ಮುಖೋದಕ. ನೀನೇ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗು” ಎಂದನು. ಮೊದಲೇ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಪದ್ಧಾವತಿ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಆಹಾ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಯುಕ್ತರಾದವರಿಗೆ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಂತರೇ ಪರಿಜನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು

ಕೊಂಡು ಆ ಮುಖೋದಕೆನನ್ನು ತಾನೇ ತೆಗಿದುಕೊಂಡು ಉದಯನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ, “ಆಯ್ರಪುತ್ರನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ” ಎಂದಳು.

ಉದಯನನ್ನು ಪದ್ಭಾವತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕ್ತಿತನಾದನು. ಆಗಿನ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಅವಲಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪು ಹಿತವಾಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. ವಸಂತಕನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಮಾನವೂ ಹುಟ್ಟಿ “ಏನಿದು ವಸಂತಕ?” ಎಂದು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. ವಸಂತಕನು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಸುರಿದನು. ಪದ್ಭಾವತಿಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯವೂ ತಿಳಿಯದೆಂದು ಉದಯನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ತಂದು ಕೊಂಡು, “ಪದ್ಭಾವತಿ, ಕಾಶಕುಸುಮಗಳ ದೂಳು ಬಿದ್ದು ಕಂಬನಿ ದುಂಬಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, “ಇವಲಿನ್ನೂ ಬಾಲೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಮುದುವೆ ಯಾದವಳು. ದಿಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ಇವಳು ಧೀರ ಸ್ವಭಾವದವರಳಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಭಾವ ಕಾತರವದುವಂಧದಾದುದರಿಂದ ದಿಟ್ಟನನ್ನು ನುಡಿದರೆ ಮನಸೊಂದಾಳು” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿ. ಕೆಂಡು ಸುಮೃದ್ಧಾದನು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಂತ್ರ ಸಮಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ವಸಂತಕನ ಪ್ರೀರಣೆಯಂತೆ ಉದಯನನ್ನು ಪದ್ಭಾವತಿ ಯೋಜನೆ ಅರಮಾನಿಗೆ ಹೊರಟನು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ೒೦ದು ದಿನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪದ್ಭಾವತಿ ಶ್ರೀರಂಭವೇದನೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟಿಯಾದಳು. ಪದ್ಭಾವತಿಯ ಗೆಳತಿ ಮುಧುಕರಿಕೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಉದಯನನಿಗೆ ವಸಂತಕನ ಮೂಲಕ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಉದಯನನಿಗೆ ಆದ ಮನೋವ್ಯಧಿ ಅಷ್ಟಪ್ಪಲ್ಲ. ಸೌಂದರ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಪದ್ಭಾವತಿಯನ್ನು ಪತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದುದರಿಂದ ಅವನೆ ದುಃಖಭಾರ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಗುರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಹಿಂದೊಮೈ ಅವನು ಸಂತತ ವಿರಹವೇದನೆಯನ್ನು ಸಾಕಾದಪ್ಪು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದನು. ಈಗ ಪದ್ಭಾವತಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಭವೇದನೆಯೆಂದು ಕೇಳಿ ಅಪ್ಪಿರಿಂದಲೇ ದುದ್ದೀವರಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಅವಳು ಏನಾಗಿಹೋಗುವಳೂ ಎಂದು ಅವನೆ ಮನಸ್ಸು ಅದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸ

ತೊಡಗಿತು. “ವಸಂತಕ, ಈಗ ಪದಾರ್ಥತಿ ಎಲ್ಲಿರುವಳು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಕೆ ಸಮುದ್ರಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇರುವಳಿಂದು ವಸಂತಕನಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅರಿಗಳಿಗಿಯೂ ತಡವಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿನು.

ವಸಂತಕನಿಗೆ ಉದಯನನ ಹೃದಯವೇದನದ ಪರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಪ್ಪಾಯಿತು. ಎಂತಾರೂ ಅವನನೇನ್ನು ಮೈ ಹಸನ್ನುಖನನ್ನಾಗಿಸ ಬೀಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಸಮುದ್ರಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಭಾಗಿಲಬಳಿ ತಂಗಹಾಕಿದ್ದ ಒಂದು ಹೂವಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಾವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸಿ ಭಯಗೊಂಡು “ಮಿತ್ರ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲು” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಸುಡಿದನು. ಉದಯನನು ಆ ಹೂವಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಸಿನಗೆನಕ್ಕು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ತಲೆದಿಂಬು ಕುಗ್ಗಿ ರಲಿಲ್ಲ. ಛೈಷಧಿಗಳಿಂದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕರಿಗಳೂ ಹಾಸುಗಳಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರೋಗಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆದಷ್ಟುಮಂಟ್ಪಿಗೆ ತಣಿಸುವ ಅಲಂಕಾರಗಳೇನೂ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಪದಾರ್ಥತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದರೆ ಶೀಷ್ಯವೇದನೆಯಿಂದ ನರಳು ತ್ರಿದ್ವಂಜಿ ಅಷ್ಟುಚೇಗನೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿರಲಾರಳೆಂದೇ ಉಂಟಿಸಿ ಉದಯನನು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕಾದನು.

ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾಗಿದ್ದು ರಿಂದ ಉದಯನನಿಗೆ ನಿಡ್ದೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಎಷ್ಟರದಿಂದಿರಬೀಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಉದಯನನು “ವಸಂತಕ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ” ಎಂದನು. ವಸಂತಕನು ಉಷ್ಣ ಯಿನಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. ಉಜ್ಜಿಯಿನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಉದಯನನಿಗೆ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ನೆನಪು ಮರಳಿತು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುವಾಗ ಸ್ವಜನವನ್ನು ತೊರೆದುದ ರಿಂದ ಉಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಂಬನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಕ್ಕೆಸ್ಥಿಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳಿಸಿದ ದೃಕ್ಕೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ತನ್ನ ನಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತನ್ನನ್ನೇ ನೆಟ್ಟನೆ ನೋಡುತ್ತ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಿಸಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಾಗಿ ವಿಷಯ ತಂತ್ಯಯನ್ನು ಸುಡಿಸ

ಸ್ವಾಷಾವಾಸವದತ್ತ

೫೧

ದೇಯೆ ಸುಮೃನೆ ಬೀರಳುಗಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅವನಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ದುಃಖ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಿತು. ವಸಂತಕನು “ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ಬೇರೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತವೆಂಬ ನಗರ, ಕಾಂಪಿಲ್ಯವೆಂಬ ರಾಜ....” ಎಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಡಲು ಮಾಡಿದನು. ತಿರುಗು ಮುರುಗಾಗಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಡಲು ಮಾಡಿದ ವಸಂತಕನು ಲಘುಹಾಸ್ಯ ಉದಯನನಿಗೆ ನಗೆ ತಂದಿತು. “ಮಂಕೆ! ಕಾಂಪಿಲ್ಯವೆಂಬ ನಗರ, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತವೆಂಬ ರಾಜ ಎಂದು ಹೇಳು” ಎಂದು ಉದಯನನು ಹೇಳಿದನು. ಅಂತೆಯೇ ವಸಂತಕನು ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿರಲು ಉದಯನನಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಬಹಳ ಚಳಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಸಂತ ಕನು ಹೊಡಿಕೆಯನ್ನು ತರಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೀರಳಿದನು.

ಇವ್ವರಲ್ಲಿಯೇ ಪದಾರ್ಥತಿ ಅಸ್ವಸ್ಥಿಯಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ ವಾಸವ ದತ್ತಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವಳ ದುಃಖಕ್ಕಂತೂ ಮಾತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಗಲಿ ಚಿಂತಿಗೇಡಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಗ ಮನಃಶಾಂತಿಗೆ ನೇರವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥತಿ ಅಸ್ವಸ್ಥಿಯಾಗಬೇಕೆ? — ಎಂದು ಅವಳು ಪರತಪಿಸಿದಳು. “ಅಯೋಽ, ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿರ್ದಯರೆ!” ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲೋಂದು ಕಿರುದಿಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪರಿಜನರಾರೂ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. “ಏನಿದು ಅನ್ಯಾಯ, ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪದಾರ್ಥತಿಯಾಬ್ಜಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿ ಹೋದಳು. ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಪದಾರ್ಥತಿಯೇ ಎಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದಳು. ನೆಲದಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಸೋಣವೆನ್ನಿಸಿತು. ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದು ಸ್ನೇಹೋಚಿತ ಪಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತಳು. ಪದಾರ್ಥತಿಗೆ ಜೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ದೆಹತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮಸ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆಯಾದುದರಿಂದ ತಲೆನೋವು ಇಳಿಯುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ವಾಯಿತು.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉದಯನನ್ನು ಕನವರಿಸಿತೋಡಿದನು. ಉಜ್ಜ್ವಲಿನಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ನೆನೆದಿದ್ದು ದರಿಂದ ಅವನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳನ್ನೇ ಕಂಡು, “ಹಾ ವಾಸವದತ್ತಿ!” ಎಂದನು. ಆಗ ಮುಲಗಿದ್ದವರಾರೆಂದು ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ತಟ್ಟಿನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ದೂರ ಸರಿದಳು. ಉದಯನನ್ನು ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡನೇನೋ ಎಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತಳಮಳಿಸಿತು. ಯಾಗಂಧರಾಯಿಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಗ್ನವಾಗುವುದೇನೋ ಎಂದು ಅವಳು ಭಯ ಗೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಅವನು ಮತ್ತೊಂದುಸಾರಿ “ಹಾ ಅವಂತಿ ರಾಜ ಪುತ್ರಿ!” ಎಂದು ಕನವರಿಸಲು, ಇನ್ನೂ ಅವನು ಕನವರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದು ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಕಂಡು ತಣಿಯ ಬಯಸಿದಳು. ಉದಯನನ್ನು ಕನವರಿಸುತ್ತಲೇ ವಾತನಾಡತೋಡಿದನು. ವಾಸವದತ್ತಿ ಆ ಕನವರಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಭಾವಾನೇಶದಿಂದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡತೋಡಿದಳು.

“ಹಾ ಪ್ರಿಯೆ, ಹಾ ಪ್ರಿಯತಿಸ್ಯೇ, ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬಾರದೆ?”

“ವಾತನಾಡತ್ತಿರುವೆನು, ಒಡೆಯೆ, ವಾತನಾಡತ್ತಿರುವೆನು.”

“ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡಿರುವೆಯಾ?”

“ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ದುಃಖಿತಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

“ಕೋಪವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೇಕೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರುವೆ?”

“ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಏನು ಅಲಂಕಾರ?”

“ಓ, ವಿರಚಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವರ್ವಸುತ್ತಿರುವೆಯೇನು?”

(ರೋಷದಿಂದ) “ಭೀ, ಹೋಗು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಹಾಳು ವಿರಚಿಕೆಯೆ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ಇದೋ ವಿರಚಿಕೆಗಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಬೇಡುತ್ತೇನೆ” — ಎಂದು ಉದಯನನ್ನು ಕೈಗಳನ್ನು ಚಾಚಿದನು.

ವಾಸವದತ್ತಿಗೆ ತಾನು ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ತೋರಿತು. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾರೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅಂಜಿಸೆ

ಯಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿರಬಾರದೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಬಯಸಿ, ಆ ಜಳಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೀಚಿಗಿದ್ದ ತನ್ನ ನೆಲ್ಲನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಹೊರಟಿಳು. ಒಡನೆಯೇ ಉದಯನೆನಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ವಾಯಿತು. ಆ ಕರಸ್ಪರ್ಶ ವಾಸವದತ್ತಿಯದೇ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ನಿಧರವಾಗಿದ್ದಿತು. ದಿಗ್ಗನೆದ್ದು “ವಾಸವದತ್ತಿ, ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಹೊರಟಿನು. ಆ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಶಯನಗೃಹದ ಬಾಗಿಲು ಅವನ ಹಣಗಿ ತಗುಲಿ ಗಾಯವಾಯಿತು. ವಾಸವದತ್ತಿ ಹೊರಟಿನ ಹೋದಳು.

ಇಸ್ಮೈಲಿ ಆದಮೇಲೆ ವಸಂತಕನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಉದಯನನು ಬಹು ಹಿಗ್ಗಿಸಿಂದ “ಅಯ್ಯಾ ಮತ್ತು, ನೆನಗೆ ಸ್ತ್ರಿಯವನ್ನರುಹುವೆನು. ವಾಸವದತ್ತಿ ಬದುಕಿದ್ದಾಳೆ!” ಎಂದನು. ವಸಂತಕನಿಗೆ ವಾಸವದತ್ತಿ ಬದುಕಿರುವಳೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಲ್ಪೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ, “ಅಯ್ಯೋ, ವಾಸವದತ್ತಿ! ವಾಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಳು? ವಾಸವದತ್ತಿ ಯಾವಾಗಲೇ ಮಾಡಿದಳು” ಎಂದನು. ಉದಯನನು ಆ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಉಜ್ಜಿಯನಿಯ ನೆನಪು ಆರಿತಿ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ವಸಂತಕನು ವಾದಿಸಲು ಉದಯನನು “ಹಾಗೆಯೇ, ನಾನು ಕಂಡುದು ಕನಸಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಎಚ್ಚರಕೆ ಯಾಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಧನ್ಯನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದುವೇళೆ ಇದು ಭಾರ್ಯಾ ಯೇನಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಇದೇ ನೆನಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿ” ಎಂದು ಬಿಸು ಸುಯ್ದನು.

ವಸಂತಕನು ಹೊರೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನಿರತು, “ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಹೀಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರೆಬೇಡ. ನಡೆ, ಜತುಶ್ಯಾಲೆಗೆ ಹೋಗೋಣ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಅವಸರಿಸಿದನು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಂಚುಕೇಯನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಯೂಂದನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದನು. “ಜತ್ತುವಾದ ಆರುಣೀಯಾಡನೆ ಯುಧ್ಘ ಮಾಡಲೇಂದು ಅವಾತ್ಯರುನುಷ್ಟಾಂತನು ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ದರ್ಶಕಮಹಾರಾಜನ ಸೇನೆ

ಗಳೂ ರಣಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾನಾಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಉದಯನನ್ನೂ
ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಯಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವನು ಹೇಳಿದನು.

ಅಂತೆಯೇ ಉದಯನನು ಪರಾಕ್ರಮನನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು
ಜ್ಯೇಶ್ವರಾತ್ರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾನಾಗಿ ಹೊರಟಿನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರುಮನ್ನಾಂತನ
ಮಹಾ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದಲೂ ಸೇನೆಯವರ ಅತುಲ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ
ಸಂಗರದಲ್ಲಿ ಉದಯನನು ವಿಜಯಿಯಾದನು. ಕೆಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದ
ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಕೈಸೇರಿತು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು
ಸರ್ವೀಜನಸನೇತಳಾದ ಪದ್ಭಾವತಿಯೊಡನೆ ಕೌಶಾಂಬಿಗೆ ಬಂದು
ಸೇರಿದನು.

ಒಂದುದಿನ ಉದಯನನು ಅರಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗಿಯ ಮೇಲೆ
ವಿಶ್ವಾಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನು ವೀಕ್ಷಣೆ ನುಡಿಸಿದುದನ್ನು
ಕೇಳಿದನು. ಅದು ಘೋಷವತ್ತಿಯ ಧ್ವನಿಯೆಂದು ಒಡನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ
ಭಾಸವಾಲಿತು, ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಬಿಸ್ತಿರೆಂದು ದೂತರನ್ನು ತ್ವಿ
ದನು. ಅವರು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ನಮ್ಮದಾತೀರದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ
ಆ ವೀಕ್ಷಣೆ ಸಿಕ್ಕಿತಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವನಿಂದ ತಿಳಿದು ಅವನ ಸಮೃತಿ
ಯಿಂದಲೇ ಆ ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ತಂದು ಉದಯನನಿಗೆ ಒಸ್ಪಿಸಿದರು.
ಅದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ವಾಸವದತ್ತಯ ಸೃಜಣಿಯುಂಟಾ
ಯಿತು. ಚಿರ ಪ್ರಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ವಾಸವದತ್ತಾವಿಷಯಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀನು
ಆ ವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚುತ್ತಿತು. ಆದರೇನು? ಘೋಷವತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ
ಅವನು ಕಂಡನು.

ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಆಂದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ
ಉದಯನನ ವಿಜಯ ವಾತೀಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನಂದಿಸಿದ ಮಹಾಸೇನನು
ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲೊಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ದೂತರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.
ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಂಚುಕೆಯನಾದ ರೈಭ್ಯನೊಬ್ಬನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳ್ಳಿ ವಾಸವ
ದತ್ತಯ ಧಾತ್ರಿ. ಉದಯನನು ಅವರನ್ನು ಪದ್ಭಾವತಿಯ ಸಮುದ್ರಿ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವರು ಮಹಾಸೇನನ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ
ಅಂಗಾರವತ್ತಿಯ ಹರಕೆಯನ್ನೂ ಉದಯನನಿಗೆ ಅರುಹಿ, ವಾಸವದತ್ತಯ

ನೆನೆಪು ಅವನಿಗೆ ಮಾಯದೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅಂಗಾರವತಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಚಿತ್ರಫಲಕಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಆ ಚಿತ್ರಫಲಕಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯನೆ ವಾಸವದತ್ತಿಯರಿಬ್ಬರ ಪ್ರತಿಕೃತಿಗಳೂ ಇದ್ದವು. ವಾಸವದತ್ತಾಪಹರಣ ವಾದನಂತರ ವಿವಾಹ ಮಜೋತ್ತವವನ್ನು ಅಂಗಾರವತಿ ಮಹಾಸೇನರು ನೇರವೇರಿಸಿದ್ದು ದು ಈ ಚಿತ್ರ ಫಲಕಗಳಾಗೇ !

ಪದ್ಮಾವತಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದಳು. ಅವಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಾಯಸವಾಗಿರುವ ಅವಂತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೋಲಿಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅವಳೇ ಇವಕ್ಕಿಂದೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಧರವಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಏನೋಽಂದು ಬಗಿಯಾಗಲು, ಉದಯನನು, “ಏಕೆ ಪದ್ಮಾವತಿ, ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಂಡಾಗಿನಿಂದ ಸಂತೋಷ ಉದ್ದೇಶಗಳಿರುತ್ತಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿನೆ, ಏಕೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿ, “ಈ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವಾಕೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾಳಿ” ಎಂದಳು. “ಏನು, ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವಳೇ?” ಎಂದು ಉದಯನನು ಆಶ್ಚರ್ಯಾಯಿಗೊಂಡನು. ಪದ್ಮಾವತಿ ಹೊದನ್ನಲು ಅವನ ಉತ್ಸಾಹವಿನ್ಮುಡಿಸಿ, “ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾಗ್ರತ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸು” ಎಂದನು. ಪದ್ಮಾವತಿ, “ಆಯರ್ಪತ್ತಾ, ನಾನು ಕನ್ಸೈಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯೆಂದು ನಾಯ ವಾಗಿರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರೋಷಿತಭರ್ತ್ರಾಕೆಯಾದ ಅವಳು ಪರಪುರುಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಉಜ್ಜ್ವಲಿಯಿನಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಈ ಪೂಜ್ಯ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲಿ” ಎಂದಳು. ಉದಯನನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಅವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಂಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಬೇರೋಬ್ಬ ಖಾಗಿರಬೇಕು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರೂಪಸಾಧ್ಯಶ್ಯವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತೀಕಾರಿ ಬಂದು ಪದ್ಮಾವತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ನಾಯಸವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಕರೆತರುವೆದೆಂದು ಉದಯನನು ಅಪ್ರಣಿಮಾಡಿದನು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನೇ ಪರಿವ್ರಾಜಕ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿ ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು

ಕರೆತಂದಳು. ಉದಯನನು ಮಹಾಸೇನನ ಕಡೆಯ ದೂಶರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಯಕವನ್ನು ಮರಳಸಿದು ಪದಾರ್ಥತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ದೂಶರೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಧಾತ್ರಿ ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು. ಮಹಾಸೇನನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ವಾಸವದತ್ತಿಯೇ ಅವಳಿಂದು ಗೂತ್ತಾದಮೇಲೆ ಉದಯನನ ಆನಂದಕ್ಕೆಂತೂ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು.

“ಸಾಮಾನಿಗ ವಿಜಯವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನೂ “ಆಯು ಪುತ್ರನಿಗ ವಿಜಯವಾಗಲಿ” ಎಂದು ವಾಸವದತ್ತಿಯೂ ಏಕ ಕಂತದಿಂದ ಜಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದಯನನು ಆ ಆನಂದ ಭರದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮರೆತುಹೋದನು. “ದಿಟ್ಟವಿರಬಹುದೇ, ಅಥವಾ ಇದೂ ಒಂದು ಕನಸೋ? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ಇವಳಿನ್ನೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವಳು. ಹಿಂದೆ ಸಮುದ್ರಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇವಳೇ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ನಾನು ವಂಚಿತನಾದೆ” ಎಂದು ಅವನು ಮಧುರವಾದ ವ್ಯಧಿಯನ್ನುನುಭವಿಸಿದನು. ಆಗ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು, “ಪ್ರಭುವೇ, ದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದ ಅಪರಾಧಿ ನಾನು, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ವಮಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉದಯನನ ಅಡಿಗೆರಿದನು. ದೊರೆಯು ಒಡನೆಯೇ ಅವನನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ “ನಿನು ಯಾಗಂಧರಾಯಣನಲ್ಲವೇ? ಹುಂಟ್ನ ವೇಷ ವನ್ನು ತಾಳಿ, ಯುಧಿಂದಿಲೂ, ರಾಜನಿತಿಶಾಸ್ತ್ರದ್ವಷ್ಟಗಳಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಗಂಭೀರವಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೇ ನಾವು ಉದ್ಘಾರವಾಗಿದ್ದೇವೆ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಂಸೆ ಮಾಡಿದನು. ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ವಿನಯದಿಂದ “ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವವರು” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಪದಾರ್ಥತಿ ಸಂತೋಷದೊಡನೆ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನೂ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವಾಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಭಾವವೂ ದಿಟ್ಟವಾದ ಪ್ರೇಮವೂ ಉಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, “ಆಯು, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಸನುಸಮವಾಗಿ ಕಂಡು ಸಮುದಾಜಾರವನ್ನು ವಿಾರಿದ್ದೇನೆ. ನಮಸ್ಕಾರಿಸುವೆನು. ಆ ಅಪರಾಧ ವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ವಮಿಸು” ಎಂದು ಮಣಿದಳು. ವಾಸವದತ್ತಿ ಸಹೋದರೀ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದ್ದಿಲ್ಲ “ಎಲೆ ಸುಮಂಗಲಿ, ಏಳು ಏಳು.

ಯಾಚನೆ ಎಂಬುದು ಶರೀರವನ್ನು ಅಪರಾಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನದೇನೂ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದಳು.

ಇದಾದಮೇಲೆ ಯಾಗಂಧರಾಯಣನು ತಾನು ವಾಸವದತ್ತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಾಸವಾಗಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಉದಯನನಿಗೆ ಆನಂದ ತಾನೇ ತಾನಾಗಲು ವಾಸವದತ್ತಾ ಲಾಭವಾತ್ಮಯನ್ನು ಮಹಾಸೇನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ರೈಭೃನನ್ನೂ ಧಾತ್ರಿಯನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಉದಯನನು ಪದ್ಮಾವತಿಯೋಡನೆ ಎಲ್ಲರೂ ಉಜ್ಜ್ವಲ್ಯಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಚೆಳಿಯಿಸತಕ್ಕು ದೆಂದು ನಿಣಿಯಿಸಿದನು.

ಎಲ್ಲರೂ ಉಜ್ಜ್ವಲ್ಯಾಗಿ ಹೊಡಮೇಲೆ ಮಹಾಸೇನನೂ ಅವನ ಪಟ್ಟಿಮಂಹಿಷಿಯಾದ ಅಂಗಾರವತೀದೇವಿಯೂ ನಡೆದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಲಾಲ್ಕಿ ಕೇಳಿ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾದರು.

ಇವೊಂ ಸಾಗರಕಯ್ಯಂತಾಂ ಹಿಮವದ್ವಿಂಧ್ಯ ಕುಂಡಲಾಂ ।

ಮಹಿಮೇಕಾತಪತ್ರಾಂ ಶಾಂ ರಾಜಹಿಂಡಿ ಪ್ರಶಾಸ್ತಿ ನಃ ॥

విక్రమోవ్రతీయ

గంగాయమునా సంగమదేయల్లి ప్రతిష్టానవేంబ నగర విద్ధితు. నేడగళల్లి ల్లా మహావృథమనేందు ప్రఖ్యాతనాగి అనుత పరాక్రమ సంపన్ననేసిద పురూరవను అల్లి రాజ్యవాళు త్రీద్విను. అఖండ భూమండలద జక్కేర్శ్వరనేసిద్ద ఈతను పరాక్రమదల్లి ఆసమనేసిద్దను. దేవాసురసంగ్రమగఱు ఒడగి దందు స్వగ్రేశ్వరనాద వాసవనూ ఈతన నేరవన్నే పడిదు విజయియాగుత్తిద్దను. ఇదరింద భూమ్యంతరిక్షుగళిరడరల్లియూ జక్కువతి పురూరవనిగె అప్రతిహతవాద సంచార సాలభ్యవిద్ధితు.

ఒందుదిన ఈతను సూయోఫ్పాసనేయమ్మ ముగిసి బరుత్తిరు వాగ ఆత్మశ్చయికరవాద ఒందు ప్రసంగ నడియితు. అమర లోకద సుందరీమణియాద లూఫ్ కీ కుబీరన అలకావతి యింద హింతిరుగుత్తిద్ద భు. ఆవళు స్వగ్రేశ్వరే ఒందు అలంకార. రూపగవితియాద లక్ష్మియన్నూ మారిసిద లావణ్యవతి. భూలోకద మహామునిగళ, రాజషిగళ తప్పోవితీవదింద భీతిగొండ మహేంద్రనిగె అవరెల్లరన్నూ జయిసువ సుకుమారాస్త. అవళ జూతియల్లి చిత్రలేఖ, మేనచే, రంభి నొద లాద గేళతియరూ ఇద్దరు. ఆగ హరణ్య పురవాసియాద కేశి దానవను ఆ లూఫ్ కీయ రూపక్క మనసోఽతు అవళన్నూ అవళ గేళతియరలోట్లి బ్యాద చిక్కులేఖియన్నూ అపహరిసికొండు తూలాన్య దిక్కిగె ఓడికొండను. గేళతియరెల్లరూ భుయుచుకితరాదరు. “దేవతిగళల్లి స్వేమవూ, గగనదల్లి సంచార సామభ్యవూ ఇరువ యారాదరూ ఒందు కాపాడబేశు” ఎందు అవరు గంప్యుయాగి నొరియిట్టరు.

పురూరవనిగె ఈ నొరి కేళిసితు. ఒడనెయీ అవర బట్ట సారి, నడిదుదెల్లవన్నూ అవరింద కేళిద బట్టిక అవను, “ఎలూ

నీవిన్ను అంజదిరి. నిమ్మ గెళతి తగలే బందు సేరిదళిందు తిలయిరి” ఎందు అవంగి ధైయిందను. అబలేయరాద ఆ ఆష్టరీయరు అంతయే ఆగలేందు బలయల్లియ హేనుకొట పవంతద తిబరదల్లియే ఆతనిగాగి కాదు కుళతరు.

ఆరసను ఆ దానవనన్నప్పియోగి, అవను కణ్ణిగి బిడ్డొడడ నేయే కోవవిమ్మడిసిదరూ కాళిగమాడిదరి ఉనవంతిగేనాదరూ అవాయవాదితేందు తంకేసి, వాయవాశ్చ్యవన్ను అవన మేలి ప్రయోగిసిదను. ఆ ఆస్త్రభయదింద కేళియు ఆష్టరీయన్ను అల్లియే బిట్టుండి, కడలిగి హోగి బిద్దను. ఉనవంతియు దానవన కోటలేయింద వారాదళు. భయదింద తత్తుళిసి మంటి హోగిద్ద అవళన్ను, అవళ గెళతి చిత్రలేఖియన్ను పురూరవను రథదల్లి కుళ్లిరిసికోండు హేవుకొటద కడిగే మంరళదను.

రథ ముందువరియుత్తిరలు ఆసురన కోటలేయింద భయు గొండు ఇన్ను మంచాఘవస్థియల్లియే కణ్ణుముగిదు చిత్ర లేఖియన్నప్పి మలగిద్ద ఉనవంతియన్ను కండు పురూరవను, “ఎలి భీరు, భయు కళియితు. రాక్షసాంతకనాద దేవేంద్రసిరువల్లి నిన్నన్ను కదొంచుయ్య ఆ దానవను జీవిసిరబల్లనే? కణ్ణుచిడు” ఎందు హేళి సంతయిసిదను. ఆదరూ ఉనవంతి భయదింద కణ్ణుచిడదే ఇన్ను నడుగుత్తలే ఇద్దళు. గెళతియాద చిత్రలేఖి “ఎలో, మనస్సన్ను సమాధానపడిసికో. ఈగిన నిన్న స్థితియన్ను సోఇదరి నన్న మనస్సిగే నీను ఆష్టరస్తీయంతయే కాణువుదిల్ల వల్లా!” ఎందళు. ఆగ ఉనవంతి స్పుర్పి స్పుర్పివాగి భయవన్ను తొరేదు, మెల్లమెల్లనే కణ్ణుగళన్న తెరియుతొడగిదళు. ఆరసనిగి బయళ సంతోషవాయితు. “సోఇడు చిత్రలేఖి, ఈచెయు భయు తగలిగి కళియుత్తదే. చంద్రను ఉదిసిదొడనే కత్తలే దూర దూరవాగి సరిద రాత్రియంతి, ఆతియాద హోగియుడుగి చెళగువ అగ్నిజ్ఞాలేయంతి, దడకుసిదు కలసి హరిదు హరిదు తిలయాద

ಗಂಗೆಯಂತೆ ಭಯ ಕಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಈ ನಿನ್ನ ಸಶಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೊಗಸುತ್ತಿರುವಳು” ಎಂದನು. ಸ್ಪೃಹೋತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉವರ್ವತಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿವು ಬಂದಿತು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, “ಎಲೆಸಶಿ!, ಧೈಯರು ವಾಗಿರು. ದೇವತತ್ವಗಳಾದ ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಸೋತು ಓಡಿಹೋದರು” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಸಂತವಿಟ್ಟಳು. ಉವರ್ವತಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ, “ಏನೇನು? ಪ್ರಭಾವದಶೀರ್ಯಾದ ಮಹೇಂದ್ರನಿಂದಲೇ?” ಎನ್ನಲು ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, “ಇಲ್ಲಾಗಿ, ಇಲ್ಲ. ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಈ ರಾಜೇಂದ್ರನಿಂದ” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಪುರೂರವನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

ಆ ನಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಉವರ್ವತಿ ಅರಸನನ್ನು ಅಭಿಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದೊಮ್ಮೆನೋಡಿದಳು. ಆಗಲೇ ಆತನ ಸಾಂದರ್ಭದ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಿತು. ಆತನಲ್ಲಿ ತನಗುಂಟಾದ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಬಹುಜಾಹಿಯಿಂದ ಸೂಚಿಸಬಯಸಿ, ಅರಸನನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕೆದೆ ನೋಡುತ್ತಾ, ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ “ಅನುರನು ನಮಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಕಾರವೂ ಉಪಕಾರವೇ ಆಯಿತು” ಎಂದಳು. ಆಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಸನೂ ಅವಳನ್ನು ಕಣ್ಟುಂಬನೋಡಿ, ನಿವ್ಯಾಜಮನೋಹರವಾದ ಅವಳ ರೂಪವೈಖರಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಹೈದರಯ ದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವೇ ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಲು, “ಆಹಾ, ನಾರಾಯಣ ಮಹಿಯಿಂದ ನಿಮಿಫತೀಯಾದ ಈಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಪ್ರಾಂಗನೆಯರೆಲ್ಲರು ನಾಚಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಆದರೂ ಯೋಚಿಸಿನೋಡಿದರೆ ಆ ಪುರಾಣಮುನಿಯೇ ಈಕೆಯನ್ನು ನಿಮಿಫಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ನಂಬಿ ಲಾಗದು. ವೇದಗಳನ್ನೂ ರಲುತ್ತ ಕಣ್ಣುಮುಗಿದು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗಿಣಿಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ನಹೊರತು ಇಂಥ ರೂಪರಾಶಿಯನ್ನು ಸೃಜಿಸುವುದೆಂದರೆ ಆಗದ ಕೆಲಸ. ಈಕೆಯನ್ನು ನಿಮಿಫಸಿದವನು ಶೃಂಗಾರ್ಪಿಕರಣಾದ ವಂದನನೋ, ಪುನಾದು ಕರಣಾದ ವಸಂತನೋ, ಕಾಂತಿಪ್ರದನಾದ ಚಂದ್ರನೋ ಆಗಿರಬೇಕು” ಎಂದುಕೊಂಡನು.

ಹೀಗೆ ಉವರ್ವತಿ-ಪುರೂರವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೋಟಿಂದಲೇ ಪರಸ್ಪರವಾದ ಅನುರಾಗಾಂಕುರ ಮೊಳೆಯಲು, ಅವರು ಅದೊಂದು ಸುಪ್ರಸನ್ನ

ಭಾವದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತ ಬಹುಬೀಗನೆಯೇ ಹೇನುಕೂಟ ಶಿಶುರವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಉನ್ನತಿ, “ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, ನವನ್ನ ಗೆಳತಿಯರಲ್ಲಿರೂ ಎಲ್ಲಿರುವರೋ, ಏನಾಗಿರುವರೋ?” ಎಂದಳು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿ “ನಾನೇನು ಬಲ್ಲಿ? ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಮಹಾರಾಜನೇ ಬಲ್ಲನು” ಎನ್ನಲು, ಪುರೂರವನು ಉನ್ನತಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ, “ಎಲೆ ಸುಂದರಿ, ಅವರಲ್ಲಿರೂ ಮಹತ್ತರವಾದ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡು ನೋಡು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ದ್ವೇವಯೋಗದಿಂದ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಕಣ್ಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸಂದರ್ಭಿಸಿದ ನಾನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಗಲಿಲಾರದವನಾಗಿರುವೆನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ನಿನ್ನೊಡನಾಡಿಗಳೇನಿಸಿದ ಈ ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿಯರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಿನ್ನ ಆಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಯಾರು? ಅದೋ ನೋಡು. ಈ ಹೇನು ಕೂಟಿಶಿಶುರದಲ್ಲಿ ಕುಳತು ಅವರಲ್ಲಿರೂ ರಾಮಮುಕ್ತವಾದ ಚಂದ್ರಬಿಂಬ ವನ್ನೆಂತೋ ಅಂತು ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಆದರಾತಿಶಯದಿಂದ ಈಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರುವರು” ಎಂದು ಮಧುರ ಮಧುರವಾಗಿ ನುಡಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಉನ್ನತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ “ಈತನ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಮಧುರ! ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಮೃತವೇ ಹೊರಸೂಸುವುದೆಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು?” ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಮೊದಲೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದ ಅನುರಾಗ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿತು. “ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆ ಜನನನ್ನು ನೋಡಲು ಕಾರ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವುದು” ಎಂದು ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅರಸನನ್ನೇ ನೆಟ್ಟಿನೆ ನೋಡತೋಡಿದಳು. ಗೆಳತಿಯ ಆಗಿನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಅರಿತು, “ಎಲೆ ಸಬಿ, ನೋಡಿದೆಯಾ?” ಎಂದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಉನ್ನತಿ, “ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು. ಸಮಾನದುಃಖಿಸಿತರಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಂಬ ಹೀರುತ್ತಿರುವರೋ ಎನ್ನುವಂತಿದೆ” ಎಂದಳು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ನಗಿಬಂಡಿತು. “ಯಾರೋ?” ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಉನ್ನತಿ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತ, “ಗೆಳತಿಯರು” ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು. ಆದರೆ ಆಗೂ ಅವಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಪುರೂರವನನ್ನೇ!

ಹೀಗೆ ವಿನೋದವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪುರೂರವನ ರಥ ಹೇಮಕೂಟಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿಳಿಲ್ಲಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಂಭಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಆಪ್ರಾಂಗನೆಯರು ವಿಜಯಿಯಾದ ಪುರೂರವನನ್ನೂ ದಾನವನ ಕೋಟಿಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಗೆಳತಿ ಉಪರ್ವತಿಯನ್ನೂ ಕೆಂಡು ಅವಿತಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಉಪರ್ವತಿ ರಥದಿಂದಿಳಿದು “ಎಲ್ಲಾ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇತಡವೆಯೇ ನನ್ನನ್ನಾಪಿಕೊಳ್ಳಿ. ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣುವೆನೆಂದು ನಾನು ಬಗೆದಿರಲ್ಲ” ಎಂದಳು. ಗೆಳತಿಯ ರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೇನಕೆ ಅರಣಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, “ಮಹಾರಾಜ, ಚಿರಕಾಲ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಳಿ ಸುಶಿಸು” ಎಂದು ಹರಸಿದಳು.

ಮೇನಕೆ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಹರಸುತ್ತಿರುವವ್ಯಾರಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವ ರಾಜನಾದ ಚಿತ್ರರಥನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಕೇಳಿದಾನವನು ಉಪರ್ವತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ದೇವಮುನಿ ನಾರದನ್ನಿಂದರಿತು ಅವಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿತರಲು ಮಹೇಂದ್ರನು ಅವನನ್ನು ಸೇನೆಯೋಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಚಿತ್ರರಥನು ಇಂದ್ರಸಖನಾದ ಪುರೂರವನೇ ಆ ದಾನವನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಚಾರಿರಂದ ಅರಿತು ಅವನನ್ನು ಕೆಂಡು ಬಹುಮತಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಪುರೂರವನೂ, ಚಿತ್ರರಥನೂ ಪರಸ್ಪರ ಗೆಳಿತನದ ಗಾರವನನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದಮೇಲೆ ಚಿತ್ರರಥನು, “ಆರಸ, ಮಹೇಂದ್ರನ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಿಜಯವಾಡು. ಆತನಿಗೆ ನೀನು ಮಹೋವ ಕಾರವನ್ನೇ ಸಗಿದೆ. ಮುನ್ನ ಈ ಮನೋಹರಿಯನ್ನು ನಾರಾಯಣಮುನಿ ಸೃಜಿಸಿ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ವೆಚ್ಚಿಗೊಟ್ಟುನು. ಇಂದು ಮಿತ್ರನಾದ ನೀನು ಈಕೆಯನ್ನು ದಾನವನ ಸೆರಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು. ಆರಸನು, “ಚಿತ್ರರಥ, ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಹೇಂದ್ರನ ಕಡೆಯವರೇ. ನಮ್ಮ ವಿಜಯವೇನಿಡ್ದರೂ ಆತನದೇ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬೆಟ್ಟಿದ ಕಿಬ್ಬಿರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುವ ಸಿಂಹಗಜರ್ನೆ ಮದದಾನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಭೇದಿಸುವುದಲ್ಲವೇ? ಅಂತೆಯೇ ಮಹೇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆತನ ಪ್ರಭಾವವೇ ನಮ್ಮ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ”

ಎಕ್ಕುವೋವ್ವರ್ತಿಯ

೬೫

ಎಂದು ಸಮುತ್ತೇಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಿತ್ರರಥನು “ಆಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ” ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನು. ಅರಸನು ಮಹೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಣಲು ತನಗೆ ಆಗ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ನೆಂದೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಾಗಿಯೂ ಬಿಸ್ತುವಿಸಿ ಉಂಟಾಗಿಯನ್ನು ಮಹೇಂದ್ರನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಬೇಕೆಂದೂ ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅನನು ಅಂತೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿನು.

ಉಂಟಾಗಿ ಅರಸನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಗಬೇಕಲ್ಲಾ ಎಂದು ಚಿಂತಿಯಾಯಿತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ನಾಟೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲವಾಗಿ ಹೊಗಿದ್ದಿತು. ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಬೇಗ ಅವರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೊಗಬೇಕಾದ ಸಮಯವೇದಗುವುದೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿವಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಹೊಗಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಅರಸನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಹೊರಟುಹೊಗುವುದು ಚಿಂದವಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ಆದರೂ ಗೆಳತಿಯರ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರರಥನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಆತನ ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೇಳುವುದೆಂತು? ಈ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಆಪ್ಪರೆಯಾದ ಅವಳಿಗೂ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆ ಮಾಡಿತು. ಕಡೆಗೆ ಅವಳು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯೋಜಿಸಿದಳು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಅರಸನ ಬಳಿಸಾರಿ, “ಮಹಾರಾಜ, ಉಂಟಾಗಿ ಅಂಕಮಾಡುತ್ತಾಳಿ: ನೀನು ಸಮೃತಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನಂಜಿನ ಗೆಳತಿಯಂತೊಡಗೊಂಡು ಮಹೇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊಗಬಯಸುವೆನು—” ಎಂದಳು. ಅರಸನು ಏನೊಂದೂ ಮರುಮಾತನ್ನಾಡಿದೆ ಅಂತರಿಕವಾದ ತನ್ನ ಅನುರಾಗದ ಸುಳವನ್ನು ತೋರಿದೆ ಗಂಭೀರ ಮುಖ ಮುದ್ರಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, “ಪುನರ್ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಗಿಬಿನ್ನು” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದನು.

ಅಂತೆಯೇ ಉಂಟಾಗಿ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯಾದನೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೊರಟಿಳು. ಆ ರಭಸದಲ್ಲಿಯೂ ಮುತ್ತಿನಮಾಲೆ ಲತೆಗೆ ಸಿಲುಕಿತೆಂಬು

ನೇವದಿಂದ ಅವಳು ಸ್ಪಲ್ಹ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಅರಸನನ್ನೇ ಅನು ರಾಗಪೂರಿತದ್ವಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, ಇದನ್ನು ಸ್ಪಲ್ಹ ಬಿಡಿಸು” ಎಂದಳು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ಅವಳ ಮನೋಗತವೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಹೋಡಿಯತು. ಅವಳ ಆಗಿನ ಮುಖಂಗಿ, ದೃಷ್ಟಿ, ವಿಲಾಸವಿಭ್ರಮಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಅರಸನನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ನೋಡಿ ತಣಿಯಲೋಸುಗವೇ ಆ ರೀತಿಮಾಡಿರುವ ಶೇಂಬುದು ಆ ಜಾಣಿಗೆ ಅರಿವಾದವೇಲೆ, “ನಲೆ ಸಬ್ರಿ, ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲವಾಗಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೆ” ಎಂದಳು. ಉನ್ನತಿ ನಿಜವಾದ ತನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಅಷ್ಟೋಂದು ಸ್ನೇಪುಣ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದು ನುಡಿದ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯ ನುಡಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, “ನೋಡು ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, ಈಗ ನೀನಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಮರಿತೀಯೇ!” ಎಂದು ಘ್ರಣಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನುಡಿದಳು. ಇದಾದವೇಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಲತೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ಪರ್ಶಕೈ ತೆರಳಿದರು.

ಅರಸನು ಆ ಸ್ಪರ್ಶ ಸುಂದರಿಯ ಸ್ಪರ್ಶೋರ್ಕಪ್ರಯಾಣ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿಯ ಶೃಂಗಾರಭಾವವನ್ನೂ ಅವಳ ಪೆಂಪಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೇಮವಿನಾಶಸವನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರಕಂಡು ಅವಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮನೋಹಿತನಾಗಿ, “ಮನಸ್ಸು ದುರ್ಭವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥಿಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮದನನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲಿಗೊಳಿಸುವುದೇಕೋಣಿ!” ಎಂದುಕೊಂಡನು. “ಈ ಸುಂದರಿ ಗಗನದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಾ, ಹೆಣ್ಣುಹಂಸಿ ತಾವರೆಯ ದಂಟಿನ ಎಳಿಯನ್ನೇಂತೋ ಅಂತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಸೆಳಿದೊಯ್ದಳು” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನೇ ಯೋಚಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ರಥವನ್ನೇರಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ವರಳಿದನು.

ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದವೇಲೆ ಪುರೂರವನ್ನಿಗೆ ಉನ್ನತಿಯ ನೆನಪೇ ನಿನಪು. ಏನುಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿದು. ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳಿಂದರಂತೂ ಅವನಿಗೆ ಇನಿತಾದರೂ ಸೋಗಸದು. ಅಂತಹಿಸುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಎತ್ತಿತ್ತಲೂ ಅರಸನೇಕೆ ಹೀಗಾದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯೇ

ಸುದ್ದಿ. ಆದರೆ ಈ ಮಹಿಳೆಗೆ ನಮಗೆ ಸಚಿವನಾದ ಮಾಣವಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿದ್ದಿತು. ಎಂಥ ಗುಟ್ಟೇ ಆದರೂ ಅರಸನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಮಾಣವಕ್ಕನ ಸ್ಪಷ್ಟಾವ ತೀರ ನಿಜಿತ್ವವಾದುದು. ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜರಹಸ್ಯವೂ ಅರೆಗಳಿಗೆಯೂ ಸಿಹಿತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕಂಡರೆ ಸಾಕು, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾ ವತ್ತಾಗಿಯೇ ಹೇಳಬಿಡುವನು. ಇದು ಅವನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು. “ ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ನಿಮಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾಲಗೆಯನ್ನೂ ಚನಲ ಪಡದಂತೆ ಹೇಗೆ ತಡೆಯಲಾರನೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನೂ ಈ ರಾಜರಹಸ್ಯ ವನ್ನೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೊರಹಡಿಸದಹಾಗೆ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನೂ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೇ ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಅರಸನು ಧರ್ಮಸಂಸದಿಂದೇಳುವವರಿಗೆ ಯಾರೋಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದ ವಿವಾನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಂದವೆಂಬ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲರುವುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆರಸನಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದನು.

ಇತ್ತು ಅಂತೆಪುರದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನ ಪಟ್ಟಮಹಿಳಯಾದ ಕಾಶೀ ರಾಜಪುತ್ರಿಗೂ ಅರಸನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ನೂಡಿತು. ಅಂದು ಸೂರ್ಯೋದಾಸನೇಗಾಗಿ ಹೊಗಿಬಂದ ಆಯುಫಪುತ್ರನ ಬಗೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಷಟ್ಟದೆ. ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆತನು ವಿನುಖಿನಾಗಿಹೊಗಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವವರಾರು? “ನಿಪುಣಿಕೆ, ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಆಯುಫಪುತ್ರನ ಮಿಶ್ರನಾದ ಮಾಣವಕ್ಕಿಂದಲೇ ಆರಿತು ಬಾ” ಎಂದು ಅವಳು ಜೀರ್ಣ ನಿಪುಣಿಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರ್ಳು.

ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿಪುಣಿಕೆ ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ನಿಪುಣಿ. ಮಾಣವಕನಿಂದ ರಾಜರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೊರತಿಗೆಯುವ ಹಾದಿ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಿತು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ ಕಡೆಗೆ ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನೇರೆಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಟ್ಟು ಕೋಡಗದಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೆಲದದೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿದ್ದ ಮಾಣವಕನನ್ನು ಕಂಡು ಬಹುನವ್ಯತೀಯಿಂದ, “ಆಯಿ, ನನುಸ್ವಾರ” ಎಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಮಾಣವಕನಿಗೆ ರಾಜರಹಸ್ಯ

ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ತೋರಿತು. ಅದನ್ನು ಬಹುಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಡೆದುಕೊಂಡು, “ಏಕಾದರೂ ಇವಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಳೋ” ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ಹಸನ್ನುವಿದಿಂದ, “ನಿಪುಣಿಕೆ, ಸಂಗೀತ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. “ಮಹಾ ರಾಣಿಯವರ ಆಪ್ಯಣಿಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೋಡಲು ಬಂದೆ” ಎಂದು ಅವಕೆನ್ನಲು, ಮಾಣವಕನು, “ಮಹಾರಾಣಿ ಏನೆಂದಾಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದ್ದಾಳಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ನಿಪುಣಿಕೆ ಬಹೆಳ ಸೈವುಣ್ಯದಿಂದ, “ಸೋಡು ಮಾಣವಕ, ಮಹಾರಾಜನು ಮಹಾರಾಣಿಯ ವಿಷಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ!” ಎಂದಳು. ಅವನು, “ಏನು, ಅರಸನೇನಾ ದರೂ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದನೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ನಿಪುಣಿಕೆ, “ಹೌದು, ಅವನು ಯಾವಾಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತಿಸಿ ತಪ್ಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವನೋ ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಮಹಾರಾಣಿಯನ್ನು ಸಂಚೋಧಿಸಿದನು!” ಎಂದಳು. ಮಾಣವಕನು, “ಓಹೋ! ತನ್ನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಹೊರಗೆಡವಿದಮೇಲೆ ನನಗೇಕೆ ಈ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಕಷ್ಟ?” ಎಂದುಕೊಂಡು, “ಏನು ನಿಪುಣಿಕೆ, ಮಹಾರಾಜನು ಮಹಾರಾಣಿಯನ್ನು ‘ಉಗರ್ವತಿ’ ಎಂದು ಕರೆದನೋ? ಸೋಡು, ಆ ಆಪ್ಯರೆಯನ್ನು ಕಂಡಂದಿನಿಂದ, ಮಹಾರಾಣಿಯನ್ನಂತಿರಲಿ, ಉನ್ನತ್ತನಂತೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ರಾಜರಹಸ್ಯ ಇಷ್ಟ ಸುಲಭವಾಗಿ ತನಗೆ ತಿಳಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಪುಣಿಕೆಯ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಸ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಮಹಾ ರಾಣಿಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆವಳ ಮನಸ್ಸು ಕಾತರಿಸಿತು. “ಆಯಿ, ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ?” ಎಂದು ಹೊಚಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದಳು. ಮಾಣವಕನು “ನಿಪುಣಿಕೆ, ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಅಂಕೆ ಮಾಡು. ಈ ಹಾಳು ಮೃಗತ್ಯಾಷ್ಟಿಕೆಯಿಂದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲು ಹೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಮೇಲೆಯೇ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು” ಎಂದನು. ನಿಪುಣಿಕೆ ಅಂತೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಡಳು.

ಇಷ್ಟ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅರಸನು ಧರ್ಮಾರಸನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದುದು ವೈತಾಳಿಕರ ಗೀತಗಳಿಂದ ಮಾಣವಕೆನಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಪುರೂರವನು ಧರ್ಮಾರಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸೆನೋ ಉಪರ್ವತಿಯನ್ನೇ ಬಯಸಿ ಅತ್ತಕಡಿಯೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿದ್ದು ಏಕಾಂತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿ ಆ ನಾಕಲೋಕಲಲನೆಯ ನೆನಪನ್ನು ಮರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆನೋ ಎಂದೇ ಅವನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದೊಂದು ನಿಮಿಷವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಬಹು ಕರಿನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವೈತಾಳಿಕರನ ಎಚ್ಚರದ ಗೀತಿ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ, ದಿಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ನೆನ್ನದಿಯಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಗೆಳೆಯ ಮಾಣವಕನೊಡನೆ ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಾರಿದನು.

ವುದನನೆಸೆದ ಅಂಬು ದೊರೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲು ಆ ಸುರಲೋಕಸುಂದರಿ ಪ್ರಥಮಸಂದರ್ಶನವಾದಂದೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಳು. ಅಂಥವಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ವನಾಗಿ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದುದರಿಂದ ಪುರೂರವನು ಪರಿಶಪಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೆಂಡು ಮಾಣವಕನಿಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮರುಕ; ಈ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದಲೇ ದುಃಖದ ಮಂಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಮಹಾರಾಜಿ ಕಾಶೀರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಅನುಕಂಪ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ದಿಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ಅವನು ನೊಂದುಕೊಂಡು, “ಅಯೋ ಪಾಪ, ಕಾಶೀ ರಾಜಪುತ್ರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗಲೇ ಪುರೂರವನು ಏನೋ ಜಾಳಿಸಿಕೊಂಡವ ನಂತೆ, “ಮಿಶ್ರ, ಆ ರಹಸ್ಯ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆಯಾ ಹೈ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮಾಣವಕನಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. “ಆ ತೋತ್ತಿನ ಮಗಳು ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದಳು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಿಶ್ರನು ಈ ರಿತಿ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ಬಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅರಸನಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದನು. ಅರಸನು ಅದರಿಂದ

ಮತ್ತನ್ನು ಸಂಶಯಪಟ್ಟು, “ಇದೇಕೆ ನೀನು ಸುಮೃದ್ಧಿದ್ದೀರ್ಯು?” ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಣವಕನು “ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದಪ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದಿದ್ದೀನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬೇಸರಿಸಿರುವ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿನೋದಗೊಳಿಸಲು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹವಚೆಸುತ್ತಿರಲು ಮಾಣವಕನು, “ಅಯ್ಯಾ, ನಡೆ, ಹೋಗಿಂಣ ಅಡಿಗಿಮನನೆಗೆ” ಎಂದು ಸೂಚನೆಯಿತ್ತನು.

ಯಾವಾಗಲೂ ಏನು ಸಿಕ್ಕಿತು, ಏನು ತಿಂಡೇನು ಎಂದೇ ಗುಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವದ ಮಾಣವಕನಿಗೆ ಮಹಾನಸದ ಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾಗಳು ವಿನೋದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಣ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಯೋಜನೆ, ಅವು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಮಾರುವ ಬಣ್ಣ ಆಕಾರ ಮೊದಲಾದುವು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದು ಅಡೊಂದು ಅನಿವರ್ಚನೆಯನಾದ ಅನಂದವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದುವು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನ ಕಣ್ಣ ಮನಸ್ಸಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ತಣಿಯಿದ್ದರೂ ಅವನ ಹೊಟ್ಟಿಯಾದರೂ ಬೇಕುಬೇಕೆಂದು ಅವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದು. ಆದರೆ ಅರಸನಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸ ಮಾನುಷಲೋಕದುರ್ಭವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ಅದು ಉಂಟಾಗಿ. ಏನುಮಾಡಲೂ ಆರದ ಸ್ಥಿರತಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಅವನು ಬಸವಳಿದುಹೋಗಿದ್ದನು. ಅವಳನ್ನೇ ಕುರಿತು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿಲೂ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮರಿತು ಹುಚ್ಚನಂತಾದು ತ್ತಿಲೂ ಇದ್ದ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಣವಕನು, “ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಆ ಉಂಟಾಗಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದೀರ್ಯು. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ನಿನಗೆ ದುರ್ಭಳಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಸಮಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಪ್ರೌತ್ತಾಹದ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು. ಇದು ಶುಧಿ ಪಕ್ಕಪಾತದ ಮಾತಿಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಶಿಳಯಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಣವಕನಿಗೆ ಆ ಉಂಟಾಗಿಯ ರೂಪವೈಶಿರಿಯ ಪರಿವೆಯು ಶಿಳಯಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇನೂ ಅಶ್ವಯರ್ಥವಲ್ಲವೆಂದು ಸುಮೃದ್ಧಾದನು. ಮಾಣವಕನಿಗೆ ಅವನ ಆ ಭಾವ

తిలదు, “ అయ్యా మిత్రసే, ఈ మాతినింద ననగి కుతూహల హెచ్చుత్తిడి. పూజ్యులాడ లూఫ్ తి రూపదల్లి అంధ అద్వితీయః ? అథవా నన్న కాగో ?” ఎందు కేళిధను. పురూరవను, “ మిత్ర, ప్రత్యేవయవశూ వితీషవాద వణసేగి యోగ్యవాదుదే ఆదరణ ఒట్టుననేలి హేళుత్తేనే : ఆవళు ఒడనేగి ఒడనే. ఆలంకారక్షే ఆలంకార. ఎల్ల హోలికేగలుగూ పదిహోలికే—ఒడనేగి ఒందు అందవు బరబీకాదరి ఆవళే తొడబీచు. ఆలంకారనేషూ ఇల్ల దిద్దరూ ఆవళే ఒందు అలంకార. ఆకారవిరువవరిగి ఆలంకార నేతిక్షే ? హోలికేయ వస్తుగళీల్లక్కు ఆ రూపవతియ ఒందొందు ఆవయవవన్నే హోలిసువుదు యుక్క వేన్నబండుదాగలి ఆదరంతే ఇదు ఎన్నువ కాగిల్ల. అంతు ఆకే ఆసవానితోభావతి. ఇంధ వళు అలభ్యభల్లవే ?” ఎందను. మాణవకును “ ఓహో !, ఈ దివ్య రసవన్ను సవియబయిసియే ఈగి నీను ఇంధ జూతక్కుతన్నన్న వహిసిద్ధియే !” ఎందు కాస్యవాడిదను.

ఈ మాతన్న కేళ పురూరవనిగి మనస్సినల్లియే ఒందు బగియ సమాధానవాయితు. ఆదరూ ఆ చతుర్వ్యాలేయ బళ నింతు తావు కాగి నిరాతంచవాగి మాతన్న ముందువరిసువుదు ఆవనిగి అష్ట హతచరవాగి తోరలిల్ల. ఆదూ అల్లది ఆగ్గి ఆవనిగి బీకాగిద్దుదు యారోబ్బర సుళవూ ఇల్లద ప్రదేశ. అల్లి తాను కుళతు లూఫ్ తియ ఆగలికేయింద తన్న హృదయక్కాద వేదనేయన్న తోడికొళ్ళబీచు. ఇదచ్చుగి ఆవను ప్రమాదవనక్కే హోగబయి సిదను. మాణవకునిగి బీసర. ఈ లున్ఱత్తున జొతెయల్లి ఆలే దాదువ ప్రసంగ, ఆదరల్లియూ మాకానసద దక్కనవూ ఇల్లది— ఒడగితల్లా ఎందు స్పుల్చ కుగ్గి దరూ నివాహివిల్లది ‘అస్తు’ ఎందు ఆవసోదని ప్రమాదవనక్కే ఒందను.

ఆగతానే వసంతముతు నొదలాగిద్దితు. ప్రమాదవనవెల్ల జేన్నాగి చిగురి హూబిట్టు పరిమళవన్ను పసరిసిత్తు. తెంకణగాళి

ಆ ವನಿಸುವುಗಳ ತನಿಗಂಪನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೇಲ್ಮೆಲ್ಲನೇ ತೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಬಿಗಳು ಎಲ್ಲಿಡಿಗಳ ಕುಸುಮೋದರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿ ಮಧುವನ್ನು ಹೀರ ಮತ್ತೀರಿ ಅವ್ಯಾಜಮನೋಹರವಾದ ರುಂಕೈಯನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋಗಿಲಿಗಳು ಆಗತಾನೆ ಕಂತದ ಬಿಗುಹಳದಿರಲು ಮಧುರ ಮಧುರವಾಗಿ ಕುಹಾರವನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಭವ್ಯಭಾವ ಮನ್ನೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಮಾದವನಶ್ರೀ ಪುರೂರವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಮನ್ನು ತಾಪನನ್ನು ತಂದಿತು. “ವಯಸ್ಸು, ಮದನಪರಿತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯುಸಿ ಪ್ರಮಾದವನಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಪ್ರವಾಹದೆದುರು ಈಜಹೋದಂತಾಯಿತು. ನನ್ನ ಮನದನ್ನೆಯೊಡನಿರುವಂದು ಈ ವನಶ್ರೀ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನ್ನು ಹೆಸರವನ್ನು ತಂದಿತು. ಆದರೆ ಅವಳಿಲ್ಲದ ಈ ವೇಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸೋಗಸದು. ಏನು ಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ನಿಟ್ಟಿಸಿರುಗರೆದನು. ಮಾಣವಕನು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತ “ಅಯ್ಯಾ ಮಿತ್ರ, ಈ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿಕೊ. ಯಾವ ಮನ್ಮಥನು ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ದಶಿಗೆ ತಂದನೋ ಅವನೇ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನೂ ಈಡೇರಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿಯಾನು ಸ್ವೀರಿಸು” ಎಂದನು. “ಇದೂ ನೋಡು, ನವ್ಯನಚಿನ ಬಳ್ಳಿಮನೆ. ರತ್ನಾಲಿಚಿತ್ವಾದ ಆಸನದಿಂದೊಷಿ ದುಂಬಿಗಳು ಉದುರಿಸಿದ ಹಾಗಳಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೈಗಾಣಿಕೆಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸುಮಲತೆಗಳ ಅಂದವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಅಪ್ಸರೆಯ ವಿರಹದಿಂದುಂಟಾಗಿರುವ ತಾಪನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲಿದಿದ್ದರೂ ದೊರೆಯನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರಿದೊಯ್ದನು.

ಬಳ್ಳಿಮನೆಯ ರತ್ನಾಲಿಸೀತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಸ್ವರ್ಗಸುಂದರಿಯನ್ನೇ ಕುಂತು ಚಿಂತಸುತ್ತ ಪುರೂರವನು, “ವಯಸ್ಸು, ನನ್ನ ಈ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಬಾರದೇ?” ಎಂದನು. ಮಾಣವಕನಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತುಂಬ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಶಿಕರ್ಮೀಯನ್ನು ಕಾವಿಸಿದ ಮಹಿಂದ್ರನಿಗೆ ತಾಪಪರಿಹಾರೋವಾಯೆ

వన్ను హుడుచిదవన పాడే తనగూ ఒడగితీందు అవను ఆరసనెన్ను కొస్యోమాడిదను. ఆరసను, “ కాగల్ల మాణవక, ఆతియాద కేళి అసదళవాద చాయింశ్శూ కూడి తోరువుదు. యోఽచిసి నోరు ” ఎందను. మాణవకను “ కాగాదరే నన్నున్న మాతనాడిసదే స్పుల్సి హోత్తు సున్మనే చుళితిరు ; యోఽచిసుత్తేనే ” ఎందను.

మాణవకను ఏనేనోఇ ఆలోఽచిసుత్తు చుళితిరలు ప్రారూరవ నిగి ఇద్ద క్షీడ్దంతియే యాప్తిమోఇ ఒందు శుభసూచనెయుంటాగి, ఆనందవైందు కడి, విరహమ్యధీయోందు కడి ఆవరిసిరలు “ ఆ పూజా జంద్రముబి దులఫభళిందే తోరుత్తదే. ఆదరీను, నన్ను మనస్సు మాత్ర ఆక్షికవాగి ఈగ ప్రమోదవన్ను తాళు త్రీదే. ఇదు మనోరథసిద్ధియున్న సంచిసుత్తిరఖుది ? ” ఎందుకొందు, ఒందుబగియే ప్రత్యుత్సియ ముఖముద్రేయింద స్పుల్సి హోత్తు కళేదను.

ఇష్ట హోత్తిగి మాణవకనిగి ఒందు యోఽచనే హోళియితు. అవను, “ ఆయ్యా మిత్ర, ఉనాయి హోళియితు. కేళు. నోదలనే యదు — సవిగనసన్ను తరువ నిద్రేయన్ను నేఱ్చుట్ట. ఆగీ ఉనావతి యున్న కనసినల్లి కాణబహుదు. ఎరడనేయదు — ఆ ఉనావతియ చిత్రవన్ను బరిదు అవళన్ను కణ్ణుంబ నోరి అనందపడు ” ఎందు జేళిదను. ప్రారూరవనిగి ఈ ఉనాయిగళిరడూ రుజిసలిల్ల. మనసిజన కూరంబు డృదయవన్ను హోక్కు కోరియుత్తిరలు సవిగనసన్ను కాణవ నిద్రే అవనిగి ఒరువుడింత ? విరహమ్యధీ అధికాధికవాగి నిరంతరపూ కంబని తరుత్తిద్దుదరింద ఉనావతియన్ను ఘలకద నోలి చిత్రిసువుదు అవనిగి సాగద కేలసవాగిద్దితు. ఈ విషయ వన్ను అవను మాణవకనిగి మనదట్టుగువంతి నివరిసి హేళిదను. మాణవకను ముందేనూ హేళది, “ ఆయ్యా మిత్రనేఇ, నన్ను బుద్ధి ప్రభావ ఇదక్కింతలూ హేజ్ఞాగి ఏనన్ను ఉండిసలారదు ” ఎందు బిడ్డిను.

ಅರಸನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗದ ಈ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿಹೊಗಿರಲು ಅತ್ಯ ಉವರ್ವತಿಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ಹೇಮುಕೊಟಪರವತದಲ್ಲಿ ಅರಸನನ್ನು ಬೀಕ್ಕೊಳ್ಳಬ್ಯಾ ನಾಕಲೊಕಕ್ಕೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದಲೂ ಅವನ ರಜಪರೀಖೆ, ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮ, ಆಳವಾದ ಅವನ ಅನುರಾಗ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವಳ ಸುಮಂತೋಮಂಬಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಸುಳಿದು ಅವನನ್ನು ಹೊಂದಬಯಸಿ ತಪಿಸಿಹೊಡಳು. ಬರು ಬರುತ್ತ ಬಂದು ಶ್ರೀಜಾಲವಾದರೂ ಆ ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕ ವಾಗಿರಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಹೊಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಎಷ್ಟೇ ತಡೆದರೂ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಬೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರಲು ಅವಳು ಬಂದು ದಿವಸ ತನ್ನ ಗೆಳತಿ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯೊಡನೆಯೂ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಹೇಳಬೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟಿಳು. ಚಿತ್ರಲೇಖೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು “ಹೊರಟಿರುವುದೆಲ್ಲಿಗೆ ಗೆಳತಿ?” ಎಂದಳು.

ಉವರ್ವತಿ :—ಆಂದು ಹೇಮುಕೊಟ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆ ಲತೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಂಡಾಗ ಬಿಡಿಸಿಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಲು ನೀನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆಯೆ?

ಚಿತ್ರ :—ಒಹೋ! ರಾಜರ್ಷಿ ಪುರೂರವನನ್ನು ಕುರಿತೋ?

ಉವರ್ವತಿ :—ಹೋದು ಸಖಿ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಚಿತ್ರ :—ಹೋದು, ಹಾಗಾದರೆ ನೊಡಲು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ದೊತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇಯೇನು?

ಉವರ್ವತಿ :—ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಚಿತ್ರ :—ಯಾರನೇಂಬ್ರಿ?

ಉವರ್ವತಿ :—ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು.

ಚಿತ್ರ :—ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ಹೊರಡಲು ನಿನಗೆ ಅಪ್ಪಣಿಯತ್ತವರಾರು?

ಉವರ್ವತಿ :—ಮನ್ತ್ರಿ.

ఈ మాతన్ను కేళిదొడనేయే జిత్రలేఖిగే ముందేను హేళువుదచ్ఛూ తోరలిల్ల. “గెళతి, ఇన్న ఇదక్కే పడినుడియిల్ల; నడి” ఎందు హేళిదళు. ఇబ్బరూ ముందుపరిదరు. దారి నడి దంతి ఉన్నాఫిగి ఒందు సంశయ తలేదొరితు. ఇందినంతే దృత్యి పిఱడియేనాదరూ ఒదగిదరే, ఏనుగతి? ఎంబుదే ఆ సంతయ. జిత్రలేఖి, “ఎలే భీరు, సెమ్మ గురుగళు కలిసికొట్టిరువ అపరాజిత విద్యేయిరువాగ దృత్యిపిఱడియేందరేను? నడి” ఎందు షమాధానపడిసిదళు.

ఇబ్బరూ గంగాయమునాసంగముదింద పానవాగి ఆ గంగి యల్లియే నిజసౌందయివన్ను నోరిడికొళ్ళుత్తిరువుదో ఎంబంతి విరాజిసుత్తిడ్డ ప్రతిష్ఠాన నగరక్కే బందిళిదరు. బళిక రాజుకు పురూరవను అందిన ఆ వసంత దినగళల్లి ప్రమదవనదల్లియే ఇరబముదెందు ఉహిసి ఇబ్బరూ అల్లిగే బందరు. ప్రమదవనక్కే ప్రవేత్తిసుత్తులే పురూరవను మాణవకసహితాగి బళ్ళమనేయల్లి చుళితద్దుదు అవరిగే కాణిసితు. ఆగ జిత్రలేఖి ఉన్నాఫియు రిబ్బరూ తిరస్కరణేవిద్యేయింద తమ్మన్న తావే మరియిసికొండు బళ్ళమనేయ ఇందే నింతు ఆ గెళ్లయిరాచుత్తిడ్డ మాతుగళ న్నాలిసిదరు. ఆరసనాడిద మాతూ తనగాగి ఆవన పరితాపమూ ఉన్నాఫిగి మనవరికయాద మేలే ఆవళిగే ఆరసన విషయదల్లి మత్తమ్మ ప్రేమ హచ్చితు. ఇంథ ప్రేమమూత్తియ ప్రేమక్కే కాణికయాగి స్పుర్పిపూ తడినూడి తానే హోగి ఎదురు నిల్లబేచేందు ఆవళ మనస్సు త్వరిగొండితు. ఆదరూ మానవ లోకద మయాందియన్న మన్మిసియో, దిట్టవాగియం లజ్జ యే అంకురిసియో ముందుపరియలు ఆవళు మనస్సుమాడలిల్ల. ఏను మాడబేచేందు క్షుణకాల యోళిసి ప్రభావనివ్వితవాద భూజుపత్రుదల్లి తన్న భావవన్ను ఒక్కణిసి బరిదు ఆవర బళ ఎసిదళు.

ಇದ್ದುಕ್ಕಿದೆಂತೆಯೇ, ಹಗುರವಾಗಿ ಹಾನಿನ ಶೋರೆಯನ್ನು ಹೋತ್ತಿ
ಅಂತೆಯೇ ದಿಗಾಘಿಂತಿಯನ್ನುಂಟಿವಾಡುವ ಆ ಪತ್ರ, ಕಾಲಬಳಿ ಬಂದು
ಚೀಳಲು ವಾಣವಕನೆ ಎಡೆ ಡವಡವನೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು.
ಅವನು, “ಅಯ್ಯೋ, ಹಾನಿನ ಶೋರೆಯಂತೆಯೇ ಇದೆಯಲ್ಲ ! ವಿಷ
ತುಂಬಿದ ಇದು ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗಲು ಬಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ. ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ?”
ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಅರಸನು ಅದನ್ನು ಜೆನಾಗಿ ನೋಡಿ
“ಅಯ್ಯಾ ಮಿತ್ರ, ಇದು ಹಾನಿನ ಶೋರೆಯಲ್ಲ. ಭೂಜರಪತ್ರ. ಇದರಲ್ಲಿ
ಅಕ್ಕರ ವಿನಾಯಕವೂ ಕಾಣಲ್ಪಡಿದೆ. ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. “ಓಹೋ,
ಭೂಜರಪತ್ರವೇ ? ಹಾಗಾದರೆ ಉನ್‌ಶಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮೈಮರಸಿ
ಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಈ ಗೋಳಿನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ದಿಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ತನಗೆ ನಿನ್ನ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮಂತಾನುರಾಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸೆಬಿಯಾಗಿ ಈ ಪತ್ರ
ವನ್ನು ಬರೆದು ಹಾಕಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಬಹು ಬುದ್ಧಿ ವಂತಿಕೆಯಿಂದ
ವಾಗ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದನು. ಅರಸನು “ಆಶಿಗೆ ತುದಿನೋದಲೆಲ್ಲಿ ?” ಎಂದು
ಕೊಂಡು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೈಗೆ ತಿಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಇನಂದಿಸುತ್ತ, “ಮಿತ್ರ, ನಿನ್ನ ಉಹೆ. ಬಹಳ ಸರಿ” ಎಂದು ಶಾಲಿಷ್ಠಿ
ಸಿದನು. ವಾಣವಕನು “ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನ
ನಾಗು. ಅದೇನು ಬರೆದಿದೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿಯೂ ಬಿಡು” ಎಂದನು.
ಫುರೂರವನು ಓದಿದನು: “ಒಡಿಯ, ನೀನು ನುಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ದಿಟ್ಟನೆ.
ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಅನುರಾಗವಿಲ್ಲವೆ ? ಇದೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಂದನ
ವನದಲ್ಲಿ ವಾರಿಜಾತಕುಸುಮಗಳ ಹಾಸಿನಮೇಲೆ ಪವಳಿಸಿಯೂ, ತೀತಲ
ವಾದ ಮಲಯವಾರುತ ಸೋರೆಯೂ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೆಂಡಗಳು
ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ ಉರಿಯುವುದೇಕೇ ?” ಎಂದು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಿತು.
ಇದನ್ನು ಓದಿಯಾದಮೇಲೆ ಫುರೂರವನಿಗೆ ಆನಂದವಿನ್ಮೂಡಿಸಿತು.
ಆ ಸುರರಮಣಿಯನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಪ್ಪ ತೃಪ್ತಿ ಅವನಿಗುಂಟಾ
ಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ವಾಣವಕನು “ಅಯ್ಯಾ ಮಿತ್ರ, ಈಗ
ನೀನು ಇಷ್ಟಮಣಿಗೆ ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡುದು ಹಣಿದಿ
ಷುವ ನಂಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಯನ ದೊರಕಿದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು”

ఎందను. అరసను ఆవన వూతుగళిగి తలేడూగి, “వయస్య,
బిరళ బివరు హత్తి ఈ పత్ర వూసబట్టుదు. ఇదన్ను నిన్ను లిట్టిమ్ముకొ.
ఇదు నిశ్చేప” ఎందు వూణవకన క్షేగి కొట్టును. అవను
ఆ పత్రవన్ను తెగెదట్టుకొండు, “మిత్ర, వూణ్యాజాద ఉవాచి
నిన్ను మనోరథవృక్షదల్లి హూ కాణిసి హణ్ణున్న తోరలు తడి
వూడుతీరువళేకి?” ఎందను. ఈ వూతన్ను కేళిదమేలే
ఉవాచి చిత్రలేఖియన్ను కురితు, “గిళతి, ఈతన బళ సారలు
శాతరిసుత్తిరువ నన్ను మనస్సన్ను స్పల్చి సమాధానగొళసువష్టరల్లి
నీనే ఈతన బళగి హోగి నన్ను పరవాగి హేళిచేకాద కేలవు
వూతుగళన్ను హేళు” ఎందళు. కూడలే చిత్రలేఖి అరసనిగి
కాణిసికొండు, “మహారాజునిగి జయవాగలి!” ఎందళు.
అరసను ఆవళిగి సుబూగమనవన్ను బయసి, “భద్రీ, నిన్నున్ను
నోడిద ననగి గంగియన్నుళిద యమునేయన్ను కండంతాగిది.
నిన్న గిళతియెల్లియో?” ఎందను. చిత్రలేఖి బయ చమ చమత్వార
వాగి, “ముగిలు కండమేలల్లవే మించు కాణువుదు” ఎందు
ఉత్తరవిత్తిళు. అరసనిగి ఆమితానందవాయితు. వూణవకను
అవళన్ను కండు ఇవళే ఉవాచియో ఏనోఇ ఎందు భ్రమిసిద్ద
అల్లవెందు తిళదమేలే బెప్పనంతి పెచ్చునోరే కాకికొండు,
అరసనిగి వూత్ర కేళసువంతి “అయ్యో, ఇవళు ఉవాచియల్లవే?
నాను కాగిందే తిళదిద్ది. ఆ ఉవాచియ గిళతియే ఇవళు?”
ఎందు తన్న ఆళ్ళయివన్ను సూచిసిదను. ఈ వూతు అరసనిగి స్పుల్చ
వినోదవన్ను తందితు. ఇష్టరల్లి చిత్రలేఖి, “మహారాజ, ఉవాచి
స్తుతామస్తువకనాగి తమ్మల్లి విజ్ఞాపిసుత్తాళి: ‘రాక్షస భయ
శ్రూదగిదందు మహారాజనే ననగి తరణాదను. మదనైంద
బలవత్తరవాగి పిఱితియాగిరువ ననగి ఈగలూ ఆతనే దయతోఇరి
కరణు నిఱడబేకు’” ఎందు హేళిదళు. అరసనదక్క కదవాద
ఉత్తరవన్నే కొట్టును. తరువాయ చిత్రలేఖి, “ఎలి గిళతి,

ಮದನನು ಈ ರಾಯನನ್ನು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಕರಿನವಾಗಿಯೇ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಚೇಗನೆಯೇ ಬರಬಾರದೆ?" ಎಂದು ಶಾರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕರೆದಳು.

ಶಾರ್ವಶಿ ತಿರಸ್ಯಾರಿಣಿಯನ್ನು ಕೆಳೆದು ಅರಸನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹುಸಿಮುನಿಸುದೋರುತ್ತ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಹಾಭಾವವೈವರಿಯನ್ನು ಮೆರಿದು, "ಏನು ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, ಏನೊಂದೂ ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ನನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಬರುವುದೆ?" ಎಂದಳು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಬಹು ಜಾಣತನದಿಂದ 'ಹೌದು ಗೀಳತಿ, ಹೌದು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾಗಲಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು—ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಬಿಡುವರ್ಥಾ ಎಂದು. ಅದೆಲ್ಲಾ ಹಾಗಿರಲಿ. ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನೊದಲು ಮನ್ನಣಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸು' ಎಂದಳು. ಶಾರ್ವಶಿ ಬಹುವಾಗಿ ನಾಚಿ, ನಸುನಗೆಯನ್ನೂ ಸೂಸಿ, ಅನುರಾಗಪೂರಿತವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ "ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ" ಎಂದಳು.

ಅರಸನಿಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದ ಹಿಗ್ಗು. ಶಾರ್ವಶಿ ತನಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ಕೊರಿದೊಡನೆಯೇ ಭೂಲೋಕದ ರಾಜೀಂದ್ರನಾದ ಅವನು ಮಹೀಂದ್ರನ ಪದವಿಯನ್ನೇ ಪಡೆದ ಮಹಾನುಭಾವನಾದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. "ಸುಂದರಿ, ಸ್ವಾರ್ಥಿಪನೊಬ್ಬನಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ನುಡಿಯಿದ ಜಯ ಶಬ್ದನನ್ನು ನನಗೆಂದು ನುಡಿದೆಯಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿವಾಗಿಯೂ ನಾನೀಗ ಜಯ ಶಾಲಿಯೇ! ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗೆದ್ದಂತೆಯಾಯಿತು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಒಲವು ವಿಾರಿ ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅರಸನಾಡಿದಮಾತು ಶಾರ್ವಶಿಗೆ ಬಹುವಾಗಿ ಸೋಗಿಸಿತು. ಅವಳು ಅರಸನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ವವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಆಗ ಮಾಣವಕನು ಆ ಸ್ವರ್ಗಸುಂದರಿ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಸೋಗಿ ನಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ತನ್ನತ್ತ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳಿಯಲು, "ಪೂಜ್ಯಾಳಿ, ನಾನು ಅರಸನ ನಚ್ಚಿನ ಗೆಳಿಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ನನಗೇಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲ್ಲ" ಎಂದನು. ಶಾರ್ವಶಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ತಡೆದು ಕೊಂಡು ಮರುಮಾತಾಡದಿಯೇ ನಮಸ್ಯಾರಿಸಿದಳು. ಮಾಣವಕನು "ಕಲ್ಯಾಣಮಸ್ತು" ಎಂದನು.

ఇదాడనేలే ఖావఫిరీ పురూరవరు అల్లియే కుళతు ఓందు శ్మేణకాల ఆదోందు అనివచ్చనీయవాద ఆనందద కడలల్లి షిలాదుత్తరలు అవర ఆ ఆనందక్కే భంగతరువంథ మత్తొందు సన్నివేశవ్యోదగితు. దీవమాతనోబ్బను, “జిత్రలేఖి, ఖావఫిరీ యన్న త్వరగొలింసు. సరస్వతియింద రజితవాగి, శృంగారాది అష్టరసగళ్లాలుగొండు శోభిసువ ‘లక్షీట్ స్వయంవర’ నాటక వన్న సురపతియు నోఇచబయసుత్తానే” ఎందు హేళిదను. ఆదన్న కేళిదోడనేయే ఖావఫిరీగి బహచ విషాదవాయితు. మహేంద్రన ఆణతియన్న మిమరువంతిల్ల. స్తుయన్నగలి, ఆవన మనస్సిగి ఆశాంతియన్నంటుమాది మరఖువంతియూ ఇల్ల. కడిగే కొరిగి బరుత్తైనేందు ఆరసనిగి బిన్నవిసలూ ఆవళగి బాయే కట్టి కొరియితు. ఆగిన సన్నివేశవన్నరితుకొండు జిత్రలేఖి పురూరవ నన్న చురితు, “ఆరస, ఖావఫిరీ పరాధిసి. నీను ఆనుజ్ఞి యిత్తరే మహేంద్రనల్లి ఆనకరాధినియాగలు బయసుత్తాళి” ఎందు ఆరికేమాదిదళు. పురూరవను బహు కష్టదింద మాతన్న ఆళవడిసికొండు, “ఒడియన ఆణతియన్న నడశలు నానేందిగిలా అడ్డిమాడలారి. ఆదరి సన్నిస్థు మరియుబారదు” ఎందను. బాళిక ఖావఫిరీ వియోగదు:ఖవన్న సూచిసువ దృష్టియింద ఆరసనన్నే నిట్టిసి నోఇడుత్త, గెళతియోడగూడి స్వగఫలోఁకెక్కే కొరటుకొరిదళు.

పురూరవను నోటి హరివనరేగిలా. ఆ తన్న స్తోయసియన్నే హసదు బళలిదవనంతి నిట్టిసుత్తద్దు ఆనేలే దోడ్డ దాగి నిట్టిసి రిట్టు, “గెళియ, ఇదిగి కణ్ణగలద్దు వ్యధివాగికొరియితు” ఎందను. మాణవకెను ఆ సమయదల్లి ఖావఫిరీ ఒలవినోలే యన్నాదరూ ఆరసనిగి తోరిసి ఆవనన్న వినోఇగొలిసబేచేందు ఖయసి, “ఇదు” ఎందు మాత్ర హేళ, అదిల్లదిరలు తన్నల్లియే “ఖావఫిరీ నోడి ఆవచ రూపవైలరిగి బీరగాగిద్ద్వగ

ಆ ಷಿಲೆ ಜಾರಿಹೋದುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ, ಏನು ಮಾಡಲಿ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮೃದ್ಧಾದನು. ಅರಸನು “ಭದ್ರ, ನೀನು ಏನೋ ಹೇಳಿಕೊರಟಿ, ಏನದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮಾಣವಕನು ಬಹು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ, “ವಯಸ್ಯ, ನೀನೇನೂ ನಿರಾಶನಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಉನ್ವತಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಅನುರಾಗವನ್ನು ತಚ್ಚಿದಿರುವಳು. ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆಯೂ ಅವಳ ಆ ಅನುರಾಗ ಸದಿಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಯಸಿದೆ” ಎಂದನು. ಅರಸನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮೃತಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಮಾಣವಕನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಂತೆ ಅವನು ಉನ್ವತಿಯ ಪ್ರಣಯಪತ್ರದ ಮಾತನ್ನೆತ್ತಿದನು. “ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿನೋದಗೊಳಿಸಲಿ? ಆ ಪತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡು” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಮಾಣವಕನು “ಅಯ್ಯೋ ಪತ್ರವೇ! ಮಿತ್ರ, ಉನ್ವತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅದೂ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟುಹೋಯಿತೇ!” ಎಂದು ನಿರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಿಟ್ಟನು. ಪುರೂರವನಿಗೆ ಬಹಳ ಕೊಂಡ ಬಂದಿತು. “ಎಲ್ಲ ವಿಷಯ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮೂರ್ಖನು ಅಜಾಗರೂಕನೇ!” ಎಂದುಕೊಂಡು, “ಎಲ್ಲ ಹೋಯಿತೋ ಹುಡುಕು” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಮಾಣವಕನು “ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರಬಹುದು” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟನು. ಅರಸನು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ತಾನೂ ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟನು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜಿಯ ಜೀಟಿ ನಿಪುಣಿಕೆ ಪ್ರಮದವನದಲ್ಲಿ ಅರಸನು ಉನ್ವತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಒಡತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಕಾಶೀರಾಜಪುತ್ರಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಮುನಿಸೂ ಅದರೂದನೆಯೆ ಅನುಕಂಪವೂ ಉಂಟಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಜೊತೆಗೊಂಡು ಅರಸನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿರ ಕಾಣಲೋಸುಗ ಪ್ರಮದವನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಮಾಣವಕನೂ ಅರಸನೂ ಪತ್ರವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವಳು ಸಾಲುಮರಗಳ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುರದೃಷ್ಟವರ್ಕದಿಂದ ಉನ್ವತಿಯ ಪ್ರಣಯಪತ್ರ ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೂರಿಬಂದು ಅವಳ ಕಾಲಬಳಿ ಬಿಡ್ಡಿತು. ನಿಷ್ಠಿತಿಕೆ ಅದನ್ನುತ್ತ

నోఇది, “ఒడతి, ఇదో! ఇదే ఆ లభసంశోధయా ఒడియనిగే బరిద ప్రణయ పత్ర” ఎందు అవళగే కోట్టిళు. అదరల్లి ఆ ఆష్టరీ బరిదిద్ద ఒక్కణయన్ను ఓది నోఇది అవళ మనస్సే కలకియోయితు. ఆదరూ తాళ్ళగొండు అరసన చయోయన్నే నిరుచిసుత్త నీంతు కోండళు.

ఇత్త మాణవకను ఎష్టు హుఢుచిదరూ పత్ర కాణదిరలు అరసన మనస్సున్న జేరోందు కడిగే తిరుగిసబయసి “ఆదో! ఆ శ్రీదాపవంతద బళ గాళయ బిరుసినింద ఏనోఇ అలుగాదు త్తిరువంతిది; నోఇడోణవే?” ఎందను. పురూరవను ఆ మాతస్సు కివియమేలి హాకికోళ్ళదియే ఆ తెంకణ గాళయన్న సంబోధి సుత్త, “మలయ మారుత, ఇనియిళ ప్రణయ పత్రవన్నాదరూ నోఇ మనస్సున్న వినోదగొళిసోణవేందరి నిదయనాగి అదన్నూ కేంండోయ్యి. అదరింద నినగావ ప్రయోజనపోఇ నాను బేరే కాణే. హిం దోహన్న అంజనా లలనేయల్లి వ్యావోయ గొండిద్దందు విరక సంతాపవన్ను అనుభవిసిరువ నీనే హిగే మాడబహుదే?” ఎందు బిసుసుయ్యను. ఆష్టరల్లి అల్లియే డళదాద ఒందు నవిలుగరి బిద్దిద్దుదన్న కండు ఆదే! ఆ పత్ర వేందు భ్రమిసి, అరసనూ మాణవకనూ ఆదన్నీత్త నోఇది పెచ్చు బిధ్న ఆత్తిత్త మంకాగి నోఇచుత్తిరలు, మహారాణి కాతీరాజు పుత్రి తాళ్ళగేట్టు రోఇషవన్ను తాళ సిద్ధక్కనే మున్నగ్గి బందు, “అయిషపుత్ర, ఇష్టేకి తళమాళ? ఇదో ఇదో! ఆ పత్ర, తెగిదుకో” ఎందళు. అరసను బెరగాగి ‘దేవిగి సుఖాగమనవే?’ ఎందు హేగే హేగో! నుడిదు మాణవకన కడి తిరుగి, “అయ్యా ఈగేను మాడబేకు హేళు” ఎందను. మాణవకను “ఇదక్క నానేను హేళలి? ఒడవేయోడనేయే సిక్కిబిద్ద కళ్ళనిగే పదినుడి యేనుంటు?” ఎందు హేళ సుమ్మనాదను. అరసను మత్తొమ్మ బేప్పాగి హోఇను. ఏనూ ఆరియదవనంతి మహారాణియన్న

ಕುರಿತು, “ಇದನ್ನು ನಾನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ದೇವಿ!” ಎಂದು ನಯ ವಿನಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸವಾಧಾನಗೊಳಿಸ ಹೋದನು. ಮಹಾರಾಣಿ “ಯುಕ್ತವೆ, ಇದು ನಿಮ್ಮ ಸಾಭಾಗ್ಯ. ಮರಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯುಕ್ತವೇ!” ಎಂದು ಸೆಡಿದು ನುಡಿದಳು. ಮಾಣವಕನು ಅರಸನಿಗೂ ಅರಸನಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತು ಬೆಳೆಯದಿರಲೆಂದು, “ದೇವಿ, ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಿತ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇದು ಶಮನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ವೊದಲು ಉಟಪಾಗಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ” ಎಂದನು. ಅರಸನು, “ಮೂರ್ಖ, ಬಲಾತ್ಮಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಹೊರಿಸುವೆಯಾ?” ಎಂದು ಗಜರಿದನು. ಮಹಾರಾಣಿ, “ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಕೊಲಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನದುರು ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನದೇ ಅಪರಾಧ” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ, ನಿಪುಣಿಕೆಯಾಡನೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಅರಸನು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತ, “ಸ್ತ್ರಿಯೆ, ಮುನಿಸನ್ನು ಬಿಡು. ನಾನೇ ಅಪರಾಧಿ. ಸವಾಧಾನಗೊಳ್ಳು. ಸೇನೆ ಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ನೀನೇ ಇಷ್ಟ್ವಿಂದು ಮುನಿಸನ್ನು ತಾಳದರೆ ಸೇವಕ ನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದೆಂತು? ಎಲೆ ರಮಣಿ, ಮನ್ಮಿಸು” ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಮಣಿಯ ಹೋದನು. ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಅರಸನು ಆ ರೀತಿ ಮಣಿದುದು ಅಷ್ಟಾಗಿ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟ್ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಿತಿವಾರಿದ ಮುನಿಸಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದ ಅವಳು ಮುಂದೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡಬಹುದಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬರಬಹುದೆಂದು ಹೆದರಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾಗದೆ ಹೊರಟೀ ಹೋದಳು.

ಅರಸನು ಮಣಿದವನು ಅಂತೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಮಾಣವಕನು “ಸುಮ್ಮನೆ ಹೀಗೇಕೆ ಕುಳಿತಿರುವೆ ಮಿತ್ರ, ಏಳೀಳು. ದೇವಿ ಮಳಿಗಾಲದ ಹೊಳೆಯಂತೆ ತಿಳಿತೀರದೆಯೇ ಹೊರಟು ಹೋದಳು” ಎಂದನು. ಅರಸನು ನೇರಿಕ್ಕೆದ್ದು “ಗೆಳೆಯ, ದೇವಿ ಆ ರೀತಿ ಹೊರಟುಹೋದುದು ಅನುಚಿತವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುನಿಸು ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮದ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ರಿಂತಂಗಿ ಈ ದಾಕ್ಷಿಣಾಸಾಂತ್ಯನ ಮನಮಣಿದು” ಎಂದು

ಹೇಳಿದನು. ಮಾಣವಕನು “ಇದೂ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಂತೆಯೇ ಆಯಿತ್ತಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಬೇಸೆಯವನು ಸೊಡರನ್ನು ಸಹಿಸಿಯಾನೆ?” ಎಂದನು. ಇದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. “ಮಿತ್ರ, ನೀನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡ. ಉಂರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೇಮ ವಿದ್ವರೂ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಂರ್ವದಂತೆಯೇ ಅಭಿಮಾನ ಅಚ್ಚುಳಿಯದಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಂತಿಸಾತವನ್ನೂ ಮಾರಿ ಆಕೆಯು ಹೊರಟುಹೊಡುದ ರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ಪಲ್ಪಿಮಷ್ಟಿನ ಘೃಯ್ಯವಾಗಿದೆ” ಎಂದನು. ಈ ನೇಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು. ಸ್ಥಾನ ಭೋಜನದ ಸಮಯವೆಂದು ಮಾಣವಕನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಪುರೂರವನು ಅರನುಸೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಅರನುಸೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಕೆಲೂ ಪುರೂರವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಬ್ಬಗೆಯಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಬಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೆಲಕಿಬಿಟ್ಟಿವು. ಕಾಶೀರಾಜಪುತ್ರ, ತನ್ನ ಪ್ರಂತಿಸಾತವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸದಿ ಮುಗ್ನಿದು ಶೇರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಕಡೆ; ಸ್ವರ್ಗಸುಂದರಿಯಾದ ಉಂರ್ವಶಿಯ ಸಂದರ್ಶನಭಾಗ್ಯ ದೋರಕಿ ಅವಳ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಶೋಷ ದೋರಕದೆ ವಿರಹವ್ಯಧಿ ಮೇರೆಮಾರಿದ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಕಡೆ. ಇದರಿಂದ ಏನು ಮಾಡಲೂ ಅವನಿಗೆ ತೋರದೆ ಹುಜ್ಞಿಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಡಗಿ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಕಳೆದ ಅವನಿಗೆ ಬರಲಿರುವ ಇರುಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದೆಂತೆಂಬ ಯೋಜನೆಯೂ ಬಂದು ಸ್ತುಭ್ರಿನಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿನು. ಆಗಿನ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಆ ಬಗೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ಪಲ್ಪಿ ಸಮಾಧಾನವುಂಟಾಗಲು ಬಂದು ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು.

ಕಾಶೀರಾಜಪುತ್ರ, ಒಡಿಯನ ಪ್ರಂತಿಸಾತವನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಕ ತನ್ನ ಅಪರಾಧ ತನಗೇ ಶೋರಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಸಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು. ಬಹಳವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಿ ಸ್ತುಯಾನು ಸ್ತುಸಾದನವೆಂಬ ನೋಂಷಿಯನ್ನು ನೋಂತಾದರೂ ತನ್ನ ಸ್ತುಯಾನನ್ನು ಸ್ತುಸನ್ನಿಗೊಳಿಸಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು

ಅವಳು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕಾಂಚುಕೀಯನೆ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದಳು.

ಕಾಂಚುಕೀಯನು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪ್ರರೂಪವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು:— “ಪ್ರಭುವೇ, ದೇವಿ ವಿಜಾತಿ ಸಿಸುವಳು! ರೋಹಿಣಿ ಸಹಿತನಾಗಿ ಚಂದ್ರನುದಿಸಿ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಆಯ್ದ ಪ್ರತ್ಯನೋಡನೆ ಮಣಿಹನ್ಯವಾರು ಸಾದದಲ್ಲಿರಬಯಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಅರಸನು ಅಂತೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವನನ್ನು ಬೀಳ್ಳುತ್ತಿ ಮಾಣವಕನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಮಿತ್ರ, ದೇವಿಯ ಈ ನೃತ್ಯಕರಣ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದೀತಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮಾಣವಕನು ಉಂಟಾಶಾಲಿ, ಬಹು ಬುದ್ಧಿವಂತ. “ಮಿತ್ರ! ಮಹಾರಾಣಿ ಮೊದಲು ಅಷ್ಟೋಂದು ಮುನಿದು ನೀನು ಮಣಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ತೆರಳಿದ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾ ಈ ನೋಂಷಿಯ ನೆಪವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವಂತೆ ನನಗೆ ತೊರುತ್ತದೆ” ಎಂದನು. ಅರಸನಿಗೂ ಆದು ಸರಿಯೆಂದು ತೊರಿತು. “ಇನಿಯರಿಪ್ಪ ಮಣಿದರೂ ಮುನಿದುಹೋಗುವುದು ಮನಸ್ಸಿನಿಯರಾದ ನಲ್ಲಿಯರ ಸ್ವಭಾವ. ಮುನಿಸು ಕಳೆದ ಬಳಕ ಅವರು ಇನಿಯರ ಅನುನಯವನ್ನು ನೇನೆಡು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾರೆ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಆಗಲೇ ಸಂಜೀಯಾಗಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಮಣಿಹನ್ಯವಾರು ಸಾದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿನು.

ಆಗ ಸಂಜೀಗತ್ತಲು ಕವಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೈದೀವಟಿಗೆಗಳವರು ಅರಸನಿಗೆ ಮಣಿಹನ್ಯವಾರು ಸೋಪಾನದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೊರಿದರು. ಮಾಣವಕನೂ ಅರಸನೂ ಮಣಿಹನ್ಯವಾರು ಸಾದವನ್ನು ಏರಿಯಾದ ಮೇಲಿ ಮೂಡಲಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಗಿದು ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಚಂದ್ರನು ಉದಿಸಿದನು. ಅರಸನು ದೀವಟಿಗಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು, “ಬೆಳದಿಂಗಳರು ನಲ್ಲಿ ದೀವಟಿಗಿಗಳೇಕ? ನೀವು ವಿಶ್ವಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮಹಾರಾಣಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಗಿದ್ದಿತು. ವಾರು ಸಾದದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಮಾಣವಕನೂ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಹಾದಕರವಾದ ಆ ಚಂದ್ರೋದಯ ಅರಸನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಉವರ್ತಿಯ ನೇನಪನ್ನೇ ತಂದಿತು. ಅವಳನ್ನೇ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ಅವನ

సంతాప హచ్ఛితు. మాణవకను ఆవన మనస్సున్నరకు, “ఏత్ర, ఉపాపాతియేనో స్తుగ్రచ్ఛై హోరటిహోదవళు ఇన్మూ బరలిల్ల. ఆదరూ ఆవళగే నిన్నల్లిరువ అనురాగవన్ను నోర్డిదరే భారదిర లారచేండే తోరువుదు. స్ఫుల్ప స్మేరిశికొ” ఎందు సమాధాన హేళిదను. ఆరసను, “అయ్యా, నీను హేళిదుదు దిటపే. ఆదరూ ఈ మాదనతాపవన్ను సహసువుదు దుస్తరవాగిదే. ఆదు బండిగళు ఆడ్డబండాగ నూమాడిసిద ప్రవాహద వేగదంతి ఆ సుందరియ సమాగమవు తడవాగుత్తిరువుదరింద అధికాధిక వాగి హోగుత్తిదే” ఎందు బిసుసుయ్యను. మాణవకను, “నీను కాగెల్లా యోచిసబేడ. దివదినక్కా నిన్న దేహ సవేయుత్తిద్దరూ నిన్న ముఖచాంతి అష్ట అష్ట హచ్ఛిత్తైలే ఇదే. ఇదొందు శుభసూచనే. ఇదరింద జాగ్రత్తియాగియే నినగే ఆ అష్టరే లభిసుత్తాచీందు నన్న ఉహి” ఎందు మత్తియా సంతృసిదను. ఇష్టహోత్తిగే ఆరసనిగి బలభుజవదురి నిజవాగియూ శుభ సూచనేయే ఆయితు.

ఇత్త ఆరసను ఉపాపాతిసమాగమవుద ప్రత్యాశియల్లిరలు ఆవనిగి అనుకూలవాగి అమరలోకదల్లి ఒందు ఆళ్ళయ్య నడియితు. దిక్కాలకరేల్లరూ ప్రేక్షేకరాగి చుఱుతు నోదుత్తిరలు అష్టరేయరు సరస్పతిప్రణేతవాద లక్ష్మీస్పయంవర నాటిక వన్నెభిన్యిసిదరు. లక్ష్మీయ పాత్రవన్ను వహిసిద్ద ఉపాపాతి యంతూ ఎల్లరూ వేచ్చువంతి బహు సోగసాగి ఆభినయిసిదళు. యారూ అవకన్ను ఉపాపాతియేందే భావిసలిల్ల. మహాలక్ష్మీయ పాత్ర ఆవళగి అష్ట చెన్నాగి ఒప్పిద్దితు. ఇష్ట చెత్తాకషాక వాగి ఆవళు లక్ష్మీయ పాత్రవన్ను ఆభినయిసుత్తిద్దరూ ఆవళ మనస్సెల్ల పురూరవనన్నే ధ్యానిసుత్తిద్దితు. అంథ సమయదల్లియే వారుణియేంబ సచియ వేషవన్ను తాళద్ద మేనకే “తాయి, ఇల్ల పురుషోత్తమనాదియాగి ఎల్ల దేవతిగళు విరాజిసుత్తిద్దారి.

ಇವರು ಜಗತ್ತುಯನನ್ನೇ ಪಾಲಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾರನ್ನು ವರಿಸುವೆ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಉವರ್ವತೀ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ “ಪುರುಷೋತ್ತಮನನನ್ನು” ಎನ್ನು ಪುಡಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ “ಪುರೂರವನನನ್ನು” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಿಳು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಭಿಗೆ ಸಭಿಯೇ ನಗೆಗಡಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೊಯಿತು. ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಭರತಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಮತಿವಿಾರಿದ ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿಬಂದಿತು. “ಎಲೆ ಉವರ್ವತೀ, ನನ್ನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀನು ತಪ್ಪಿರುವೆಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಈ ದೇವಲೋಕದ ವಾಸವಿಲ್ಲವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಬಹು ಕರಿನವಾಗಿ ತಪಿಸಿದನು.

ಆ ಶಾಸೋತ್ತ್ರಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ಉವರ್ವತೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮರುಕಹುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಸಮರಸವಿನಾದ ಪುರೂರವನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅನುರಕ್ತಯಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ಅವನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದು ದರಿಂದ ಉವರ್ವತೀ-ಪುರೂರವರಿಬ್ಬಿಂಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ವಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡಬಯಸಿ, “ಉವರ್ವತೀ, ಪುರೂರವನು ನನಗೆ ಕಾಳಿಗಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗುವವನು. ಅದುದರಿಂದ ಸಂತಾನಸಂದರ್ಶನವಾಗುವವರೆಗೂ ನೀನು ಅವನ ಮನಃ ಪ್ರಯೋಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ಬಳಿಕ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗ ತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಉವರ್ವತೀ ಮಹೇಂದ್ರನ ಆ ಉಪಕೃತಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಭಿಸಾರಿಕೆಯ ನೇಷವನ್ನು ತಳೆದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯಾಡನೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸಗರಕ್ಕೆ ಇಳಿದುಬಂದಳು. ಆಗಿನ ಅವಳ ಅಭಿಸಾರಿಕಾವೇಷ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮತವಾದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಶ್ರಾವಣಿವಣಿದ ಮೇಲುಹೊಡಿಕೆಯಿಂದೊಷಿಸಿ ಸಹಜವಾದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕದ ಜೊತೆಗೆ ಶೃಂಗಾರದ ರಾಮಣೀಯಕ್ಕೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ಅವಳು ಬಹು ಮೋಹಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯಂತೂ ಆಗಿನ ಅವಳ ಆಲಂಕಾರದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಂಡು, “ಎಲೆ ಉವರ್ವತೀ, ಈಗನ ನಿನ್ನ ಅಭಿಸಾರಿಕಾವೇಷವನ್ನು ಹೊಗಳಲಭವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವ್ವನೂತ್ತರ ಯೋಚಿಸುವೆನು: ‘ನಾನೇ ಪುರೂರವನಾಗಿರ ಬಾರದಾಗಿದ್ದೆ’ ಎಂದು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಗೆಳತಿಯರಿಬ್ಬರೂ

କୁଗି ବିନୋଦବାଗି ମାତନାଙ୍କୁ ଆରସନୁ ମାଣବକଳେଖନେ ଜାଣ୍ଡି
ମୁଣ୍ଡକମ୍ପ୍ୟୁପ୍ରାନ୍ତରୀକରନ୍ତି ବଳିଗେ ବଂଦରୁ.

ଆ ହୋତିଗେ ସରିଯାଗି ଆରସନୁ, “ମୁହଁ, ଯରୁଚି ଏଠିଦଂତେଲୁ
ମୁଦନତାପ ମୁତିମାରୁତ୍ତୁଦେ” ଏଠିମୁ ମାଣବକଳାଲ୍ଲି ହେବୁକୋଳ୍ପୁ
ତ୍ରୁଦ୍ଧନୁ. ତା ମାତୁ ଉବାଫକିଗେ କେଇସିତୁ. ବଢନେଯେ ସଂଦେହପୂର
ମୁଳଦିତୁ. ମୁତ୍ରାଵଳକନ୍ତୁଦରଙ୍ଗ କୁରିତୁ ହାଗେନ୍ଦ୍ରିୟରୁଵନେଇନୋ
ଏଠି ଅପରାଧ ମୁନ୍ଦିଗେ ହୋଇଥିଲୁ. “ଚିତ୍ରଲେଖେ, ତା ସଂଶୟ
କଳେଯିବନରୀଗୁ ନାହିଁ ମୁରିଯୁଲ୍ଲିଦ୍ଵେ ଇବରିବ୍ବୁର ସ୍ମୃତାବାପ
ମନ୍ଦୁ କେଇବୁତ୍ରୁରୋଇ” ଏଠିକୁ. ଚିତ୍ରଲେଖେ ଆଦକ୍ଷେ ବସିଦିଲୁ.
ଇବ୍ବୁର ମୁରିଯୁଲ୍ଲି ନିଂତରୁ. ଆଗ ଆରସନ୍ତା ମାଣବକଳା ଆଦି
କୋଳ୍ପୁତ୍ରୁଦ୍ଧ ମାତୁଗଳେଲଙ୍ଘନ ତନ୍ମନ୍ଦ୍ର କୁରିତନେ ଏଠିମୁ ଉବାଫକିଗେ
ମୁନ୍ଦଟାହ୍ୟାଯିତୁ. ଆରସନୁ, “ବୟସ୍ତ, ନାମୁ ଅପରାଧନ୍ଦୁ କେଇତି
ଦାନବନୀଂଦ ବିଦିସି ତେରିନାଲ୍ଲି କରିତରୁବନ୍ଦମୁ ତେରିଲାଗ ଅପରାଧ ଭୁଜ
ନେପ୍ତେ ଓ ଭୁଜକ୍ଷେ ସୋଇକି ଇଦୁମାତ୍ର ଧର୍ମବାୟିତୁ” ଏଠାଗ
ଏ ଆ ସ୍ମରଣସୁଂଦରିଗେ ଅପନାଲ୍ଲି ଅନୁରାଗ ମୁତିମାରି ବଳାରି
ବନନ୍ଦୁ ସଂତୋଷଗୋଳିନାହିଁ? ଏହିସିତୁ. ତିରସ୍ତ୍ରିରଣ୍ଯ ପ୍ରଭାବ
ଦିନ ମୁରିଯାଗିଦ୍ବୁଦ୍ଧନ୍ତୁ ମୁରିତୁ ତାମୁ ଏଦୁରିନାଲ୍ଲିଦ୍ବୁଦ୍ଧର ଆତନେକେ
ନେଇଦନେିନ୍ଦୁ ଅପରାଧି ବଂଦୁ ବଗିଯୁ ମୁନିଶାର ବଂଦିତୁ. ଚିତ୍ର
ଲେଖେ, “ଅଯୋଧ୍ୟା ଦୁଦୁକେ! ଉବାଫକି, ନିମୁ ତିରସ୍ତ୍ରିରଣ୍ଯନ୍ତେ
କିମେଲି. ଆରସନୁ ନିନ୍ଦୁନ୍ତୁ ହେବେତାନେ କଂଦାନୁ?” ଏଠିକୁ.
ଉବାଫକିଗେ ଆଗ ତନ୍ମ ମହାଧ୍ୟ ଗୋତ୍ରାଗ୍ରି ସ୍ଵତଃ ନାଜିକେଯାଯିତୁ.
ଅପରାଧ ତିରସ୍ତ୍ରିରଣ୍ଯନ୍ତୁ ତିରଦୁ ଆରସନ ବଳିଗ୍ରେ ଦବୀକେଂଦୁ ହପଣିଶୁ
ତ୍ରୁଟୁରାଗଲେ ମହାରାଜେ କାଶୀରାଜପୁତ୍ର, ଜଂଦ୍ରନନ୍ଦୁଚିନ୍ତିଶିଲୁ
ପୁଜାଦ୍ରମ୍ଭଗଳେଖନେ ଅଲାଗେ ବଂଦିଲୁ. ଆଦିରିଂଦ ଉବାଫକି
ହାଗେଯେ ନିଲ୍ଲବେକାଯିତୁ.

ମହାରାଜେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ବସୁନ୍ଧର ଅଲଂକାରଦିନ ବହୁବାଗ
କେଇଭିଶୁତ୍ରୁଦ୍ଧିଲୁ. କୈଁଯୁଲ୍ଲି ମନ୍ଦିରକାରୀ, କୁରୁକ୍ଷଳ ଗରିକେ,

ಹೊಸದಾದ ಸಟ್ಟುನಸ್ತುದ ಉಡೆ—ಒಪ್ಪಿರಲು ಅವಳು ಯಾವಬಗೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾರಾಣೀಯ ಪದನಿ ಪ್ರತಿಸ್ತೇಗಳ ಸೋಗೀ ಇಲ್ಲದೆ ಅಡೋಂದು ನಿವ್ಯಾಜವಾದ ಸ್ವಾಂದಯುವನ್ನು ಮೆರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉವರ್ತತಿಯಂತೂ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು, “ಈಕೆ ಯಾವ ದೇವತೆಗೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಡನೆಯಲ್ಲ ” ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೆ ಮಹಾರಾಣೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಸೂಯೆಯೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಣೀ ದಯವನಾಡಿಸಿದಳೆಂದು ಮಾಣವಕನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪುರೂರವನು ತನ್ನ ಒಲವಿನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಗೂರವದಿಂದ ಬರವಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಅರಸಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ವ್ರತ ಸ್ತ್ರಿಯಾನುಪ್ರಸಾದನವೆಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ಅವನು, “ಎಲೆ ಸುಂದರಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿಯೇ ಕಾದಿರುವ ದಾಸನು ನಾನು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಈ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನೀಕೆ ಸನೆಸುವೆ?” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಾಧಾನೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಉವರ್ತತಿ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಅರಸನು ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅದೆಪ್ಪು ವಿನಯ ವಿಧೀಯತೆಗಳನ್ನು ತೋರುವನು” ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, “ಹಾಗಲ್ಲ ಹುಣಿ, ಬೇರೊಬ್ಬಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾದ ಪುರುಷನು ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿನಯವನ್ನು ತೋರುವುದೇ ಸ್ವಭಾವ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಮಹಾರಾಣೀಯಾದರೋ ಅರಸನು ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವುಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾದುದು ವ್ರತದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ತರುವಾಯ ಅವಳು ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಆಯು ಮಾಣವಕನಿಗೆ ಕಡುಬಿನ ಬಾಗಿನವಿತ್ತು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕೃಮುಗಿದು, “ಆಯುಪುತ್ರನು ಯಾವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅವಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಣವಕನು ದೊರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ, “ಮಾನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಬೆಷ್ಟನು ಹೋಗಲಿ ಪಾಪ! ಧರ್ಮಬಂತು!! ಎನ್ನುವಂತಿದೆ ಈಕೆಯ ಮಾತು” ಎಂದನು. ಅರಸನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷಿಸಿದರೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಮತ್ತನ್ನು ನಮ್ಮಭಾವವನ್ನು ತೋರಿ,

“స్తుయు, నన్నున్న బేరోబ్బరిగె దానమాడువుదచ్చా నిన్నువ నన్నే మాడిశోళ్చువుదచ్చా నిన్నే ఒడతి. నిన్నుల్లి నాను దిట్ వాగియూ అనురక్తనాగిడ్డేనే. సంశయపడువేయేకే?” ఎందను. మహారాణి, “నాను భావిసిదంతి ఇరువేయో ఇల్లపో, హేగాదరూ నాను కృచోండ ప్రతపంతూ ఇల్లిగె ముగియితు” ఎందు మాత్రమే తిరివారదిండనే హోరటిళు. ఆగ అరసను, “స్తుయళి, నిను నన్నున్నింతు తొరిదు హోరటిహోధరి నన్నున్న ప్రసన్ననన్నాగిసిడ్డే అన్నటవాగువుదల్లవే?” ఎందను. దేవి, “కాగల్ల ఆయుపుత్ర, నాను ప్రతసియనువన్ను ఎందాదరూ విచారునేని?” ఎందు హేళి హోరటిహోధళు.

మహారాణి కాతీరాజపుత్రి అత్త హోరటిహోధుత్తలి ఇత్త మాణవకను, “ఆయ్యా మిత్ర, ఇన్ను నిన్ను ధృయఫవాగి ఏను జీచాదరూ హేళబముదు. రోగి అసాధ్యవేందు రోగియన్నే కైబిట్టుహోధువ వ్యేధ్యనంతి దేవి నిన్నున్న నిన్నుష్టక్కే బిట్టిరు వళు” ఎందను. అరసను, “ఖావఫతి నన్నెదురిగె బారదిద్దరూ కాల కిరుగిజ్జెయ దనియన్నాదరూ నన్ను కివిగళిగె బీళిసి హింది నిందలే మెల్లడియిట్టు బందు ఆ తన్న తావరిగ్గేగళింద నన్ను కణ్ణుగళన్నాదరూ ముచ్చబారదే?” ఎందు దంబలిసిదను. మారెయల్లిద్ద చిత్రలేఖి, “ఎలి గేళతి, హాగి మాడు” ఎందళు. ఖావఫతి తన్నునియన ఆ బయకియన్ను ఈడేరిసిదళు. ఆగ పురోవనిగె ఆద ఆనంద అవణినియవాదుదు. ఆవను ఆ కరస్పక్ష ఖావఫతియదే ఎందు నిబిరవాగి అరితను. కుముద జంద్రన కిరణగళిందల్లదే సాయిఫకిరణగళింద ఆరళువుదే?

ఈ విషయవన్నువను మనస్సుబిట్టు మాణవకసోడనే ప్రకటి వాగి హేళిదను. హాగి కేళిత్తిరువంతెయీ ఖావఫతి ముచ్చిద్ద కణ్ణుగళన్ను బిట్టు నాచి నింతు, “మహారాజునిగె జయవాగలి” ఎందళు. ఆరసను ఆ సుందరిగె సాప్పగతనన్ను బయసి, ఏకాసన

ದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇಮ್ಮುಹೊತ್ತಿಗೆ ಚಿತ್ರಲೀಖಿ ಈ ನಳಿ
ನಲ್ಲಿಯರ ಪ್ರಣಯಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಶಂಕೆವೂ ಇಲ್ಲದಿರಲೆಂಬ
ಬಯಕೆಯಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ, “ಮಹಾರಾಜ, ಉವರ್ವತ್ತಿ ನಿನ್ನವಳಾದಳು.
ಆದರೆ ನಾನು ಅರಕೆಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಸ್ವಲ್ಪವಿದೆ. ವಸಂತಾನಂತರದ
ಬೇಸಗಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಪೂಜ್ಯನಾದ ಸೂರ್ಯಭಾಗವಂಶನನ್ನು
ಉಪಚರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ತೆರಳಬೇಕು. ಈ ನನ್ನ
ಪ್ರಿಯಸವಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸದಂತೆ ನೀನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು”
ಎಂದಳು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಣವಕನು, “ಅಯ್ಯೋ, ಸ್ವರ್ಗ
ವನ್ನೇಕೆ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು? (ಅಲ್ಲೇನು ತನ್ನವುದಕ್ಕಿಡಿಯೆ, ಕುಡಿಯುವುದ
ಕ್ಕಿಡಿಯೆ? ಏನೂ ಇಲ್ಲ! ಶುದ್ಧ ಮಿಷ್ಟಿವಿಟಿ ಸ್ವರ್ಗ!)” ಎಂದು ಅಣಕ
ಮಾಡಿದನು.) ಪುರೂರವನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಬೆಳಸಗೊಡದೆ “ಮಂಗಳಾಂಗಿ,
ಅನಿದೇಶ್ಯವಾದ ಮುಖನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡುದು ಸ್ವರ್ಗ. ಅದನ್ನು
ಮರೆಯಿಸಲು ಯಾರಿಂದತಾನೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಿತು? ಆದರೆ, ಇತರ ನಾರಿಯ
ರಾಂಗೂ ದುರ್ಭನಾದ ಈ ಪುರೂರವನು ಈ ನಿನ್ನ ಸಮಿಯ ದಾಸನಾಗಿ
ರುವನೆಂದು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಹೇಳಬಲ್ಲೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಈ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಿತ್ರಲೀಖಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. “ಗೆಳತಿ, ಇನ್ನು
ನೀನು ಆಶಂಕವನ್ನು ಇದು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು” ಎಂದು ಉವರ್ವತ್ತಿ
ಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಉವರ್ವತ್ತಿ, “ಎಲ್ಲಾ, ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕ
ಹೊಗಿಬಾ” ಎಂದಳು. ಚಿತ್ರಲೀಖಿ, “ಈ ಗೆಳಿಯನೋಡನಿರುವ
ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆ ರೀತಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಫಿಷಬೇಕು” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ
ಅರಸನಿಗೆ ಮಣಿದು ಹೊರಟುಹೊಡಳು.

ಅರಸನು ಈ ರೀತಿ ಉವರ್ವತ್ತಿಯನ್ನು ಇನಿಯಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು,
ಸಾಮಂತರಾಜರ ಕಿರಿಂಟಿಮಣಿಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುವ ತನ್ನ ಏಕಾತಪತ್ರ
ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನೂ ವಿಾರಿದುದು ಅವಳ ಪ್ರಣಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ
ಅವಳಿಂದನೆ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ,
ಅವರಿನುತ್ತಾದ ವಿರಹದು:ಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ, ಅಲಭ್ಯ
ಶಾಭವಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಪರಮಸುಖ ಪುರೂರವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಮಾತಿಗೂ

ఇంతిష్టేందు యోచిసలాగలి నుడియలాగలి సాధ్యవాగలిల్ల. యావ నిశాకరన కిరణగళు ఆవన తరీరవన్ను సుధుత్తిద్దపోఇ అనే ఈగ ఆవనన్ను సుబగొళిసుత్తిద్దవు. మదనన యావ జూరంబుగళు ఆవన ఎదియస్తిరిదు ఒళగేరి కోరెదు గాసిపడిసి ద్దపోఇ అనే అష్ట్య అష్ట్య అనుజూలగళాగి పరిణమిసిదవు. ఒట్టినమేలై ఆ స్వగ్రసుందరియ సవోగముదింద మోదలు యావ యావుదు ఒరటుతనదింద దేహమునస్సగళిగే కాతరవన్నుంటు మాడుత్తిద్దపోఇ ఆవెల్లవు ఈగ అష్ట్య అష్ట్య కోమలవాగి సుబ్రష్టదవాగి పరిణమిసిదవు. ఇంథ ఆనందసంభ్రమదల్లిద్ద అవను, “దుఃఖదింద దోరకువ సుబవే రసవత్తరవాదుదు, మరద తణ్ణీళలు చిసిలిసింద బెందవనిగల్లది బేరోబ్బనిగి సోగసు శుదే?” ఎందుకోండుదు ఆశ్చయమేనూ అల్ల. ఆగిన ఆవన ఆనంద ఎల్ల ఆనందగళ సమష్టిరూపవన్నూ విమార్ధితు.

చేలవు కాల ఉమావర్షి-పురూరవరు అనోయైనాయనురాగిగళాగి అరమనేయల్లియే ఇద్దరు. బళిక ఉమావర్షియ బయిచేయింతి పురూరవను ఒమ్మ రాజ్యసంరక్షణియ భారవన్నెల్ల ఆమాత్యరి గొప్పిసి ఆవళొడనే కృలాసకిఖరప్రదేశదల్లిరువ గంధమాదన వనక్కే వికారక్కాగి బందను. గంధమాదన వనదల్లి వికారవేందరి ఆప్సరియరూ ఆత్మంతవాగి భ్రమేగొళ్ళువంథదు. మహాప్రణయ వతయా ఆప్సరక్షీష్టుళూ ఆద ఉమావర్షి ఆ వనద రమణీయ తరవాద ప్రదేశగళల్లి పురూరవనేశాడని చేలవు దినగళు బహు విసోదదింద్దళు. ఆదరి ఆవళ దుధ్వేవదింద ఒందు విషమ స్తుసంగ నడియితు.

గంధమాదన వనద బళియ మందాకినీ నదితీరదల్ల అదయవతియింబ విద్యాధరకన్నిచెయోబ్బళు ఆటద మళలుదిబ్బ గళన్న కట్టిత్త వికరిసుత్తిద్దళు. ఆవళ ఆగిన చేలవు చేడగు తిన్నాణగళు పురూరవన దృష్టియన్నత్త సేళిదవు. బహుకాల

ಅವನು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಉವರ್ವಶಿಗೆ ಅವನ ಆ ಬಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಸೂಯೆ ಮಾಡಿತು. ಪ್ರಣಯ ನಿರವಧಿಕವಾಗಿ ರುವವರಿಗೆ ಅಸಹನೆ ತಾನೇತಾನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಅಸಹನೆಯೊಡನೆಯೇ ಮುನಿಸೂ ಮಿತ್ರಿಯಾರಿ ಪುರೂರವನು ಎಷ್ಟೇ ಬಗೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸಿದರೂ ಗಮನಿಸದೆ, ಗುರುವಾದ ಭರತಮಂಗಿಯ ಶಾಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಕೆದಡಿ ದೇವತಾನಿಯು ಮನಸ್ಸು ಮಿತ್ರಿ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಹೊಗಬಾರದ ಕುವಾರವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಒಡನೆಯೇ ಅವಳ ರೂಪ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಒಂದು ಬಳ ಕು ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ವೊರ್ವಾಟ್ಟಿತು. ✓ ೯೨-೨೨-೧-೫೩

ಇತ್ತು ಪುರೂರವನು ಎತ್ತು ಹೋದಳಿಂದು ಆತ್ಮತ್ತ ಹುಡುಕಿ ಅವಳಿ ಟ್ರಿಯೂ ಕಾಣದಿರಲು ಬಹುವಾಗಿ ಮನಸ್ಸೆಂದನು. ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದುದೂ ಬರಿದಾಯಿತು. ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ನಿರಾಶನಾದಂತೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಹುಳ್ಳು ಹುಡಿಯಿತು. ಕಂಡ ಕಂಡ ಮೃಗ ಪಕ್ಕಿ ವೃಕ್ಷ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೀಲಿ, “ನನ್ನ ಉವರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರಾ, ನನ್ನ ನಲ್ಲಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಕೊಗುತ್ತು ಆ ವನಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅಲೆಯತೊಡಗಿದನು. ಆದರೇನು? ಅವನು ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ‘ಉವರ್ವಶಿ, ಉವರ್ವಶಿ’ ಎಂದು ಕೊಗುತ್ತಿದ್ದ ದಕ್ಕೆ ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯೇ ಬಂದಿತಲ್ಲದೆ ಉವರ್ವಶಿಯ ಸುಳವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉವರ್ವಶಿಯ ಗೆಳತಿಯಾದ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಕಂಡರಿತು ಮನಮರುಗಿದಳು. ಅವಳ ಗೆಳತಿ ಸಹಜನ್ಯ, “ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, ಇಂಥ ಆಕೃತಿ ವಿಶೇಷಗಳು ಬಹುಕಾಲ ದುಃಹಕೆ ಕಡಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅನುಗ್ರಹನಿಮಿತ್ತಪುಂಟಾಗಿ ಈ ನಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯರ ಸಮಾಗಮ ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಯೋಚಿಸಬೇಕೆ” ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ಸ್ಪಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಪುರೂರವನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ನಿರತಿಕಯನಾದ ಅನುಕಂಪಪುಂಟಾಯಿತು. ಅವನ ಆಗಿನ ಉನ್ನತ್ತಸ್ಥಿತಿ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ವೊತ್ತವಲ್ಲ, ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕರುಣಾಜನಕವಾದುದೇ.

ఆగభానే మళ్లగాల నొదలాగిదే. బాన ఎల్లీ డిగళ్లల్లియూ ముగిలు తుంబి కప్పుగట్టిదే. సహజవాగి ఇంథ ముగిల దక్షన సుఖిగళన్నూ యావుదోఏ భావాంతరకేళ్లయ్యానుదు. ఇన్న విరక దుఃఖే సిక్కి సరళువవర పాడన్న కేళబీచే? ప్రశూరవన స్థాతి యంతూ ఆవణానీయవే ఆయితు. ఆవను ఆ ఆడవియ ప్రతి యొందు బళ్ల, మనేయన్నూ కుడుకియాలితు. ఎలేమరియల్లడిద్ద కోగిలేయంద రుదిదు ఆనేయవరిగి ఎల్ల స్తుణిగళన్నూ తన్న సల్లియ కురుఱిగాగి కంచనియిట్టు బేదిదుదాయితు. మళ్ల యీన్నదే, గాళయీన్నదే, గుడుగెన్నదే, సిదిలేన్నదే, ‘ఉమావంతి ఉమావంతి’ ఎందొరలుత్త అలెదలెదు ఆవనిగి సాకాగిహోయితు. ఆవన హాళ్లూ వితివారహోయితు. ఇన్నేను ఆదు విపరీతావ స్తోగి బరువుదోఏ ఎన్నవ వేళిగి దృవానుగ్రహిందలోఏ ఎంబంతే సదజన్య భావిసిద్దంతే, ఒందు శుభ్రనివిత్త తలేదోయితు.

అల్లియ బండియొందర సందినల్లి యావుదోఏ ఒందు వస్తు కెంపాగి హోళియుత్తిద్దుదు ప్రశూరవన దృష్టిగి బిద్దితు. ఏనిర బహుదేందు ఆవను అల్లిగి హోగి నోఇదిదను. అమూల్యవాద రత్న. నోఇదిదోడనేయే ఆవనిగి అదన్న తెగెదుకోళ్లబేచేస్తూ శితు. “నందనద దివ్య సుమంగళన్న కురుళిగట్టు సోగసోగివ ఆ నన్న ఉమావంతియ ముడిగి ఈ మణియెన్నిట్టు ఆనందిసువ భాగ్యవిల్లదిరువాగ నానేకి ఇదన్న ముట్టు మరినవాగిసలి?” ఎందుకొండు ఆవనదన్న అల్లియే బిట్టు ముందువరయువష్ట రల్లియే, “వత్స, ఇదు సంగనునీయవుణి. తెగెదుకో, త్యేలసుతే యాద పావంతియ జరణాలక్తకేయింద ఉదిసిదుదిదు. ఇదన్న ధరిసిదవరిగి బహుబీగనేయే శ్రియాసమాగమవుంటాగుత్తదే” ఎందు బానులి కేళబందితు. ఒడనేయే ఆవనదన్న కృగి తెగెదు కొండు, “ఎలి ముద్దు మణియే, నీను నన్న నల్లీ ఉమావంతియన్న దొరశిసి ఉపకరిసు. కృలాసపతియాద శివను

ಜಂದ್ರನನ್ನೇಂತೋ ಅಂತೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸುವೆನು”
ಎಂದನು.

ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ತುಲ್ಪಸ್ತುಲ್ಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಉದಿಸಿ ಸ್ತಿರೀಯಿಯನ್ನು ಕಾಣುವೆನೆಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಮೂಡಿತು. ಉತ್ಸಾಹವಿನ್ಯಾಸಿಸಲು ಅವನು ತ್ವರಿತ ಗಮನದಿಂದ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವೊಳಿಯಿದ್ದರೂ ಚಿಗುರ ಚೆಲುವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಸೋಗಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಡಿಗುಲಗಂಜಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಯೋಂದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದು ಅವನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯಾದ ಉಖವಶಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಿಯನ್ನಿಗೆ ತಣಿವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿ ಅವನು ಅದರ ಬಳಿಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಸಂಗಮನೀಯಮಣಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಲತೆ ಉಖವಶಿಯಾಯಿತು. ಅವಳ ಸ್ವರ್ಥದ ಅರಿವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅಮಿತಾನಂದವಾಯಿತು. ಮುಗಿದಿದ್ದ ಕಣ್ಣಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಉಖವಶಿಯೇ! “ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಮುಕ್ತ ಕಂತದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. “ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಚೀಕು ಸ್ತಿರೀ, ಅಸಹನೀಯಿಂದ ಮುನಿಸು ಮೂಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಲತೆರದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಿನಿ ನಾನು, ಕ್ರಮಿಸು, ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು” ಎಂದು ಚೀಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅರಸನಿಗೆ ಅದೆವ್ಯ ಅನಂದವೋ ಬಣ್ಣಸಲಜವಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲೂ ತೋರಿದು. ಬಹಳ ಹೋತ್ತು ಸುಮೃದ್ಧಿದ್ದ ಆ ಆನಂದರಸದ ಸವಿಯನ್ನು ಸವಿಸವಿದು ಕಡೆಗೆ “ಎಲೆ ರಮಣ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ನಿನ್ನ ಸಂದರ್ಶನವೇ ನನಗೆ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಸಂತೃಸಿದನು. ತಮಿಬ್ಬಿರ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಸಂಗಮನೀಯಮಣಿಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿದನು. ಉಖವಶಿಗೆ ಎಣಿಯಿಲ್ಲದ ಅನಂದವಾಯಿತು. ಅರಸನು ರಾಜಧಾನೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಉಖವಶಿ ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಹೊಳೆವ

హోస ముగల మేలే శ్రీయనోజనే కులితు ప్రతిష్ఠాన నగరక్షే
బండళు.

నగరక్షే హింతిరుగిదనేలే ఉఫాశీ-పురూరవరు మత్తావ
విరహస్తసంగగళూ ఇల్లది కేలకాల కళీదరు. అవరిగే యావ
విషయదల్లియూ కొరతెయిరల్లిల్ల. ఆదరూ ఆరస్నిగొందు జింతి.
వంథాంకురవిల్లవాయితల్ల ఎంబుదే ఆదు. ఆ జింతెయూ కళీయువ
శుభసూజనేయూ ఒదగితు. ఒందు దిన పురూరవను పవ్ర
స్వానక్కాగి గంగాయమునాసంగనుక్కే ఆంతఃపురదవరీల్లరన్ను
బడగొండే హోగిద్దను. ఆరమనేయ ఆంతఃపురద ఆళుగళు
రాణివాసదవర స్వాన సమయదల్ల అవర ఒడవెగళన్నెల్ల సురక్షిత
వాద ప్రదీశక్కే తెగెదుకొందు బరుత్తిద్దాగ యావుదో ఒందు
రణహద్దు ఆ ఒడవెగళల్లిద్ద సంగముయమణియన్న మాంసద
తుండిందు భావిసి ఎత్తికొందు హారిహోయితు. ఆళుగళు
చొచ్చియిట్టిరు. పురూరవను ఆ సంగతియన్న తిలిదు ఆ పక్షియన్న
కేళక్కే కేడవలు చిల్లు బాణగళన్న హవణిసికొళ్లువ్యారల్లియే
ఆదు కణ్ణిగి కాణిసదష్టు ఎత్తరక్కే హారిహోగిద్దితు. ఏను
మాడలూ సాధ్యవిల్లది ఆవను ఆ పక్షి గూడిగి సేరువ సమయ
దల్లాదరూ ఆ మణియన్న సంవాదిసి తరతక్కుదేందు ఆళుగళిగి
అప్పణి మాడిదను.

తరువాయ పురూరవను పరివారదోడనే ఆరమనేగే హింతిరుగి
దను. ఆవను తనగే ఉఫాశీయన్న దోరకిసిద ఆ అమూల్య
మణి కళీదుహోదుడక్కాగి బడళవాగి ఖతిగొందు ఆ విషయ
వాగియే సమసచిన మాణవక్కనొదనే ప్రస్తువిసుత్తిద్దను.
ఆదే సమయదల్లియే కట్టిగియివనొబ్బను అల్లిగి బందు ఆ మణి
యన్ను ఒందు బాణవన్ను తందు ఒస్సిసిదను. ఆరస్నిగి
పరమాత్మయవాయితు. రత్నవన్న తోళిదు తరతక్కుదేందు
అజ్ఞాషిసి ఆ బాణవు యారదిరభమదేందు అదన్నొన్న పరిశ్శో

ದನು. ಅದರಮೇಲೆ ಏನೋ ಬರೆದಿದ್ದಂತಿದ್ದಿತು. ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದೇ ಈ ತಾತ್ವಿನೇ : “ಅರಿವುದರ್ಶನನೂ ಉಂಟಾಗಿತ್ತೇಪ್ರಯೋರವರ ಮಾರ್ಗನೂ ಆದ ಆಯು ಕುನ್ಹಾರನ ಬಾಣವಿದು” ಎಂದಿದ್ದಿತು. ಅರಸನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂತೋಷ ಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮನೀಸಿದವು. ಅದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂತರ್ಯವೂ ಒಡನೆಯೇ ಆಯಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾಲವೂ ಅಗಲದೆ ಒಡನೋಡನೆಯೇ ಇದ್ದ ಆ ಸುರರಮಣೆ, ಪ್ರಸವದಿನಗಳ ಸೂಚನೆಯೇ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದುದೆಂತು, ಯಾವಾಗ, ಎಲ್ಲಿ? ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಏನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದಂತ ಮಾತ್ರ ಅವನ ನೆನಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಸ್ನೇಮಣಾರಣ್ಯದ ತಪೋವನನಕ್ಕೆ ಯಾಗಾವಲೋಕನಕ್ಕಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿ ಯನ್ನು ಚಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದ್ದಂದು ಅವಳು ಈ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿರಬಹುದೆ? ಎಂದು ಉಂಟಾಗಿದನು.

ಆ ಉಹೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿದಾದ್ದಾಗ ಕಾಂಚಕೀಯನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚ್ಯಾವನಾಶ್ರಮದಿಂದ ತಾಪಸಿಯೋಬ್ಜಿ ಇಂದ್ರ ಬಾಲಕ ಸೋಬ್ಜಿನೊಡನೆ ಬಂದಿರುವಳಿಂದೂ ಅರಸನನ್ನು ಕಾಣಬಯಸುವಳಿಂದೂ ಬಿನ್ನೆ ವಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಬರಮಾಡೆಂದು ಅರಸನು ಅಪ್ಪಣಿಮಾಡಿದನು. ತಾಪಸಿಯ ಹೆಸರು ಸತ್ಯವತಿ: ಬಾಲಕನನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ತೋರಿ, “ಆರಸ, ಇವನು ಉಂಟಾಗಿ ಜನಿಸಿದವನು. ನಿನ್ನ ಮಂಗ. ಇವನನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಉಂಟಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೀರು. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಚ್ಯಾವನರು ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಜಾತಕವಾರದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೆರವೇರಿಸಿದಾದ್ದರಿ. ಇವನಿಗೆ ಧನುರ್ವಿದ್ವಾಭ್ಯಾಸವೂ ಆಗಿದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಮಾನಿಸುವುದ್ದಾಗಿ ಇವನು ಹಕ್ಕಿಯೋಂದನ್ನು ಕೊಂಡುದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯರು ಇವನನ್ನು ತಾಯಿ ತಂಡಯ ರಾದ ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸತಕ್ಕುದೆಂದು ಅಪ್ಪಣಿಮಾಡಿದರು. ಇದೊ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಪುರೂರವನಿಗೆ ಆನಂದಭರದಿಂದ ಕಂಬನಿ ಮಿಡಿಯಿತು. ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಕುನ್ಹಾರನನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆಲ್ಲ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇವನು ತನ್ನ ಕುನ್ಹಾರನೇ ಎಂದ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದುದರಿಂದ ಆಡೊಂದು ಬಗೆಯ ಹೋಮಾಂಜವೂ

ఆగి ఒమ్మె అవనన్ను అస్తికోళ్లోఇవేస్తిసితు. ఇన్ను సంతాన క్షుగి వేశాదువ వాడు తస్మి తన్న సిత్కుదేవతిగభు ఉత్తును తోచగభున్న పడిదరెందు ఆవన సంతోషక్కే పారపిల్లనాయితు.

ఖావ్యాపి ఇంధ సంతోషద సుద్దియున్న తనగేఁచే తిలుసలిల్ల వేంబుదు అవనిగే ఆధ్యావాగలిల్ల. ఒడనేయే ఆవళన్న బరహాదిదను. ఈ హోత్రుగే సభిగే సభియే ఆ తండే మచ్చుళ సేరువికే యున్న కండు ఆనందిసితు. ఆరమునేయవర ఆనందక్షంతూ పారవే ఇరలిల్ల. ఖావ్యాపి బందోడనేయే ఆయుకువారను ఆవళగే పాదప్రణామ వాడిదను. ఆవళు “వత్స, తండే యున్న సంతోషపదిసువవనాగు” ఎందు హరసి, మహారాజునిగే జయవన్ను కోరిదళు. తరువాయ మహారాజన ఆభిమతదంతే ఖావ్యాపి ఆధారసనవన్ను లంకరిసిద మేలే తాపసియాద సత్యవతి, “వత్స, నిను మగనాద ఈ ఆయు విద్యే కలితు ప్రభుద్ధనాగి ఇదిగ కవచతోడువస్య దొడ్డవనాగిద్దానే. నీను నన్న కైయల్లట్ట నిక్షేపవన్ను ఇదిగ నిష్ట భత్సన సమక్షదల్లి నినగే ఒస్మిసిద్దేనే. ఇన్ను నాను హోరడబయసుత్తేనే. ఆశ్రమధవుప్పే అద్భుయాగు త్రుదే” ఎందళు. ఖావ్యాపి-పురూరవరు ఆవళన్న మయాదియింద బీళ్లోట్టయ్యారు.

ఇదాదనేలే ఖావ్యాపిగే ఇద్దక్కుద్దంతియే దుఃఖ విమ్ము డిసి బందు ఆవళు ముఖవన్నుత్త తిరుఖి ఆళతోడగిదళు. పురూర వరిగే అంధ సంతోషసమయదల్లి ఆవళు సంతసిసుప్రదేశేందు తిలుయలిల్ల. ఆగ ఖావ్యాపి, “ఆయుపుత్ర, నావివ్యరూ అగల బీళాద సమయవిదిగ ఒదగితు. నన్నల్లి మట్టిద ఈ కుమార నన్ను నిను కండోడనే నాను సురతోచక్కే హింతిరుగతక్కుద్దేందు మహేంద్రను అప్పణమాడిద్దానే. ఈ సమయ బీగనే బారదిర తెందే నాను వత్సనన్న విద్యాభ్యాసద నేవదింద నినగే తిలుయ దంతియే జ్యువనాక్రమదల్లి సత్యవతియ రక్షణగోపిసిద్దే” ఎందళు.

ಪುರೂರವನಿಗೆ ಸಿದಿಲುಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಉದು ಚಾಳುವೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿತ್ತೊರಿತು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ಸೈರಾಗ್ಯ ಅವನಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿತು. ಕುನಾರನಾದ ಆಯುವಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಕಟ್ಟಿ ತಾನು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಆಯು, “ಅಪ್ಪ, ಎಳೆಗರು ಎತ್ತಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಬಲ್ಲಾದೆ? ಬೇಡ” ಎಂದನು. ಪುರೂರವನು, “ಹಾಗೆನ್ನು ಬೇಡವತ್ತು, ಮರಿಯಾದರೂ ಮದದಾನೆ ಇತರ ಆನೆಗಳನ್ನು ದವುನಮಾಡಬಲ್ಲುದು. ಎಳೆಮರಿಯಾದರೂ ಸರ್ವದ ವಿನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಮಿತ್ಯನು ಬಾಲಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಲು ದಕ್ಷನೇ. ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅರಸುತನ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲ್ಲ, ಜಾತಿಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತಕ್ಕುದು” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಸಿದನು.

ಅಂತು ಪುರೂರವನು ತಪೋವನತನನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ವನಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಭಾಗದ ದೈವ ಅದಕ್ಕೆದೆಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೇವಮುನಿಯಾದ ನಾರದನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಚಿಜವಾಡಿದನು. ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಆತನು ಆಸನವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಭಕ್ತಿ ಶೂನ್ಯಕರವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ನಾರದನು “ದಂಪತಿಗಳಾದ ಖೀರೀರ್ವರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲದಿರಿ” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ಪುರೂರವನಿಗೆ, “ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾದಿತ್ತ” ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆಗಲೆ ನಾರದನು “ಮಹಾರಾಜ, ಮಹೀಂದ್ರನು ನೀನು ತಪೋವನಗಮನಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿರುವುದನ್ನು ದಿನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದರಿತು ನಿನಗೆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೆಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಪುರೂರವನಿಗೆ ಆ ಸಂದೇಶವೇನೆಂದು ಕೇಳುವ ಕುಶಾಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ನಾರದನು, “ಅರಸ, ಶ್ರೀಕಾಲಜ್ಞನಿಗಳಾದ ಮಹಿಂದ್ರಗಳು ಮುಂದೆ ದೇವಾಸುರರುಂದ್ದ ನಡೆಯುವುದಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ರಣಸಹಾಯನಾಗಿರುವ ನೀನು ಶಸ್ತ್ರಸನ್ಧಾನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕುದಲ್ಲ. ಈ ಉರ್ವಶಿ ನೀನಿರುವ

ପରେଗୁ ନିଷ୍ଠେ ସହଦ୍ୱମ୍ବଚାରିଣୀଯାଗି ନିଷ୍ଠେନ୍ତେ ଓ ଲୈସୁ ସୁତ୍ରିରତି—
ଏଂବୁଦେଇ ମୁହଁ୧୦ଦ୍ଵନ୍ଦ ସଂଦେଶ” ଏଂଦୁ ହେଉଛନ୍ତି.

ମୁହଁ୧୦ଦ୍ଵନ୍ଦ ସଂଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟେକିରଣ ଥାବନ୍ତିରେ-ପ୍ରରାରନ
ରିବ୍ରିଗୁ ଆମିତାନଂଦପନ୍ଦୁଙ୍ଗୁମୁଖୀମାଦିତୁ. ଦେଇପନୁନି, “ଆରସ,
ଜିଂଦ୍ବନୁ ନିଷ୍ଠେ କାହିଁଫନ୍ଦୁ ଆଗମୀଳାନି. ନିରୁ ଅବନ ଜଷ୍ଟଦଂତେ
ନାହିଁ, ସାହିଁନୁ ଅଗ୍ନିଯନ୍ତ୍ର ବେଳିଗିମୁତ୍ତାନେ. ଅଗ୍ନି ସାହିଁନିଗେ
ଶେଷସ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକରିମୁତ୍ତାନେଯଲ୍ଲାହେ?” ଏଂଦୁ ହେଉ, ରଂଭୀଯେ
ମୋଦଲାଦ ଆହ୍ଵାରେ ଯୁଗି ରିଂ ଦ ମୁହଁ୧୦ଦ୍ଵନ୍ଦ କଳୁହିଗିକୋଟ୍ଟିଦ୍ଵା
ଆଭନ୍ତିକରିନ୍ଦବାରଗଳନ୍ତୁ ବରମାଦିକୋଂଦୁ ଆଯୁମନ୍ତୁ ସିଂହା
ସନ୍ଦମେଲେ କୁଳୁରି ଆଭନ୍ତିକରିନମାଦି, “ପତ୍ର, ନିନାହିଁ ମାଂଗଳ
ନାଗରି” ଏଂଦୁ ହରିମିଦନ୍ତ. ଆରସନୁ, “କୁଳଧୁରିଦ୍ଵାରନାଗରୁ”
ଏଂଦନ୍ତ. ଥାବନ୍ତି, “ମୁଗୁ, ଯାବାଗଲା ତଂଦିଗେ ପ୍ରିୟନାଗିରୁ”
ଏଂଦଳୁ. ଏତ୍ତିତ୍ତିଲା ଜଯଫୋର୍ମ ତୁମ୍ବିତୁ. ନୈତାଳିକରୁ
ନଂଶାନୁକ୍ରମଣିକେଯନ୍ତ୍ର କାଦିଦରୁ. ନାରଦନ୍ତ, “ଆରସ, ନିଷ୍ଠେ
ପୁତ୍ରନାଦ କୁ ଆଯୁମକୁମାରନ ଯାବାରାଜ୍ୟଭିଷେକରୁ ପୁରାଵଦଲି
ମୁହଁ୧୦ଦ୍ଵନ୍ଦ କୁମାରସାମ୍ବାମିଗେ ଶ୍ଵେତାବ୍ଦିପତ୍ର୍ୟବନ୍ନୀତ୍ରୁ ଆଭନ୍ତିକରିନି
ଶ୍ଵେତବନ୍ଦୁ ନେନିପିଗେ ତରୁତ୍ତିଦେ” ଏଂଦୁ ହେଉ ପୁରାରନନ୍ଦୁ
ସଂକୋଷଗୋଳିନିଦନ୍ତ. ବଳିକ ଥାବନ୍ତିରେ-ପ୍ରରାରନରୁ କୁମାର
ନୋଦନେଯେ ମୁହାରାଣୀ କାତ୍ରିରାଜପୁତ୍ରିଯାଦ ଉତ୍ତିନରିଦେଇଯ
ବଳିଗ୍ରେଦି କୁ ସୁଦ୍ଧିଯନାୟକେଗେ ତିଲିମି ଆକେଯନ୍ତ୍ର ଆନଂଦଦ କଢିଲାଲି
ମିବାଯିନିଦରୁ.

ହୀଗେ ପୁରାରନନ୍ଦ ବିକ୍ରମଦିଂଦରୀ ପ୍ରିୟରମୁଣ୍ଡିଯାଦ
ଥାବନ୍ତିଯନ୍ତ୍ର ଧମ୍ବପତ୍ରୀଯନାୟି ପଦେଦୁ, କୁମାର ଆଯୁ
ଯାବାରାଜ୍ୟବନାୟାତୁତ୍ରିରଲୁ, ବହୁକାଳ ନିଷ୍ଟ୍ରେଂଶେଯାଗି ଭୂମଂଦଳ
ବନାୟାତୁତ୍ରିଦନ୍ତ.

ପରପ୍ରିୟରମୁଣ୍ଡିଯନ୍ତ୍ରେ ରେଇକରିନ୍ଦବାରାଜ୍ୟଦୁରାଭାବିନିମ୍ୟିକରିନି ।

ସଂଗରି ଶ୍ରୀପରମାନନ୍ଦମୁଖୀଭୂରାଜ୍ୟଦୁରାଭାବିନିମ୍ୟିକରିନି ॥

ಮುದ್ರಾರಾಜ್ಯ ಸ

ಪ್ರಾಚೀನಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಗಧಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅವಂದ ವೈಭವಗಳ ನೆಲೆವಿಡೆನಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಾತವಾಗಿದ್ದಿತು. ವಿದ್ಯಾನ್ಯೈಷಿಜ್ಯ ದಲ್ಲಿಯೂ, ವಿವಿಧಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿದ್ದರು. ಮಗಧರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಟಲೀಷ್ಟು ರಾಜಧಾನಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕುಸುಮಪುರವೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು. ನಂದವಂತೀಯ ನಾದ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ ದೋರಿ ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ದಂಡ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತರೆನಿಸಿ ಪ್ರಭುಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿತ ಪ್ರಜೆಗಳ ಗೌರವನನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ವಕ್ರನಾಸನೇ ವೋದಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಜಾಣಕ್ಯಿಂದ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದಿತು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವೆಡಯಲ್ಲಿಯೂ ದುಭ್ರಾಕ್ತ ವೋದಲಾದ ಈತಿಬಾಧಿಗಳ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಲ್ಲ ಸುಖ ಶಾಂತಿಗಳಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹು ಕಾಲ ನಂದರಾಜ್ಯ ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗಪೂರ್ಯವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಕಿಯರು. ಹೀರಿಯಳ ಹೆಸರು ಸುನಂದೆ. ಇವಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲಪ್ರಸಂಗಿ. ಕೆರಿಯಭಾದ ಮುರೆ ಶಂದ್ರ ವಂತೀಯಳು. ಇವಳು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ಗಣಿಯೆನಿಸಿದ್ದಳು. ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೆ ಸುನಂದೆಗಿಂತಲೂ ಇವಳು ಬಹು ಅಕ್ಷಯಕ್ಕೆ ನೆಚ್ಚಿನವಳಾಗಿದ್ದಳು. ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತನನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮಧ್ಯವಂತರಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜಿಸಿ ತಣಿಸುವ ಈ ಹೆಂಡಕಿಯರೆಡಡನೆಯೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಬಹು ಕಾಲ ಅನ್ವಯಾವಾದ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯು ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಂತಾನದ ಚಿಂತೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಡೆಕಡೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಹಾತಪಸ್ಸುಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೋಬ್ಬನು ವಯೋಗದಿಂದ ಪಾಟಲೀಷ್ಟುಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತಿಸಿದನು. ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ